

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

**Spotřeba a příjmy domácností v ČR a subjektivní
vnímání ekonomické situace domácností**

Bc. Lukáš Pokorný

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Lukáš Pokorný

Ekonomika a management

Název práce

Spotřeba a příjmy domácností v ČR a subjektivní vnímání ekonomické situace domácností

Název anglicky

Household consumption and incomes in the Czech Republic and subjective perceptions of the economic situation of households

Cíle práce

Společensko-ekonomické klima v zemi odráží spotřeba domácností. V ČR tvoří zhruba polovinu hrubého domácího produktu české ekonomiky, a představuje tak jeho nejdůležitější výdajovou komponentu.

Hlavním cílem diplomové práce bude popis a kvantifikace dynamiky změn a modelování trendů ve vývoji spotřeby a příjmů domácností v ČR.

Dílčími cíli budou: identifikace a specifikace faktorů, které tyto změny nastartovaly; porovnání vybraných ukazatelů struktury v rámci zemí EU; statistická analýza názorů a postojů české veřejnosti k hodnocení ekonomické situace svých domácností.

Metodika

Ve svých statistických analýzách bude student vycházet především z dat poskytovaných Českým statistickým úřadem a Českým sociálně-vědním archivem Centra pro výzkumy veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR.

K analýze sekundární dat bude využito vybraných statistických metod analýzy časových řad. Bude provedena grafická analýza a dynamika změn bude popsána pomocí vybraných elementárních charakteristik časových řad. S ohledem na reálný vývoj analyzovaných ukazatelů student zvolí vhodné interpolační a extrapolací metody.

Pro analýzu primárních dat získaných z průzkumů veřejného mínění budou využity vybrané metody analýzy kvalitativních znaků (zejména testování závislosti v kontingenčních tabulkách). Pro prezentaci výsledků budou použity vhodné statistické metody grafického vytěžování a vizualizace. Pro statistické analýzy bude využit program TIBCO Statistica.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Domácnosti, příjmy, výdaje, spotřeba, ekonomická situace, časová řada, trend, veřejné mínění, průzkum, kontingenční tabulka.

Doporučené zdroje informací

- BARTOŠOVÁ, J.: Finanční potenciál domácností: kvantitativní metody a analýzy. Praha: Professional Publishing, 2013. ISBN 978-80-7431-107-9.
- BRČÁK, J., SEKERKA, B., SEVEROVÁ, L., STARÁ, D.: Makroekonomie – makroekonomický přehled. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň. 2018. 262 s. ISBN 978-80-7380-708-5.
- BROCKWELL, P., J.: Introduction to Time Series and Forecasting, Springer International Publishing AG, New York, USA, 2016. 425 s. ISBN 978-33-192-9852-8.
- BUDÍKOVÁ, M., KRÁLOVÁ, M., MAROŠ, B.: Průvodce základními statistickými metodami. Praha: Grada Publishing, 2010. 272 s. ISBN 978-80-247-3243-5.
- HINDLS, R., ARLTOVÁ, M., HRONOVÁ, S., MALÁ, I., MAREK, L., PECÁKOVÁ, I., ŘEZANKOVÁ, H.: Statistika v ekonomii. [Průhonice]: Professional Publishing, 2018. 395 s. ISBN 978-80-88260-09-7.
- KÁBA, B., SVATOŠOVÁ, L.: Statistické nástroje ekonomického výzkumu. 1. vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň. 2012. 176 s. ISBN 978-80-7380-359-9.
- KOUDELKA, J.: Spotřební chování. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1698-1.
- MELOUN, M., MILITKÝ, J., HILL, M.: Statistická analýza vícerozměrných dat v příkladech. 2. vydání. Academia, Praha. 2012. 750 s. ISBN 978 80-200-2071-0.
- ŘEZANKOVÁ, H.: Analýza dat z dotazníkových šetření. Professional publishing, Praha 2007. ISBN 978-80-86946-49-8.

1906

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radka Procházková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 6. 6. 2023

Ing. Tomáš Hlavsa, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci Spotřeba a příjmy domácností v ČR a subjektivní vnímání ekonomické situace domácností jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne datum odevzdání

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Radce Procházkové, Ph.D. za věnovaný čas a cenné rady při tvorbě diplomové práce.

Spotřeba a příjmy domácností v ČR a subjektivní vnímání ekonomické situace domácností

Abstrakt

Spotřeba domácností se do hrubého domácího produktu projevuje zhruba polovinou a představuje tak jeho nejdůležitější výdajovou složku. Práce se zabývá vývojem spotřebního chování domácností, získaným příjmem a následným porovnáním českých oproti evropským domácnostem. Poslední část je věnována subjektivnímu zhodnocení životní úrovně českých domácností v letech 2008 až 2022. Během tohoto období vzrostla spotřeba o 60,47 % a v porovnání s Evropany utratí české domácnosti výrazně méně. To vysvětluje fakt, že Češi mají osmou nejnižší mzdu v rámci EU, kdy od začátku sledovaného období jim vzrostla o 71,41 %. Nastává tedy otázka, jak čeští obyvatelé hodnotí životní úroveň svých domácností. Od roku 2016 (52,8 %) do roku 2022 (54,1 %) převládala u většiny respondentů kladná odpověď, kdy jejich odpovědi byly závislé na věku a dosaženým stupni vzdělání.

Klíčová slova: domácnosti, příjmy, výdaje, spotřeba, ekonomická situace, časová řada, trend, veřejné mínění, průzkum, kontingenční tabulka

Household consumption and incomes in the Czech Republic and subjective perceptions of the economic situation of households

Abstract

Household consumption accounts for about of gross domestic product, making it its most important spending component. The thesis deals with the development of household consumption behaviour, earned income and subsequent comparison of Czech versus European households. The last section is devoted to a subjective assessment of the living standards of Czech households between 2008 and 2022. During this period, consumption increased by 60,47 % and compares to Europeans, Czech households spend significantly less. This explains the fact that the Czech Republic have the eighth lowest wage in the EU, rising by 71,41 % since the start of the period. The question therefore arises as to how Czech residents rate the living standards of their households. From 2016 (52,8 %) to 2022 (54,1 %) the majority of respondents were positive, with their responses dependent on the age and educational attainment of the interviewee.

Keywords: Households, incomes, expenses, consumption, economic situation, time series, trend, public opinion, survey, pivot table

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
2.2.1 Definice a klasifikace časových řad	11
2.2.2 Vybrané elementární charakteristiky časových řad	13
2.2.3 Dekompozice časových řad a popis trendu	14
2.2.4 Extrapolace časových řad	15
2.2.5 Výběrová šetření	17
2.2.6 Analýza kvalitativních znaků	18
3 Teoretická východiska	21
3.1 Ekonomické pojetí spotřeby	21
3.1.1 Členění spotřeby	22
3.1.2 Členění spotřeby dle klasifikace CZ-COICOP	23
3.2 Chování spotřebitele	25
3.2.1 Faktory ovlivňující spotřební chování	27
3.3 Osobní a disponibilní důchod domácností	29
3.3.1 Nerovnost příjmů	31
3.4 Statistické zjišťování příjmů a výdajů domácností	33
3.4.1 Statistika rodinných účtů pro zjištění struktury výdajů českých domácností	34
4 Vlastní práce	37
4.1 Statistická analýza vývoje příjmů českých domácností v letech 2008 - 2022	37
4.1.1 Modelování příjmů českých domácností	37
4.1.2 Struktura příjmů domácností	41
4.1.3 Příjmy domácností zemí EU za rok 2022	44
4.2 Statistický pohled na spotřebu českých domácností v letech 2008 – 2022	50
4.2.1 Modelování spotřeby českých domácností	50
4.2.2 Změny ve struktuře spotřeby domácností v České republice	60
4.2.3 Komparace spotřeby domácností v rámci zemí EU v letech 2008 až 2022	63
4.3 Statistická analýza subjektivního vnímání životní úrovně domácností	68
4.3.1 Popis výběrového šetření a struktury výběrového souboru	68
4.3.2 Analýza subjektivního vnímání ekonomické situace a životní úrovně domácností	69
4.3.3 Testování závislosti hodnocení životní úrovně domácností dle věku, pohlaví a dosaženého vzdělání	72
4.3.4 Pohled na posun subjektivního vnímání ekonomické situace oproti roku 2021	74
5 Výsledky a diskuse	76

6 Závěr.....	81
7 Seznam použitých zdrojů.....	82
7.1 Seznam obrázků.....	87
7.2 Seznam tabulek.....	87
7.3 Seznam grafů.....	87
7.4 Seznam použitých zkratk.....	88
8 Přílohy.....	89

1 Úvod

Celosvětová pandemie Covid-19 a válečný konflikt na blízkém východě poznamenal, nejen celou ekonomiku České republiky, ale značně také jednotlivé domácnosti. Jedna z nejvyšších inflací v historii ČR v roce 2023 donutila české obyvatele ke konzervativnějšímu přístupu, k tendenci si své peníze šetřit, a převládala spíše opatrnost než výrazné utrácení. Spotřeba je komplexní ukazatel zachycující celkový objem nákupu zboží a služeb hrazených z disponibilního důchodu domácností. Představuje zhruba polovinu hrubého domácího produktu, proto je důležité, aby docházelo k analýze spotřebního chování domácností. Z tohoto důvodu by měl každý stát poznat co nejpřesněji strukturu spotřeby svých občanů (domácností). Zároveň je však věcí každé rodiny, jakým způsobem, kolik a do jakých odvětví ekonomiky vloží své prostředky. Jestliže podniky a instituce chtějí být úspěšné, měly by poznat potřebu svých zákazníků a umět na tyto potřeby včas a efektivně reagovat.

Existuje mnoho citátů o bohatství, penězích a majetku. Většina z nich jsou trochu pozměněna ve znění a struktuře věty. Citát vhodný k úvodu této diplomové práce převzal Roger James Hamilton:

„Bohatství není o vydělávání peněz. Je to o správném nastavení jejich toku.“

Myšlenka tohoto citátu se opírá o ekonomickou a psychologickou teorii, kde podstatné jsou peníze, které máme k dispozici, se dále využijí co nejefektivněji. Peníze nejsou dobré ani špatné, nezáleží na tom, kolik jich má člověk k dispozici, je to pouze nástroj. Vše závisí na tom, jak se s nimi naloží.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je analýza vývoje peněžních příjmů a spotřebního vydání jednotlivých domácností v České republice. Práce se zaměřuje na období začínajícím rokem 2008 a končícím rokem 2022, kdy data vychází z Českého statistického úřadu. V analýze jsou použity elementární charakteristiky, které vysvětlují dynamiku změn časových řad. V rámci modelování časových řad jsou použity trendové funkce, které odhalí budoucí hodnoty do roku 2025 v příjmech, spotřebě a zástupců tříd spotřebního vydání dle účelu. V kapitolách analýzy je také srovnání českých domácností s evropskými domácnostmi v letech 2022.

Dílčím cílem práce je provedení analýzy postojů české veřejnosti zaměřené na vnímání životní úrovně domácností. Na základě dat získaných z průzkumu veřejného mínění pod nálepkou Sociologického ústavu AV ČR bude provedena analýza závislosti kvalitativních znaků (věk, pohlaví a vzdělání).

2.2 Metodika

2.2.1 Definice a klasifikace časových řad

Budíková (2010, s. 259) definuje časovou řadu: „*Časová řada jsou věcně a prostorově srovnatelné hodnoty pozorování (měření) jisté veličiny (ukazatele), které jsou jednoznačně uspořádány ve směru rostoucího času.*“

Na toto tvrzení Budíkové navazuje Hindls (2007, s. 246), který k časovým řadám dodává, že analýzou, a podle potřeby také prognózou časových řad, se pak rozumí soubor metod, které slouží k popisu těchto řad, případně k předvídaní jejich budoucího chování.

Budíková (2010, s. 259) rozčleňuje časové řady podle **časové hlediska** na okamžikové, kdy se sleduje hodnota ukazatele v daném čase (např. počet nezaměstnaných v České republice za vybrané měsíc určitého roku) a na intervalové, kdy velikost ukazatele závisí na intervalu, za který je sledován (např. počet žádostí o změnu pracovního poměru od ledna do května v Praze). Časové řady lze dále rozdělit podle **periodicity**, s jakou jsou údaje v řadách sledovány. Jedná se o roční (dlouhodobé) a krátkodobé, kde jsou údaje zaznamenány ve čtvrtletních, měsíčních (nejsledovanější) a

týdenních časových úsecích. Třetím rozdělením je podle **druhu sledovaných ukazatelů**, které mohou být primární nebo sekundární (odvozené). Posledním rozdělením, které Hindls (2007, s. 246) uvádí je podle **způsobu vyjádření údajů** dělené na naturální vyjádření (kg, cm apod.) a na peněžním vyjádření.

Pro zápis časových řad uplatňuje Budíková (2010, s. 259) tento matematický zápis, kdy počet pozorování n lze zapsat jako posloupnost y_1, y_2, \dots, y_n v čase t_1, t_2, \dots, t_n , nebo-li y_i v čase t_i . Pro zobrazení časových řad slouží spojnicový graf (průběhový diagram) nebo sloupkový graf. A dále uvádí rozdělení charakteristik časových řad na **popisné** (prostý chronologický průměr, vážený chronologický průměr a aritmetický průměr používaný u intervalové časové řad). Časové řady mohou být také **dynamické**, kdy dynamiku časových řad lze měřit pomocí absolutního přírůstku, průměrného absolutního přírůstku, prostého koeficientu růstu, relativního přírůstku, průměrného koeficientu růstu.

Při klasické analýze časových řad vychází Hančlová (2003, s. 13) z předpokladu, že každá časová řada může obsahovat trendovou složku, sezónní složku, cyklickou složku a náhodnou (stochastickou složku), která se nedá popsat žádnou funkcí a představuje zbytek po vyloučení trendu, sezónní a cyklické složky.

Ekonomické časové řady lze podle Arlta (2007, s. 14) charakterizovat pomocí **trendu**, kde se odrážejí dlouhodobé změny v průměrném chování časových řad. Trend může mít rostoucí, klesající, strmý nebo mírný charakter, který se v průběhu sledování může měnit, tudíž může být hladší, než je vlastní časová řada, nebo také flexibilnější. **Sezonnost** je periodické kolísání v časové řadě, které se odehrává během jednoho kalendářního roku a v následujících letech se ve stejném nebo pozměněné podobě opakuje. Tyto změny nastávají při změně ročního období nebo s různými zarytými lidskými zvyky. **Nelinearita** je velice široká, a ne tolik prozkoumaná charakteristika časových řad, jelikož křivka v grafech je v každém sledovaném období jiná, a nelinearita se může projevit odlišnými průměrnými diferencemi nebo průměrnými koeficienty. Jedním ze základních předpokladů, ze kterého se v teoretických a empirických analýzách zabývajících se finančními časovými řadami často vychází je, že logaritmy tzv. výnosů mají normální rozdělení s konstantní střední hodnotou a konstantním rozptylem v čase, tj. **podmíněná heteroskedasticita**. Poslední charakteristikou je **společné vlastnosti časových řad**, které jsou důležité při analyzování jednorozměrných časových řadách za účelem předpovědi budoucího vývoje.

2.2.2 Vybrané elementární charakteristiky časových řad

První fáze při analýze dynamiky časových řad, jsou dle Svatošové a Káby (2012, s. 38 – 40) různé statistické charakteristiky. Pro určení vývoje časových řad se nejčastěji používá první diference, díky které lze porovnávat hodnoty jednotlivých členů časové řady. Zaznamenají se hodnoty časové řady jako y_t , $t = 1, \dots, n$, lze absolutní přírůstek definovat jako rozdíl sousedních pozorování řady.

$$dy_t = y_t - y_{t-1} \quad t = 2, 3, \dots, n \quad (2.1)$$

kde

y_t je hodnota období

y_{t-1} je hodnota předchozího období

Pomocí této diference lze vylíčit absolutní přírůstek nebo úbytek zkoumaného ukazatele v určitém období oproti období nadcházejícímu.

Druhá absolutní diference reprezentuje rozdíl mezi dvěma prvními absolutními diferencemi – označeny jako $n-2$. Zrychlení nebo zpomalení vývoje časové řady se pak určuje na základě této diference. Druhé absolutní diference porovnává následující přírůstek či úbytek od předcházejícího, tzn. o kolik byl větší nebo menší. Jejich výpočet se odvíjí podle následujícího vzorce:

$$d^{(2)}y_t = dy_t - dy_{t-1} \quad t = 3, \dots, n, \text{ kterých je celkem } n - 2 \quad (2.2)$$

kde

dy_t je hodnota první absolutní diference období

dy_{t-1} je hodnota první absolutní diference předcházejícího období

Kromě zmíněných elementárních charakteristik se také často využívají relativní charakteristiky růstu nebo poklesu, kdy koeficient růstu vychází ze vztahu:

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} \quad t = 2, 3, \dots, n \quad (2.3)$$

kde

y_t je hodnota sledovaného období

y_{t-1} je hodnota předcházejícího období

Relativní přírůstek porovnává první diference s příslušnou hodnotou časové řady, kdy vzorec pro výpočet je:

$$r_t = \frac{d_{yt}}{y_{t-1}} \quad (2.4)$$

2.2.3 Dekompozice časových řad a popis trendu

V publikaci Analýza ekonomických časových řad s příklady, Arlt, Arltová a Rublíková (2002, s. 20-21), uvádějí, že běžná analýza ekonomických časových řad operuje s předpokladem, že časovou řadu y_t pro $t = 1, 2, \dots, T$ lze rozložit na čtyři základní složky: trendovou, cyklickou, sezónní a nesystematickou. Trendová složka (T_t) zobrazuje dlouhodobou tendenci vývoje zkoumaného jevu, vyplývající z faktorů působících dlouhodobě ve stejném směru, jako jsou například technologické inovace a demografické změny. Složka cyklická (C_t) zahrnuje kolísání okolo trendu, vykazující fáze růstu a poklesu, a je způsobena ekonomickými a neekonomickými faktory. Sezónní složka (S_t) zaznamenává pravidelné kolísání kolem trendu v rámci kalendářního roku, jako jsou roční období. Nesystematická složka (I_t) zahrnuje náhodné jevy a chyby měření, které nejsou součástí žádného z předchozích vzorů a jsou považovány za náhodné či nevysvětlitelné.

Dekompozice časové řady rozděluje Brockwell (2016, s. 319) na **aditivní**, která se využívá v případě, že variabilita hodnot časové řady je přibližně konstantní v čase a jednotlivé složky časové řady jsou ve stejných měrných jednotkách. Aditivní dekompozici lze zapsat:

$$y_t = T_t + C_t + S_t + I_t \quad (2.5)$$

Druhé rozdělení je na **multiplikativní** dekompozici, ve které je pouze trendová složka, kdy tato složka T_t je ve stejných měrných jednotkách jako ostatní složky časové řady y_t (cyklická, sezónní, nesystematická) jsou bezrozměrné veličiny. Tato dekompozice vychází ze vztahu:

$$y_t = T_t \cdot C_t \cdot S_t \cdot I_t \quad (2.6)$$

Při analýze vývoje u neperiodických časových řad jsou dle Svatošové a Káby (2016, s. 44 – 52) pro predikci budoucího vývoje zkoumaných hodnot využívány trendové funkce, které musí splňovat určité matematické požadavky na jednoduchost. Tato jednoduchost je zajištěna minimalizací počtu členů ve funkční rovnici, minimalizací exponentů argumentů a zachováním linearitu ve vstupních proměnných. Pro prognózu lze využít některé matematické funkce, např.:

$$\text{Lineární} \quad T_t = a + b_t \quad (2.7)$$

$$\text{Kvadratická} \quad T_t = a + b_t + c_t^2 \quad (2.8)$$

$$\text{Logaritmická} \quad T_t = a + b_{\log t} \quad (2.9)$$

$$\text{Exponenciální} \quad T_t = ab^t \quad (2.10)$$

$$\text{Mocninná} \quad T_t = at^b \quad (2.11)$$

$$\text{Odmocninná} \quad T_t = a + b_{\sqrt{t}} \quad (2.12)$$

Správný výběr trendové funkce závisí na znalosti, která z funkcí nejlépe charakterizuje sledované hodnoty v minulosti a objektivních tendencí vývoje této hodnoty v budoucnosti.

Při vytváření matematicko-statistického modelu časové řady je nutné odhadnout jejich strukturální parametry. Adekvátnost použitého modelu trendové funkce lze ověřit pomocí indexu determinace I^2 .

$$I^2 = 1 - \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - \hat{y}_t)^2}{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2} \quad (2.13)$$

kde

\bar{y} je aritmetický průměr empirických hodnot časové řady y_1, \dots, y_n

Index determinace je číslo spadající do intervalu $0 \leq I^2 \leq 1$. Pro nejlepší identifikaci zkoumaného jevu by se měla hodnota determinantu blížit k jedné. Čím blíže je hodnota I^2 k nule, tím menší je soulad modelu s časovou řadou.

2.2.4 Extrapolace časových řad

Definici extrapolace časových řad popisují ve své publikaci Souček a Cyhelský (2009, s. 129) takto: „*Cíl analýzy časových řad není v popisu minulého vývoje, ale v poznání mechanismu chování sledovaných ukazatelů v čase a ve využití těchto poznatků k odhadům do budoucna. Podstatou tohoto postupu není tedy nějaká teorie o budoucím vývoji, ale založení prognózy na tzv. extrapolaci časových řad.*“ Extrapolace vynechává budoucí data, které se získají na základě současného vývoje.

Extrapolace dle Artla a Artlové (2007, s. 16) časových řad je prodloužení trendu časové řady do budoucnosti. Tento přístup vychází z deterministického předpokladu, že analyzovaná časová řada si zachová svou strukturu také v budoucnu. Pro úspěšnou prognózu budoucího vývoje pomocí klasických statistických metod je důležité, aby časová řada splňovala některé kritéria. Musí být dostatečně dlouhá a musí mít jednoznačný trend, který lze aproximovat jednoduchou analytickou funkcí. Je důležité rozlišovat mezi krátkodobou a dlouhodobou prognózou a respektovat obě formy. Statistickou analýzu je třeba provádět současně s věcnou analýzou a kvalitu předpovědi je nutné posuzovat pomocí statistických kritérií. Metody extrapolace jsou považovány za dobře interpretovatelné a jednoduché, avšak jejich nevýhodou může být sporná stabilita okolností, které ovlivňují vývoj časové řady, což může vést k chybám v předpovědi budoucího vývoje. Charakter časové řady závisí na tom, jaká metoda extrapolace bude vhodná. Pro časové řady s jasným trendem se často používá dosazení horizontu předpovědi do trendové funkce. Pro časové řady se sezónní složkou řeší Blatná (2009, s. 86) kombinací extrapolace trendu a příslušné sezónní složky. Pro časové řady bez jednoznačného monotónního vývoje se často používají adaptivní metody (klouzavé průměry). Tato metoda eliminuje náhodná a krátkodobá kolísání a přizpůsobuje se aktuálnímu stavu v časové řadě. V adaptivní metodě se nejprve určí podle Součka a Cyhelského (2009, s. 130) posloupnost klouzavých průměrů, a poté jej nahradí vhodný typ trendové funkce. Extrapolační kritéria se používají k vynechání posledních naměřených hodnot. Vybraný model je považován za vhodnější, čím blíže jsou vynechané hodnoty naměřeným hodnotám modelu. Pro výpočet vhodnosti trendové funkce uvádí Artl a Artlová (2016, s. 17) relativní chybu prognózy počítanou podle vzorce:

$$Pp = \frac{y_i^i - y_i}{y_i} \cdot 100 \quad (2.14)$$

kde

y_i^i jsou odhadnuté parametry trendové funkce

y_i jsou skutečné hodnoty parametrů

Výsledek se pak porovnává na 5% hladině kdy, pokud je hodnota menší než interval spolehlivosti, je zvolená trendová funkce adekvátní. Maximální hodnota, která se bere v úvahu musí být menší než 10 %.

2.2.5 Výběrová šetření

Před započítáním statistického šetření je podle Kubanové (2004, s. 17) nezbytné vybrat metodu a určit rozsah výběru statistických jednotek, u kterých budou zaznamenány hodnoty daného statistického znaku. Nejprve je zapotřebí rozlišit, zda-li jde o úplné nebo neúplné statistické šetření. Úplné statistické šetření zahrnuje zkoumání vlastností všech statistických jednotek, a je proto nazýváno vyčerpávajícím zjišťováním. Většinou je však základní soubor příliš rozsáhlý, aby úplné šetření bylo proveditelné, a proto se často přistupuje k neúplnému (výběrovému) statistickému šetření, kde jsou zkoumány pouze vybrané statistické jednotky. Při výběrovém šetření je třeba rozhodnout o způsobu získání prvků výběru, což se řídí velikostí, strukturou a homogenitou základního souboru. Současně je potřeba vybrat charakteristiky, které budou odhadovány, a metody odhadů, které budou využívány. Důležitým faktorem je najít dostatek informací, aby byl výsledný odhad co nejrelevantnější. Pokud jsou prvky základního souboru homogenní ve vztahu k cílům výzkumu, tedy mají stejný význam, nejlepším přístupem je provést prostý náhodný výběr. V praxi se nejčastěji využívají dva základní druhy výběrů: náhodný výběr a nenáhodný výběr. Mezi náhodné výběry patří prostý výběr, oblastní výběr, skupinový výběr, systematický výběr a vícestupňový výběr. Mezi nenáhodné výběry patří záměrný výběr, konvenční výběr a kvótní výběr.

Krejčí (2008, s. 11) popisuje výběrové šetření jako kvantitativní metodu sociálního výzkumu, kde se informace získávají od reprezentativního vzorku jednotek (jednotlivec, domácnost, organizace) pro usuzování charakteristik této cílové populace. Kvótní výběr obsahuje dle Punche (2008, s. 15) některé klíčové prvky, které by měl vzorek splňovat. **Reprezentativní**, výsledky výzkumu by měly být co nejpřesnější, tzn, že jednotlivé

charakteristiky by měly cílit na celou populaci. Dalším prvkem je **metoda výběru**, kterou lze rozdělit na náhodný výběr, kde populace má stejnou šanci ke zvolení nebo stratifikovaný výběr, ve kterém se populace rozdělí do skupin a následně se z každé skupiny náhodou vybírají jednotlivci. Proto, aby vyšly spolehlivé výsledky musí být vzorek **dostatečně velký**. Data se získávají prostřednictvím dotazníků, rozhovorů a pozorování a jsou nezbytnou součástí k provedení následné statistické analýze, díky které se dochází k závěrům a vyhodnocení výsledků.

Kvalitativní analýza v této diplomové práci vychází z dat získaných z výzkumů provedených Centrem pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Tato instituce využívá kvótní výběr respondentů, který staví Hendl (2012, s. 49) na znalosti složení celé populace. CVVM těží ze struktury populace získané z výsledků pravidelného sčítání lidu, díky kterému je detailně známá struktura složení populace. Struktura je pak převedena na cílový počet okolo 1000 respondentů, které si rozdělí přibližně 200 tazatelů z tazatelské sítě CVVM. Při výběru konkrétních tazatelů je zajištěno, že každý kraj a každá velikostní skupina obcí v ČR bude zastoupena takovým počtem rozhovorů, který odpovídá proporci v celé populaci. Tazatelé mají přesné instrukce ohledně počtu respondentů s různými charakteristikami, jako je pohlaví, věk a vzdělání. Například, tazatel ví, že musí provést rozhovor se 2 ženami a 2 muži, kde každých z nich je jinak starý a dosáhl jiného stupně vzdělání. Postup práce tazatelů popisuje ve své knize Huk (2013, s. 35), kdy tazatelé oslovují náhodně neznámé osoby na místě jejich bydliště a pokud naleznou osobu, která odpovídá požadovaným charakteristikám, provedou s ní výzkumný rozhovor. Po provedení rozhovorů s předepsaným počtem respondentů, kteří splňují stanovené předpoklady, je výsledný soubor respondentů téměř identický se složením celé populace. To pak představuje jistotu, že se soubor dotazovaných se neliší v určených základních znacích od celkové populace. Informace získané z takového souboru je tedy považováno za relevantní i pro celou populaci.

2.2.6 Analýza kvalitativních znaků

Analýzu kvalitativních znaků popisuje ve své knize Hendl (2023, s. 49) jako zkoumání vlastností nebo charakteristik, které nelze vyjádřit pomocí číslic, ale pomocí popisu a interpretace sociálních nebo individuálních problémů a snaží se vytvořit komplexní obraz o zkoumaném problému. Kába a Svatošová (2012, s. 132) používá analýzu zejména při výzkumu trhu a při výzkumech veřejného mínění, kdy u těchto

kvalitativních znaků lze také zkoumat jejich vzájemnou závislost a její intenzitu. **Asociační** závislost se používá tehdy, když kvalitativní znaky nabývají dvou obměn.

Tabulka č. 1 - Schéma asociační tabulky

Znak A	Znak B		Celkem
	Ano	Ne	
Ano	a	b	a + b
Ne	c	d	c + d
Celkem	a + c	b + d	n

Zdroj: Kába a Svatošová, 2012

V případě testování závislosti mezi dvěma znaky v tabulce je možné podle Svatošové (2007, s. 94) užít χ^2 – test nezávislosti, který v asociační tabulce testuje nulovou hypotézu pomocí následujícího kritéria:

$$\chi^2 = \frac{n \cdot (ad - bc)^2}{(a+b) \cdot (a+c) \cdot (b+d) \cdot (c+d)} \quad (2.15)$$

V rámci diplomové práce bude využit software STATISTICA, který vypočítá p-hodnotu (p-value). Pro tento výpočet je nezbytné dle Downeyho (2014, s. 86) si na začátku zvolit hladinu významnosti ($\alpha = 0,05$), která bude následně srovnána s p-value. Poté nastává interpretace předem stanovené hypotézy. H_0 říká, že jestliže je p-hodnota menší než α , pak je jev statisticky významný a nulovou hypotézu nelze zamítnout. Alternativní hypotézu lze přijmout tehdy, pokud p-hodnota převyšuje práh významnosti 0,05, tzn. že zkoumaný jev není statisticky významný.

Následný výpočet závislosti se porovnává s kritickou hodnotou pro odpovídající hladinu významnosti + jeden stupeň volnosti. Jestliže je kritická hodnota menší než hodnota testovacího kritéria, je předpoklad porušen, tedy nulová hypotéza o nezávislosti je zamítnuta. Intenzitu míry závislosti pak Svatošová (2007, s. 94) určuje pomocí koeficientu asociace v absolutní hodnotě V , který vychází ze vzorce.

$$V = \sqrt{\frac{\chi^2}{n}} \quad (2.16)$$

Jestliže výsledek koeficientu asociace bude mít hodnotu 0, pak se jedná o nezávislost znaků, bude-li roven 1, existuje silná závislost.

Pokud je minimálně jeden znak množný a existuje více obměn, data se pro analýzu uspořádají do **kontingenční** tabulky, která tvoří základ pro jejich testování závislosti a těsnost závislosti kvalitativních znaků.

Tabulka č. 2 - Schéma kontingenční

A_i	B_1	B_2	B_j	B_s	Σ
A_1	n_{11}	n_{12}	...	n_{1s}	$n_{1.}$
A_2	n_{21}	n_{22}	...	n_{2s}	$n_{2.}$
...
A_r	n_{r1}	n_{r2}	...	n_{rs}	$n_{r.}$
Σ	$n_{.1}$	$n_{.2}$...	$n_{.s}$	n

Zdroj: Souček, 2009

Svatošová (2007, s. 95) zjišťuje závislost mezi znaky v kontingenčních tabulkách pomocí stanovení hypotéz, které následně testuje. H_0 – nulová hypotéza říká, že neexistuje závislost mezi sledovanými znaky, pakliže nastává závislost, je zapotřebí H_0 zamítnout a přijmout alternativní hypotézu H_1 . Pro test nulové hypotézy se používá vzorec.

$$\chi^2 = \sum \cdot \frac{(n_{ij} - n_{oj})^2}{n_{oj}} \quad (2.17)$$

Vzorec vychází z rozdílu n_{ij} (skutečné četnosti) a n_{oj} (očekávané četnosti). Pro výpočet teoretických (očekávaných) četnosti využívá Řezanková (2007, s. 32) tento vzorec:

$$n_{oj} = n_{i.} \cdot n_{.j} / n \quad (2.18)$$

Pro použití testu nezávislosti χ^2 nesmí být podíl dle Káby a Svatošové (2012, s. 135) teoretických četností menší než 5 převýšit 20 % a žádná z nich nemůže být menší než 1. Pokud je tento předpoklad porušen, dochází ke spojení slabých skupin a test závislosti χ^2 se opakuje. Sloučení se provádí tak, aby bylo logické a správné.

Pro sílu závislosti se používá Pearsonův koeficient kontingence C .

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}} \quad (2.19)$$

Pearsonův koeficient nabývá hodnot v intervalu $\langle 0; 1 \rangle$ kde, pokud hodnota se rovná 0, pak není prokázána závislost mezi znaky.

Svatošová a Prášilová (2007, s. 40) dále používají Cramérův koeficient kontingence, který nabývá hodnot z intervalu $\langle 0;1 \rangle$, kdy 0 znamená nezávislost a 1 úplnou závislost. Rozmezí od 0 do 0,1 nepředstavuje závislost, od 0,1 do 0,3 značí mírnou závislost. Střední závislost je pak na intervalu od 0,3 do 0,7 a znak silné závislosti je v rozmezí od 0,7 do 1. Cramérův koeficient kontingence se počítá pomocí tohoto vzorce:

$$V = \sqrt{\frac{\chi^2}{n(q-1)}}, \text{ kde } q = \min(k, m) \quad (2.20)$$

Ve vzorci představuje hodnota q menší z počtu sloupců a řádků.

3 Teoretická východiska

3.1 Ekonomické pojetí spotřeby

Jílek a Moravová (2007, s. 76) vycházejí z myšlenky: „*Spotřebou obyvatelstva se rozumí veškeré spotřební produkty a služby, kterou má obyvatelstvo k dispozici ke své osobní spotřebě, eventuálně jsou předmětem používání a prostředkem uspokojování potřeb jednotlivých obyvatel, rodin, domácností a společnosti jako celku.*“

Jurečka a kol. (2018, s. 84) ve své knize popisuje základy této teorie, která spadá do období konce 19. století a začátku 20. století. V této době nebyla spotřeba tolik rozmanitá jako je tomu dnes a většina populace se soustředila na uspokojení základních potřeb. Psychologické faktory neovlivňovaly rozhodování spotřebitele narozdíl od současnosti, ale předpokládalo se, že hlavní silou při rozhodování jsou ceny statků a výše důchodů, kterou může spotřebitel využít.

Ve své knize se Holman (2018, s. 35) zabývá teoretickou deskripcí spotřeby. Spotřeba je zde označována za proces, při kterém dochází k uspokojování potřeb. Tyto potřeby jsou naplněny nákupem hmotných nebo nehmotných statků a jejich následným využitím. Dále Holman uvádí, že spotřeba domácností je největší složkou agregátních výdajů a domácího produktu.

Pichaničová (1999, s. 35) vnímá spotřebu jako jednu ze základních podmínek existence lidské společnosti. V tržní ekonomice je rozhodující část spotřeby zajišťována prostřednictvím nákupu na trhu statků.

Klíčový nástroj pro analýzu spotřeby je spotřební funkce. Keynes (2020, s. 87) definuje funkci jako funkční vztah mezi Y_w – úroveň příjmů a C_w – výdaji na spotřebu. Pro zápis vztahu platí:

$$C_w = (Y_w) \text{ nebo } C = W(Y_w) \quad (3.1)$$

Suma, kterou spotřebitel je schopen vynaložit pro uspokojení svých potřeb, závisí zčásti na výši jeho příjmů, částečně na jiných objektivních okolnostech a zčásti na subjektivních potřebách, do kterých se započítávají psychologické sklony a zvyky jednotlivců příslušných komunit a také na zásadách, podle nichž jsou příjmy rozděleny.

Obecně však lze dle Keynesese (2020, s. 88) sklon ke spotřebě vyjádřit ve dvou širokých kategoriích, rozdělených na **objektivní faktory** (změna mzdové jednotky, změna v rozdílu mezi příjmem a čistým příjmem, mimořádné změny v hodnotách kapitálu nezahrnuté do výpočtu čistého příjmu, změny v míře diskontování v čase – poměr směny mezi současným zbožím a budoucím zbožím, změny fiskální politiky, změny v očekávání vztahu mezi současnou a budoucí úrovní příjmů). Vliv tohoto faktoru je značně přizpůsoben úrokové míře. Pro klasickou teorii úrokové míry platí, že jakékoliv zvýšení úrokové míry bude mít za následek snížení spotřeby. Z dlouhodobé hlediska však celkový efekt může být složitý a nejistý, jelikož závisí na protichůdných tendencích. To znamená, že pokud vzroste úroková míra, některé subjektivní motivy k úsporám mohou být snadněji uspokojeni.

Druhé rozdělení je věnováno subjektivním faktorům, které určují, kolik prostředků bude vynaloženo vzhledem k příjmům = mzdových jednotek k objektivním faktorům. Pro úsporu svých příjmů existuje osm hlavních motivů subjektivního charakteru: vybudování si rezervy, zabezpečit potenciaální budoucí vztah, požívat úroků a zhodnocovat, užívat si postupně zvyšujících se výdajů, užívat si pocitu nezávislosti, zajistit si externích zdroje, odkázat v závěti jmění, uspokojovat čistou lakotu – tj. bezdůvodné, ale naléhavé zábrany proti úkonům vydávání prostředků jako takovým.

Výdaje na konečnou spotřebu domácností představují dle Jílka a Moravové (2007, s. 75) dominantní složku hrubého domácího produktu podle výdajové metody. Existuje mnoho forem domácností, které se liší rozhodujícím druhem výdělečné činnosti, velikosti příjmů, počtem i věkem členů domácností, spotřebním zvyklostem, způsobem i místem bydlení. Na základě mnoha odlišností domácností je velice složité a náročné analyzovat jejich konečnou spotřebu a jejich budoucí odhad vývoje struktury výdajů.

3.1.1 Členění spotřeby

Jílek a Moravová (2007, s. 76) ve své knize uvádějí, že v soustavě národních účtu lze měřit spotřebu pomocí několika ukazatelů. Jedná se o ukazatele **výdaje na konečnou spotřebu** a **skutečná konečná spotřeba**. Pro rozlišení, zda-li se jedná o výdaje na konečnou spotřebu nebo o skutečnou konečnou spotřebu rozhoduje fakt, kdo tyto výdaje využil nebo jej financoval.

Výdaje na konečnou spotřebu dále rozlišuje Jílek a Moravová (2007, s. 76) na individuální a kolektivní. Konečná spotřeba domácností zahrnuje hodnoty všech výdajů,

kteřé domácnost vynaložila pro její individuální spotřebu a hodnoty výdajů vládních institucí na naturálních sociální transfery a výdajů neziskových organizací nezbytné pro chod domácností.

Nákupy zboží kromě nákupů budov, bytů a pozemků domácností bez ohledu na jejich životnost se řadí mezi jejich výdaje. Veřejné správy představují hodnotu netržních služeb produkovaných vládním sektorem a řadí se do výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí. Tyto výdaje vládního sektoru lze dále rozčlenit na základě typu státního orgánu, který výdaje vynakládá (ústřední, místní apod.), podle typu výdajů nebo podle účelu.

Skutečná konečná spotřeba vládního sektoru tedy v sobě zahrnuje výdaje na kolektivní spotřebu. To znamená, že jde o hodnotu zboží a služeb poskytovaných společnosti jako celku nebo její části. Skutečná konečná spotřeba domácností pak představuje výdaje domácností na konečnou spotřebu a výdajům vládního sektoru na individuální spotřebu a výdajům neziskových organizací poskytujících služby domácnostem, tj. zahrnuje v sobě hodnoty zboží a služeb poskytovaných jednotlivcům zdarma nebo-li sociální naturálním přesunům.

Macek (2008, s. 104) ve své knize uvádí další rozdělení spotřeby dle jejího účelu vynaložených výdajů. Spotřeba hmotných statků, kterou lze rozdělit na potravinářské výrobky a nepotravinářské výrobky. Spotřeba služeb – osobní a věcné. Dalším ukazatelem je povaha zboží podle jeho nutnosti a nezbytnosti. Do této kategorie spadá zboží uspokojující základní potřeby (nutné), zboží uspokojující standardní potřeby (relativně nezbytné) a zboží uspokojující nadstandardní potřeby (luxusní). Také podle stupně životnosti lze rozdělit zboží na krátkodobou spotřebu a na zboží dlouhodobé spotřeby.

3.1.2 Členění spotřeby dle klasifikace CZ-COICOP

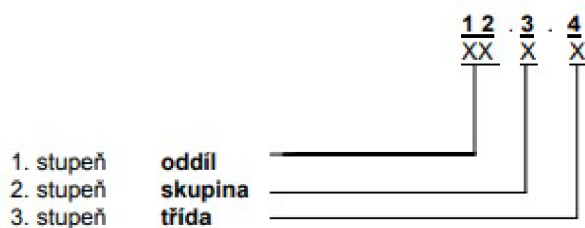
Jílek a Moravová (2007, s. 76) popisují klasifikaci jako nástroj sloužící k identifikaci výdajů individuální spotřeby tří institucionálních sektorů (domácností, vládní instituce a neziskové organizace, které slouží domácnostem). Klasifikace CZ-COICOP se využívá v soustavě národních účtu, statistice rodinných účtu, indexu spotřebitelských cen a mezinárodního srovnání hrubého domácího produktu a součástí jeho výdajů. Značení individuální spotřeby je navrženo tak, aby široce odráželo rozdíly v příjmech jednotlivých domácností. Např. domácnost s nízkými příjmy vydají relativně více ze svých příjmů na

potraviny, oblečení a bydlení, zatímco bohatší domácnosti utratí mnohem více za dopravu, zdraví, vzdělání a rekreaci.

Dne 4. prosince roku 1996 vydal Český statistický úřad (ČSÚ⁽¹⁾, 2023) „Opatření ČSÚ“ (částka 2/1997 Sb.) „klasifikaci individuální spotřeby podle účelu CZ-COICOP, vypracovanou na modelu mezinárodního standardu COICOP – Classification of Individual Consumption by Purpose pro zajištění mezinárodní srovnatelnosti statistických ukazatelů a je závazná pro všechna statistická zjišťování prováděna dle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

V metodice ČSÚ (ČSÚ⁽²⁾, 2023) je popsána klasifikace CZ-COICOP do tří stupňů. Kdy pro 1. stupeň – „oddíl“ je stanoveno označení dvoumístným číselným kódem. Druhý a třetí stupeň „skupina“ a „třída“ postupují dekadicky po jednom místě, tzn., že číselné kódy na třetím klasifikačním stupni jsou čtyřmístné. Schéma jednotlivých stupňů klasifikace viz obrázek č. 1.

Obrázek č. 1 - Stupně klasifikace CZ-COICOP

Zdroj: ČSÚ⁽³⁾, 2023

Klasifikace je tvořena celkem 14 oddíly, 58. skupina a 157 třídami (viz. příloha č. 1). Oddíly se dále dělí na tři složky dle výdajů jednotlivými sektory. Prvních 12 oddílů tvoří výdaje domácností, kde se jedná o položky 01 potraviny a nealkoholické nápoje, 02 alkoholické nápoje a tabák, 03 odívání a obuv, 04 bydlení, voda, energie a paliva, 05 bytové vybavení, zařízení domácností a opravy, 06 zdraví, 07 doprava, 08 pošty a telekomunikace, 09 rekreace a kultura, 10 vzdělání, 11 stravování a ubytování, 12 ostatní zboží a služby. Oddíl 13 je určen pro výdaje NISD na individuální spotřebu a ve 14. oddílu jsou zastoupeny výdaje vládních institucí (veřejnoprávních subjektů) na individuální spotřebu.

V metodické části ČSÚ z roku 1999 pro klasifikaci zboží individuální spotřeby je dále popsáno rozlišení jednotlivých tříd, které obsahující **služby** (S) a zboží podle jejich trvanlivosti na **netrvanlivé** (NT), **střednětrvanlivé** (ST) anebo **trvanlivé** (T). Třídy jsou

pak označeny písmeny podle převažující kategorie. Rozdíl mezi trvanlivým zbožím a netrvanlivým je založen na předpokladu, zda-li lze zboží využít jen jednou, nebo jestli lze zboží používat opakovaně či nepřetržitě po dobu delší než jeden rok. Dalším předpokladem trvanlivého zboží je (př. motorová vozidla, ledničky, pračky), že je podstatně dražší, než je netrvanlivé nebo střednětrvanlivé. Středně trvanlivé zboží se liší od trvanlivého tím, že jeho očekávaná doba životnosti nebude delší než u trvanlivého zboží a je také podstatně levnější.

Některé třídy je obtížné rozdělit, jelikož obsahují jak zboží, tak služby. Tyto třídy se pak označují obvykle písmenem „S“, protože prvek služeb je považován za převažující.

3.2 Chování spotřebitele

Keynes (2020, s. 86) prohlásil: „*Základní psychologickým zákonem, na který se můžeme spolehnout..., je to, že lidé jsou zpravidla v průměru ochotni zvyšovat svou spotřebu, zvyšuje-li se jejich důchod, ale nikoliv ve stejné míře, v jaké roste důchod.*“

Dle Koudelky (2006, s. 9) „*Spotřební chování znamená chování lidí – konečných spotřebitelů, které se vztahuje k získávání, užívání a odkládání spotřebitelských výrobků – produktů.*“

Chování lidí spojené se spotřebou hmotných a nehmotných statků představuje jednu z rovin lidského chování. Nejčastějšími důvody, které vedou k lidskému chování při spotřebě uvádí Koudelka (2006, s. 10) **důvody, které spotřebitele vedou k užívání zboží, způsoby, kterými je zboží spotřebitelé užíváno a vlivy, které celý proces provázejí.**

Snaha o uspokojení lidských potřeb je důvodem, proč lidé podceňují ekonomickou činnost. Množství výrobků a služeb, které je každý spotřebitel schopen získat na trhu, je limitováno cenami těchto komodit, ale zároveň také důchodem, který má spotřebitel k dispozici. Důchod spotřebitele je značně omezený, proto se musí spotřebitel rozhodnout, jak jej nejlépe využít pro co nejvyšší uspokojení potřeb. Uspokojení, které jedinec získává ze spotřeby výrobků nebo služby se označuje dle Brčáka, Sekerky, Severové a Staré (2018, s. 48) jako **užitek**.

Užitek ze spotřeby stejného produktu bude u každého odlišný, protože spotřebitel je individuum a dle Jurečky (2018, s. 84) záleží na tom, jakou má spotřebitel osobnost, jaké jsou jeho chutě, vkus a preference.

Pichaničová (1999, s. 35) označuje užitek za subjektivní, psychologický pocit uspokojení, plynoucí ze spotřeby konkrétního statku. Na základě její teorie lze vycházet, že užitek je měřitelný.

Samotný užitek lze rozdělit na celkový užitek, který Jurečka (2018, s. 85) definuje jako celkové uspokojení ze spotřeby daného výrobků nebo služby, jehož velikost závisí na úrovni spotřeby. Spotřebou každé dodatečné jednotky daného statku se získává dodatečný užitek. Dodatečný užitek užívá Pichaničová (1999, s. 35) ve dvou rovinách – buď se jedná o přírůstek nebo pokles celkového užítku.

Druhým užitekem je pak mezní užitek získaný spotřebou další dodatečné jednotky výrobku nebo služby. Součtem všech mezních užítků všech spotřebovaných jednotek určitého statku se získá celkový užitek. Jestliže se jedná o mezní užitek, je jeho výše dle Pichaničové (1999, s. 36) závislá na tom, kolik množství jednotek statku jsou k dispozici pro spotřebu a jaká je naléhavost potřeby, kterou je daný statek schopen uspokojit u konkrétního spotřebitele. Při další dodatečné spotřebované jednotky statku mezní užitek klesá.

Řadu užitečných informací o spotřebním chování poskytuje psychologie, sociologie, sociální psychologie, kulturní antropologie a další obory. Na základě těchto informací pak Koudelka (1997, s. 11) přikládá význam ve spotřebním chování pomocí jednotlivých přístupů. **Psychologický přístup** se zaměřuje na propojení mezi psychikou spotřebitele a jeho chováním. Tuto vazbu podle její zevní podoby lze sledovat pomocí behaviorálního přístupu, který však nelze přímo poznat. Schéma, které má tomu pomoci, se nazývá podnět (stimul) – reakce (odezva). To pozoruje a popisuje, jak spotřebitel reaguje na určité vnější podněty. Model, který zkoumá důvody, proč došlo zrovna k těmto reakcím je consumer black box, nebo-li černá skříňka představující vnitřní svět spotřebitele.

Druhý přístup, který sleduje, jak lidé jednají v různých sociálních situacích, do jakých sociálních skupin člověk (spotřebitel) patří, jaký jim dává význam, jakou má v nich roli nebo naopak, jak je konfrontován s tlakem a požadavky těchto skupin nazývá Koudelka (1997, s. 13) jako **sociologické přístupy**.

Ekonomický přístup, který Koudelka (1997, s. 14) považuje za poslední přístup zahrnuje v sobě racionální modely chování spotřebitele, které se vysvětlují na základě takových kategorií jako jsou ceny, příjmy, poptávkové funkce, cenová a příjmová

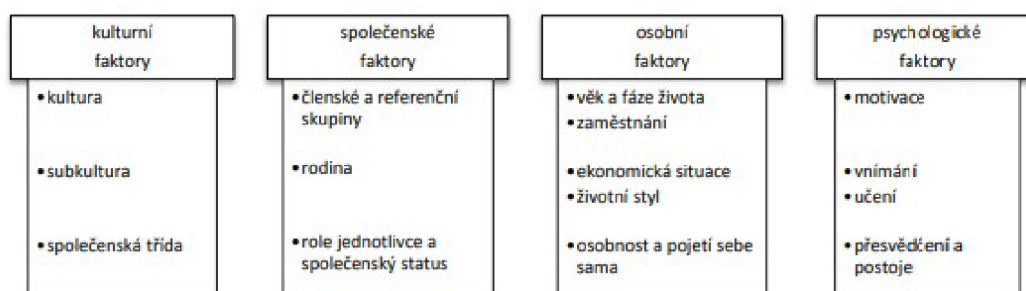
pružnost poptávky, rozpočtová omezení, užitky apod. Racionální modely spotřebního chování předpokládají, že spotřebitel se rozhoduje s „chladnou hlavou“, a do jeho chování se neprojevují emotivní, psychologické ani sociální vlivy.

Mezi spotřebiteli existuje také diference. Tuto odlišnost vysvětluje Bártová a spol. (2010, s. 106) pomocí popisných kritérií, které rozčleňuje na tradiční segmentační proměnné, zahrnující segmentace *demografické* (věk, pohlaví, velikost rodiny, životní cyklus rodiny, vzdělání, povolání, příjem), *etnografické* (národnost, rasa, náboženství, etnická skupina, subkultura), *fyziografická* segmentace, která se opírá o fyziologické dispozice (výška, váha, pleť) a o zdravotní stav, poslední segmentační hledisko je *geografické* (světová oblast, státy, regiony, velikost města, členění města, hustota osídlení, podnebí). Druhá kategorie kritérií popisných vysvětluje netradiční psychografické segmentace, do kterých patří *sociální třídy* (vyšší, střední, dolní), *životní styl* (existuje mnoho odlišných vymezení jednotlivých agentur), *osobnost* (všezahrnující, sociálně-orientovaná, vnitřně orientovaná)

3.2.1 Faktory ovlivňující spotřební chování

Faktory, které nejvíce ovlivňují nákupní chování jedinců rozdělil Kotler (2004, str. 271) do čtyř hlavních skupin: kulturní, společenské, osobní a psychologické.

Obrázek č. 2 - Faktory ovlivňující chování spotřebitelů

Zdroj: Kotler, 2004

Vliv **kultury** na spotřební chování je všudypřítomný, avšak v běžném životě tolik samozřejmá, že si jej ani neuvědomujeme, protože uvnitř této kultury žijeme. „*Kultura představuje základní východisko potřeb a chování člověka.*“ (Kotler, 2004, s. 271). Na tuto myšlenku Kotlera navazuje Bártová (2010, s. 19), která odlišuje dva kulturní světy. V prvním světě se jedná o hmotné kulturní prvky nebo-li o spotřební zboží. Nehmotné kulturní prvky (sociální normy, poznatky, ideje, zvyky, chování), které v každé kultuře jsou odlišné, spadají do druhého kulturního světa. Jak již bylo řečeno, kultura je odlišná,

avšak Koudelka (1999, s. 20) ještě uvádí, že kultuře se učíme a spotřebitel se jí učí z různých zdrojů, nejčastěji však z těchto čtyř základních institucí kulturního učení: rodina, škola, kostel (církve) a média. Zároveň dodává, že kultura se přenáší z generaci na generaci, a to především díky tradicím a obyčejům. Poslední významnou charakteristikou kultury je její sdílnost, která představují dodržování norem, poznatků a společenského chování uvnitř skupiny, do které spotřebitelé spadají. Dalším rysem kultury, která se v čase mění je její adaptace, a to buď na vnitřní změny nebo působení vnějších vlivů na kulturní prostředí.

Osvojení kultury je základní podmínkou pro zařazení se do určité **lidské společnosti**, tzn. že kulturu si osvojujeme socializačním procesem. Socializační proces probíhá prostřednictvím působení sociálních skupin a dle Bártové (2010, s. 39) znamená porozumět kultuře, přijmout soubor hodnot a norem, a ovládnout způsoby chování v typických sociálních situacích. Na základě společenských faktorů rozdělil G. Harrell formálnost členství v sociálních skupinách následovně:

Tabulka č. 3 – Typy sociálních skupin dle typu členství

	neformální	formální
primární	přátelé, rodina, nákupní skupiny	spolky, týmy, kluby, skauti
sekundární	sportovní hrdinové, osobnosti, reprezentanti životního stylu, sociální třídy	profesní organizace, politické strany, náboženské organizace

Zdroj: Koudelka, 2006

Do spotřebního chování se také projevují **osobní faktory**. Kotler (2004, s. 278) zahrnuje do osobních faktorů několik bodů, které hrají důležitou roli v nákupním chování. Největší význam má věk a fáze života, ve kterém se spotřebitel nachází, jelikož během života se mění spotřebitelské zvyklosti, preference a vkus. Typ zaměstnání sehrává také velkou roli při nakupování, protože fyzicky pracující lidé nakupují spíše hrubší pracovní oblečení, zatímco manažeři si pořizují formálnější oblečení (obleky, saka, košile). Na volbu produktu má dopad ekonomická situace jednotlivce. Spotřebitel může uvažovat o dražším výrobku za předpokladu, že má k dispozici vyšší příjem nebo si vytvořil dostatečné úspory. Ačkoliv lidé pocházejí ze stejné subkultury, společenské třídy či lidé se stejným typem zaměstnání se mohou lišit svým životním stylem. Je to způsob života jednotlivce, který se vyjadřuje pomocí psychografických faktorů a určuje způsob chování a interakci člověka se světem. Jedná se o měření hlavních charakteristik

spotřebitele, označovaných zkratkou AIO (A = activities (činnosti) – práce, koníčky, nakupování, sport, společenské události; I (zájmy) = interest – oblíbená jídla, móda, rodina, rekreace; O = opinions (názory) – na sebe sama, společenské otázky, obchod, produkty). Koncept osobnost a pojetí sebe sama je dalším pilířem osobních faktorů. Zde jsou zastoupeny psychologické charakteristiky (sebevědomí, dominance, autonomie, společenskost, obrana, přizpůsobivost a agresivita), z nichž se vyvozují trvalé reakce na okolní prostředí jedince.

Sigmund Freud (2023, s. 21) vychází z předpokladu: „*Lidé si většinou nejsou vědomi skutečných psychologických vlivů, které formulují jejich chování.*“ Freud nahlížel na člověka jako na bytost, jež během svého vývoje potlačuje spousty tužeb, nikdy je však nepotlačí nebo je nedostane zcela pod kontrolu, protože se mu stále vracejí.

Čtyři psychologické faktory, které uvádí Kotler (2004, s. 284) mají značný vliv na nákupní rozhodnutí. Motivace je předpoklad pro ochotu jednat. Proces, při kterém lidé vybírají, třídí a interpretují informace tak, aby si vytvořili smysluplný obraz světa, se nazývá vnímání. Jednáním se lidé zároveň učí. Jsou to změny v chování na základě dosavadně získaných zkušeností. Některé věci nás odrazují jiné naopak přitahují. Postoj vyjadřuje relativně trvalé pocity, názory a hodnocení na určitou situaci či věc.

3.3 Osobní a disponibilní důchod domácností

Jurečka (2023, s. 43) předpokládá, že všechny výrobní faktory (půda, práce, kapitál a přírodní zdroje) v zemích s tržním hospodářstvím se nacházejí ve vlastnictví domácností. Dále uvádí, že domácnosti poskytují služby svých výrobních faktorů firmám k produkci, tzn. k tvorbě produktu ekonomiky, dále ve své publikaci vysvětluje čistý domácí důchod, který souvisí s výpočtem HDP důchodovou metodou, což je suma všech důchodů, jež plynou vlastníkům výrobních faktorů podílejících se na tvorbě produktu ekonomiky.

Pojem, který je souhrnem skutečných hrubých důchodů domácností (tj. důchody, které stojí před zdaněním) se pak nazývají **osobní důchody**.

Disponibilní důchod lze dle Pavelky (2007, s. 27) definovat jako: „*Důchod, který výsledně získávají domácnosti. Je složen ze všech důchodů (mzdy, renty, úroky a vyplacené dividendy) a transferových plateb od vlády. Musí se od něj ale odečíst daně,*

kteřé domácnosti zaplatí.“ Konečný důchod, který domácnosti obdrží lze využít na spotřebu či na rezervu.

Na Pavelku navazuje Hronová (2009, s. 28), která ve své knize doplňuje: „Disponibilní důchod je určen především k pokrytí konečné spotřeby. To, co z něj zbude je pak nazýváno úsporou.“

Dle Spěváčka (2012, s. 57) je disponibilní důchod nejdůležitějším faktorem vysvětlující spotřební výdaje domácnostní a tvorbu jejich úspor. Tvrdí, že pro základní analýzu ekonomického chování domácností je zkoumání struktury spotřeby a také zdrojů financování této spotřeby, tj. zkoumání disponibilního důchodu. Disponibilní důchod je souhrn hrubých mezd a platů, příjmů plynoucích z podnikání a z vlastnictví, salda sociálních a ostatních důchodů.

S disponibilní důchodem se váže také pojem úspory. Jak už bylo zmíněno výše, je to určitá peněžní část disponibilního důchodů, která se nevyužije při spotřebě.

Holman (2004, s. 51) funkci úspor odvozuje ze spotřební funkce a dodává, že úspory jsou nespotřebovanou částí důchodů:

$$S = Y_d - C \quad (3.2)$$

Úspory závisí na úrokové míře a výši disponibilního důchodů. Jestliže se zvýší disponibilní důchod, projeví se to na zvýšení spotřeby a úspor. Samotná úroková míra pak rozděljuje disponibilních důchod mezi spotřebu a úspory. V praxi to pak znamená, že zvýšení úrokové míry působí prostřednictvím substitučního efektu na pokles spotřeby a na zvýšení úspor. Úspory jsou tak přímo úměrné disponibilnímu důchodu i reálné úrokové míře. Samotný zápis funkce úspor pak vypadá takto:

$$S = S(Y_d, r) \quad (3.3)$$

Rozdělování důchodu mezi domácnosti zahrnuje Fuchs (2003, s. 270) do výsledku fungování tržního mechanismu, ve kterém pobírají domácnosti důchody za služby poskytnuté výrobními faktory. Toto rozdělování je označeno za prvotní, kde vznikají mzdy, úroky, zisky a renty. Důchody přijaté v prvním rozdělování putují do druhé fáze, tj. druhotné rozdělování (přerozdělování). Základním nástrojem přerozdělování je státní

rozpočet, ale také rozpočty nižších územních celků. Vedle zmíněných rozpočtů podléhá prvotní přerozdělování i prostřednictvím fondů.

Fuchs (2003, s. 271) přikládá přerozdělovacím procesům velký význam v sociální politice státu, která je ve vyspělých tržních ekonomikách nezbytnou součástí hospodářské politiky. Sociální politika představuje opatření státu a ostatních institucí vedoucí ke zmenšování rozdílu v nerovnosti obyvatelstva. Sociální politika se podílí na celkovém ekonomickém klimatu a ovlivňuje výkonnost ekonomiky prostřednictvím ovlivňování chování a činnosti jednotlivých subjektů, kterých se to týká.

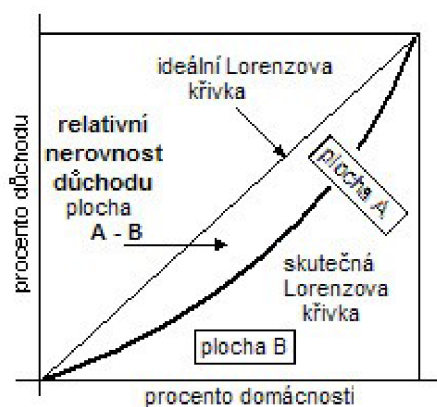
K sociální politice Fuchs (2003, s. 271) dodává: „Vedle dopadů na celkový chod ekonomiky směřují sociální opatření především k vytváření společenského klimatu hospodářských procesů, k utváření humánního prostředí ve společnosti.“

3.3.1 Nerovnost příjmů

Jílek a Moravová (2007, s. 91) vysvětlují, že pohybem tržního mechanismu dochází ve většině ekonomik k nerovnoměrnému bohatství a rozdělování důchodů. Na základě jejich teorie lze diferenciaci příjmů posuzovat pomocí změn v charakteristikách variability – rozptylu, směrodatné odchylky, variačního koeficientu, kvantilových odchylek nebo také pomocí měr koncentrace. Nevýhodou tohoto měření variability je, že nejsou shora omezeny.

Krom měření statistických charakteristik lze dle Macka a kol. (2008, s. 98) měřit příjmovou diferenciaci také grafickým znázorněním. **Lorenzova křivka** vyjadřuje závislost kumulativních podílů příjmů příjemců určitých příjmových skupin na kumulativních podílech těchto příjemců.

Graf č. 1 - Lorenzova křivka pro stanovení míry nerovnosti

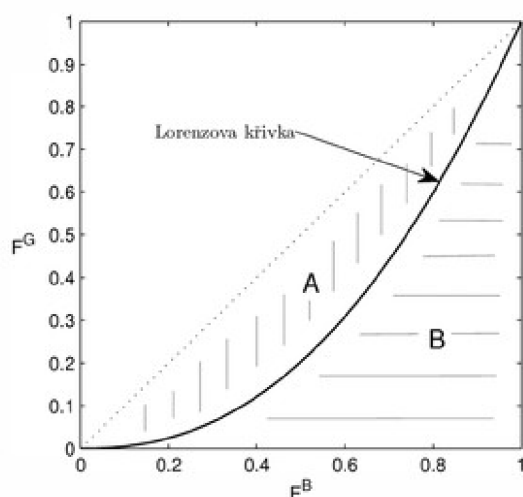
Zdroj: Jílek, Moravová, 2007

Grafické znázornění vysvětluje Jílek (2007, s. 92), že pokud by byla ideální rovnoměrnost, body by ležely na diagonále. (např. 25 % příjemců by se na objemu příjmů podílelo rovněž podílem ve výši 25 %). Čím je nižší stupeň nerovnosti, tím blíže leží Lorenzova křivka k diagonále, a naopak – čím je stupeň nerovnosti větší, tím je křivka od diagonály vzdálenější.

Macek a kol. (2008, s. 98) pak doplňují: „V praxi se rovnoměrné rozdělení příjmu nevyskytuje. Vzniklá křivka má proto konvexní průběh, tzn. odklání se od hlavní diagonály směrem dolů.“

Druhým způsobem měření nerovnosti příjmů, který Macek a kol. (2008, s. 99) uvádí ve své publikaci je **Giniho koeficient**. Tato míra nabývá hodnot od 0 do 1, kdy hodnota 0 představuje absolutní rovnost a hodnota 1 absolutní nerovnost.

Graf č. 2 - Lorenzova křivka a poměr ploch pro stanovení Giniho-koeficientu

Zdroj: Jílek, Moravová, 2007

Macek dodává, že hodnota Giniho koeficientu je dána poměrem plochy mezi L-křivkou a diagonálou (tj. plocha S_1 jen grafu č. 2 a plochou trojúhelníka pod diagonálou (tj. součet ploch S_1 a S_2 , kde S_2 je plocha mezi L-křivkou a horizontální osou na).

Dle Jílka a Moravové (2007, s. 93) se jedná o nejznámější míru koncentrace v oblasti zkoumání nerovnosti. Giniho koeficient se počítá podle vzorce:

$$G = \frac{S_1}{S_1 + S_2} = \frac{\Delta}{2\mu} \quad (3.5)$$

kde Δ je střední diference (aritmetický průměr absolutních hodnot všech vzájemných rozdílů jednotlivých hodnot znaku nebo-li příjmu

μ je střední hodnota (průměrný příjem)

3.4 Statistické zjišťování příjmů a výdajů domácností

Zjišťování příjmů a různých demografických, sociálních, regionálních a jiných charakteristik domácností (bydlení, vybavenost apod.) jak uvádí Bartošová (2013, s. 12) přináší informace, které lze využít jako základ pro kvantitativní analýzy a rozhodování v sociálně-ekonomické oblasti.

Statistické zjišťování příjmů lze provádět dle Macka (2008, s. 96) pomocí **pravidelných statistických výkazů o mzdách v podnicích a organizacích**. Nepravidelné šetření, které probíhalo od 50. let minulého století probíhalo vždy v intervalu 2 – 5 let včetně roků 1989, 1992, 1996 a 2002 pod názvem **Mikrocensus**. Účel tohoto šetření vysvětluje Bartošová (2013, s. 12) v získání reprezentativních údajů o úrovni a struktuře příjmů a základních sociálně demografických charakteristik domácností a jejich členů. Mikrocensus byl dvou stupňovou metodou výběru. Třetí metoda, která nahradila mikrocensus, je **EU-SILC (česká modifikace „životních podmínek“)**. Český statistický úřad (ČSÚ₍₁₎, 2023) píše o prvním použití této metody k roku 2005 pod názvem Životní podmínky. Stejně šetření probíhá ve všech 27 členských zemích Evropské unie a dále ve Velké Británii, Norsku, Švýcarsku, Makedonii, Srbsku, Turecku a Islandu. Šetření získává reprezentativní údaje o příjmech domácností, způsobu, kvalitě a finanční náročnosti jejich bydlení, vybavenosti předměty dlouhodobé spotřeby a také o pracovních, hmotných a zdravotnických podmínkách dospělých osob žijících v domácnosti. Sesbíraná data slouží Českému statistickému úřadu k výpočtu ukazatelů peněžní a materiální chudoby, intenzity ekonomické aktivity a úrovně sociálního vyloučení. Zjišťování probíhá formátem tzv. rotačního panelu, kdy stejné domácnosti jsou opakovaně dotazovány v horizontu čtyř let. Po uplynutí doby jsou nahrazeny jinou domácností, žijící v nově navštívených bytech, které se do základního souboru dostaly pomocí náhodného výběru. Obsah zjišťování je veden podle metodiky ČSÚ formou osobního rozhovoru respondentů s tazatelem, který odpovědi zaznamenává do připravených dotazníků. Tazatel rozděluje rozhovor do tří částí, kdy první je dotazování na byt, zahrnující seznam obvykle osob v daném bytě a jejich základní

demografické charakteristiky (věk, pohlaví, rodinný stav, vzdělání). Další část je směřována na hospodařící domácnost, zde se popisuje její finanční stránka. Bydlení a jeho úroveň, náklady a vybavenost, Poslední část je zacílena na osobu starší 16 let, která zachycuje pracovní aktivitu respondenta. Zmíněné části jsou rozšířeny vždy o jeden modul rozšiřující některou z oblastí, avšak ten se každý rok mění.

Tabulka č. 4 - Seznam témat modulů v rámci zjišťování životní úrovně

Rok	Téma
2005	mezigenerační přenos chudoby a znevýhodnění
2006	sociální participace
2007	bydlení
2008	zadluženost domácností
2009	materiální deprivace
2010	sdílení finančních prostředků v domácnosti a rozhodování o využití
2011	mezigenerační přenos chudoby a znevýhodnění
2012	bydlení
2013	Well-being (životní pohoda)
2014	materiální deprivace
2015	sociální a kulturní participace
2016	přístup ke službám
2017	zdraví a zdraví dětí; zadluženost domácností
2018	Well-being (životní pohoda)
2019	mezigenerační přenos chudoby a znevýhodnění
2020	finanční situace domácností; zadluženost
2021	zdraví dětí, jejich materiální a sociální podmínky a péče o děti
2022	zdraví a kvalita života

Zdroj: ČSÚ⁽⁴⁾, 2023

Životní úroveň, kterou vysvětluje Macek (2008, s. 97), a která se váže ke statistickému zjišťování příjmů a výdajů, je dána souhrnem materiálních a duchovních hodnot, kterými mohou obyvatelé uspokojovat své potřeby, vzhledem ke svým reálným příjmům.

Životní minimum bývá stanoveno oficiálním prohlášením vlády a je na úrovni dvou hranic. Existenční minimum je definováno jako velikost příjmů, které zajišťuje základní potřeby (potravin, oděvy, bydlení a základní zdravotní péče). Zatímco druhá rovina zajišťuje sociálně únosnou spotřebu, tj. seberealizace člověka ve společnosti a je nazývána jako sociální minimum.

3.4.1 Statistika rodinných účtů pro zjištění struktury výdajů českých domácností

Datovou základnu pro zkoumání výdajové struktury českých domácností tvoří **Statistika rodinných účtů (SRÚ)**. Jedná se o zkoumání vedené Českým statistickým úřadem. Cílem tohoto zkoumání považuje Jílek (2007, s. 103) ve sledování hospodaření soukromých domácností, zachycení veškerých peněžních a naturálních příjmů a peněžních a naturálních výdajů vybraných domácností. Tyto výdaje však nezahrnují vklady, daně z příjmu, sociální a zdravotní pojištění, splacené bezhotovostní půjčky atd. Nejedná se pouze o sledování hospodaření soukromých domácností, ale dle Bartošové (2013, s. 16) SRÚ poskytuje také informace o spotřebních zvyklostech domácností, tzv. spotřebního koše. Výsledky se pak dají dále využít při strategických, taktických i operativních rozhodnutích v rámci sociální politiky státu, nebo pro různé druhy výzkumu.

První zkoumání proběhlo již v roce 1920. Od roku 1957 je však šetření systematictější a nepřetržité.

3.4.1.1 Metody statistiky rodinných účtů

Do statistiky rodinných účtů zahrnul Jílek (2007, s. 103) tři metody zjišťování o hospodaření domácností. Jedná se o **metodu pravidelného zápisu veškerých příjmů a výdajů domácností**, která je nejdůkladnější a zároveň nejnákladnější. Princip pravidelné registrace spočívá v tom, že vybrané domácnosti zapisují všechny příjmové a výdajové položky i údaje o naturální spotřebě do speciálního statistického formuláře, tj. Deníku zpravodajské domácnosti. **Metoda jednorázového dotazování** potřebuje dle Macka (2008, s. 103) k sobě statistika, který dotazem na domácnost zapisuje veškeré výdaje a příjmy všech členů domácností. Při čemž u jednotlivých položek zjišťování musí být doba co nejdelší, minimálně 1 rok. Třetí metoda v sobě zahrnuje obě zmíněné metody, nazývána jako **kombinace shora uvedených dvou způsobů**, ať už se jedná o pravidelné zápisy po určitou dobu nebo jednorázový dotaz na některé výdajové položky s nižší frekvencí za delší časový interval, která je poměrně jednoduchá a levná.

Ve všech třech zmíněných způsobech očekává Bartošová (2013, s. 18) kontakt s vybranou domácností spolu se specialistou (statistikem), který je pověřen, aby provedl mimo nábor zpravodajské domácnosti také kontrolu zjišťovaných údajů a technickou přípravu prvotních údajů pro zpracování.

Při analýze výsledku je potřeba brát ohled na to, že v šetření je zahrnuto 3 000 domácností, které jsou vybrány záměrným kvótní výběrem. Tzn., že interpretované výsledky jsou do jisté míry omezeny na celou populaci.

Jílek (2007, s. 104) charakterizoval členění spotřeby v rodinných účtech, kde do naturální spotřeby zahrnuje vlastní produkci, naturální náhrady a imputované nájemné. Tuto složku rodinných účtu však nepovažuje za peněžní výdaj.

Tabulka č. 5 - Členění spotřeby domácností ve statistice rodinných účtů

Spotřeba domácností v SRÚ			
Naturální spotřeba	Peněžní spotřební výdaje	Peněžní "nespotřební výdaje	Peněžní výdaje na investice a úspory
Vlastní produkce	Členění COICOP-HBS	Poplatky, přímé daně	Koupě domu, bytu a rekonstrukce
Naturální náhrady		Povinné pojištění	Nákup cenných papírů
Imputované nájemné			Vklady
	Peněžní výdaje		

Zdroj: Jílek, 2007

4 Vlastní práce

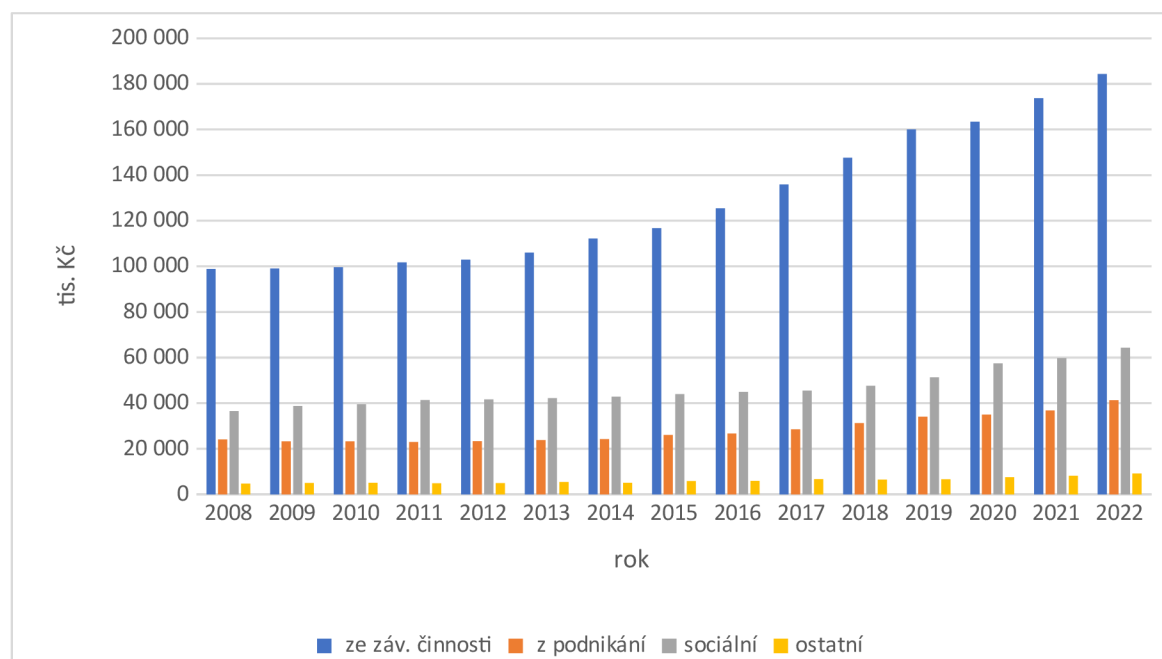
4.1 Statistická analýza vývoje příjmů českých domácností v letech 2008 - 2022

4.1.1 Modelování příjmů českých domácností

S vyvíjející se společností a ekonomikou se během sledovaného období struktura příjmů domácností značně zvýšila. Nejvyšší nárůst zaznamenaly ostatní příjmy, které od začátku sledovaného období narostly o 93,28 %. V roce 2011 zaznamenaly mírný pokles, kdy z hodnoty 5 068 tis. Kč/osoba/rok spadly o 4,49 % na částku 4 840 tis. Kč/osoba/rok. Další dva roky ostatní příjmy stouply o 12,72 %. Na tento kladný průběh navazuje rok 2014, kdy došlo k opět k poklesu a to o 343 Kč/osoba/rok. Až do konce sledovaného období ostatní příjmy rostly, a to až do výše 9 127 tis. Kč/osoba/rok. Ačkoliv se jednalo o nejvyšší nárůst ve struktuře peněžních příjmů domácností, stále se ostatní příjmy na celkových hrubých příjmech podílí ve sledovaném období okolo 5 %. Jejich průměr za sledované období byl 5 715,6 tis. Kč/osoba/rok. Podrobnější popisná statistika u jednotlivých příjmů je v příloze č 2. Příjmy ze závislé činnosti se na celkových hrubých příjmech podílejí výraznou většinou, téměř v každém sledovaném období to bylo okolo 61 %. Ve zmíněném sledovaném období zaznamenaly druhý nejvyšší procentuální nárůst, kdy počáteční hodnota 98 819 tis. Kč/osoba/rok se vyšplhala o 86,56 %, což činí v roce 2022 184 366 tis. Kč/osoba/rok. V jednotlivých letech příjmy ze závislé činnosti stále rostly a nezaznamenaly ani v jednom roce pokles. Nejmenší nárůst je pak v roce 2020, kdy vzrostly o 2,05 % na hodnotu 163 411 tis. Kč/osoba/rok. Výrazný podíl na tomto malém růstu má celosvětová pandemická krize Covid-19, kdy spousta lidí přišla o své zaměstnání či se musela rekvalifikovat. S tím souvisí míra nezaměstnanosti, která postupně klesala od roku 2010 a v roce 2017 se přibližovala k přirozenému stavu nezaměstnanosti (2-3 %). Průměr příjmů ze závislé činnosti byl na částce 120 477,5 tis. Kč/osoba/rok. O 76,45 % narostly sociální příjmy, které představují 21,6 % z celkových hrubých peněžních příjmů. Během sledovaného období opět neklesaly a dostaly se na konci roku 2022 na částku 64 349 tis. Kč/osoba/rok oproti původní částce 34 468 tis. Kč/osoba/rok z roku 2008. Nejmenší nárůst ze všech peněžních příjmů je zaznamenán u příjmů z podnikání, které se oproti začátku sledovaného roku zvedly o 71,33 %. V rámci procentuálního zastoupení z celkových hrubých příjmů patří příjmům ze závislé činnosti

třetí místo a to, když se podílejí 13,9 %. Sledované období u tohoto typu příjmů zaznamenalo hned v roce 2009 snížení o 3,34 % , a zároveň to byl rekordní propad kvůli globální finanční krizi, která nastala v USA. Následky ekonomické krize se přenesly ještě na následující dva roky, ovšem od roku 2012 se příjmy z podnikání opět zvyšují v řádech o 2 tis. Kč/osoba/rok. Jejich maximální hodnota byla v posledním roce pozorování 41 285 tis. Kč/osoba/rok. Elementární charakteristiky jednotlivých příjmů jsou uvedeny pod přílohou číslo 3.

Graf č. 3 - Vývoj hrubých příjmů v letech 2008 až 2022 (v tis. Kč/osoba/rok)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁽⁵⁾, 2024

Vývoj celkových hrubých příjmů domácností v České republice mezi roky 2008 až 2022 je popsán kvadratickou trendovou funkcí (viz vztah 2.8) ve tvaru $y_i = 1,6752 - 2800,092 \cdot t_i + 778,7305 \cdot t_i^2$. Výpočty v programu Statistica jsou součástí přílohy č. 4.

Tabulka č. 6 - Parametry kvadratické funkce vývoje hrubých příjmů domácností

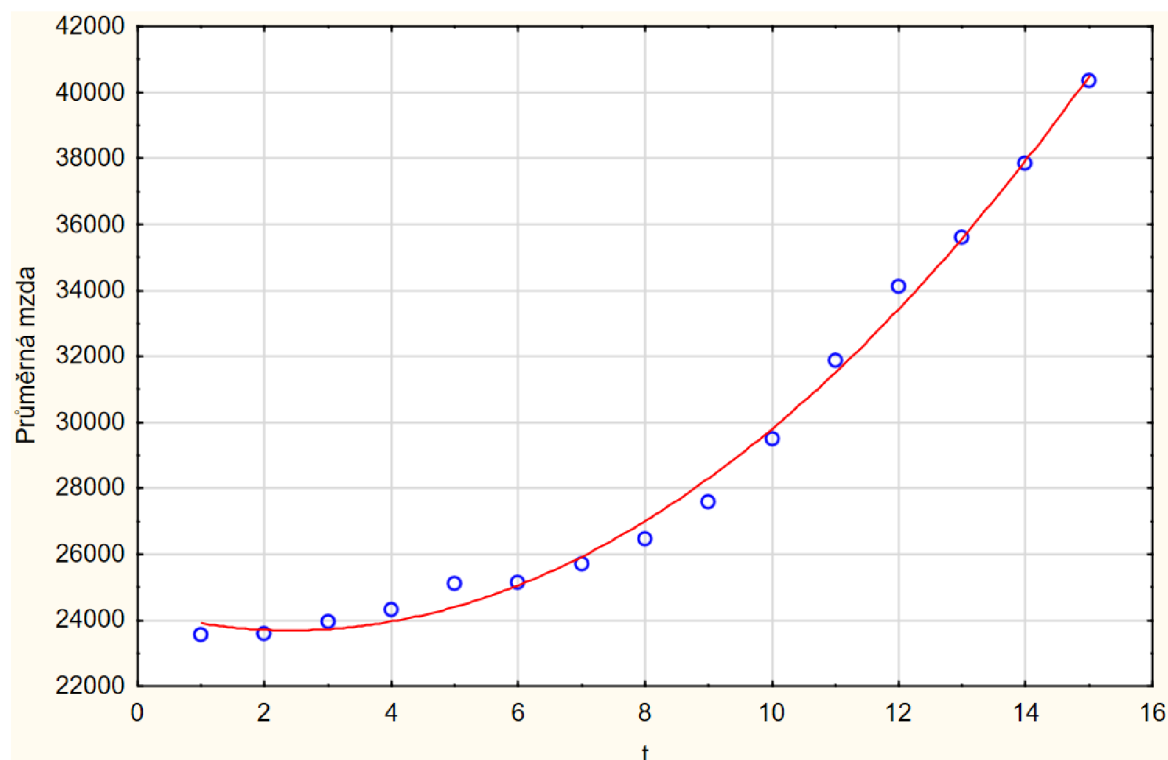
Lineární trendová funkce	$y_i = 1,6752 - 2800,092 \cdot t_i + 778,7305 \cdot t_i^2$		
Index determinace	0,9966		
Predikce, $\alpha = 0,05$, pro rok	2023	2024	2025
Bodový odhad	321 361,40 Kč	343 923,00 Kč	367 995,20 Kč
Intervalový odhad, 95 %	<316 102,077	<338 526,3	<362 393,3
	326 620,776>	349 319,7>	373 597,2>

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu z programu Statistica⁽¹⁾

Z hodnoty indexu determinace $I^2 = 0,9966$ lze konstatovat, že zvolená trendová funkce vystihuje vývoj dané časové řady z 99,92 %. V tabulce č. 6 jsou odhadnuty hodnoty na intervalu spolehlivosti 95 % pro následující tři období od roku 2022, kdy hrubé příjmy budou mít rostoucí tendenci. V první predikovaném roce by měly vzrůst o 7,43 %, v roce 2024 o 7,02 % a k roku 2025 vzrostou o 6,99 % od předchozího roku. Výpočet relativní chyby prognózy (viz vztah 2.14) vyšel 7,43 % z čehož lze usoudit, že zvolená trendová funkce je adekvátní.

Průměrné měsíční mzdy od začátku sledovaného období rapidně vzrostly. Na začátku sledovaného období 2008 byla průměrná měsíční mzda na částce 23 542 Kč, což bylo z východoevropských zemí nejvíce. V součtu obou následujících let zůstala téměř na stejné hodnotě jako tomu bylo v roce 2008. Výraznější nárůst o 3,21 % byl zaznamenán v roce 2011, kdy z hodnoty 24 319 Kč vzrostl na 25 101 Kč v roce 2012. Opět, po dobu následujícího dvouletého období se mzdy výrazně nezvyšovaly. Téměř o 1 000 Kč se pak mzda zvedla v roce 2016, kdy se pohybovala průměrně 27 589 Kč. Výraznější nárůst byl naměřen v roce 2017, kdy oproti předchozímu roku se mzda zvedla o 6,94 %. Tuto hodnotu 31 855 Kč však záhy překonal rok 2018, kdy se mzdy zvedly o 8,07 % a zároveň se jednalo o nejvyšší procentuální roční změnu ve sledovaném období. V tomto období pobíraly mezi obory nejvíce pracovníci komunikačních činností, kteří si v průměru vydělali 55 754 Kč. Přes částku 50 000 Kč se pak dostali už jen zaměstnanci v peněžnictví a pojišťovnictví, kteří měli průměrnou mzdu 53 323 Kč. Naopak nejméně si vydělali lidé v ubytování, stravování a pohostinství, v průměru 19 206 Kč. Rok 2019 přinesl zvýšení o 7,02 % a znamenal to pokles v meziroční procentuální změně oproti předchozímu roku. To bylo převážně způsobeno rostoucími mzdovými náklady a snižující se ziskovostí firem. Další období představovaly nárůst měsíčních mezd, jelikož minimální mzda se zvedla o 1 150 Kč na celkových 13 350 Kč a platy státních zaměstnanců se zvyšovaly. Od začátku sledovaného období narostla měsíční mzda o 71,40 % a se srovnáním s východní stranou Evropy se řadí Česká republika ke špicí. Průměr mezd ve sledovaném období byl 28 979,87 Kč. Jednotlivé deskriptivní statistiky jsou v příloze číslo č 5. Příloha č. 6 obsahuje elementární charakteristiky dynamiky změn průměrných mezd ve sledovaném období.

Graf č. 4 – Vývoj průměrných mezd v období 2008 – 2022 (v tis. Kč./ osoba)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ₍₆₎, 2024

Vývoj průměrné měsíční mzdy v České republice mezi roky 2008 až 2022 je popsán kvadratickou trendovou funkcí (viz vztah 2.8) ve tvaru $y'_i = 24306,844 - 510,6294 \cdot t_i + 105,9442 \cdot t_i^2$. Výpočty v programu Statistica jsou součástí přílohy č. 7.

Tabulka č. 7 - Parametry kvadratické funkce vývoje průměrné měsíční mzdy

Lineární trendová funkce	$y'_i = 24306,844 - 510,6294 \cdot t_i + 105,9442 \cdot t_i^2$		
Index determinace	0,9894		
Predikce, $\alpha = 0,05$, pro rok	2023	2024	2025
Bodový odhad na základě trendové funkce	43 354,86 Kč	46 385,73 Kč	49 634,80 Kč
Intervalový odhad, 95 %	<42 535,59	<45 545,07	<48 762,2
	44 174,13>	47 226,39>	50 507,4>

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu z programu Statistica₍₂₎

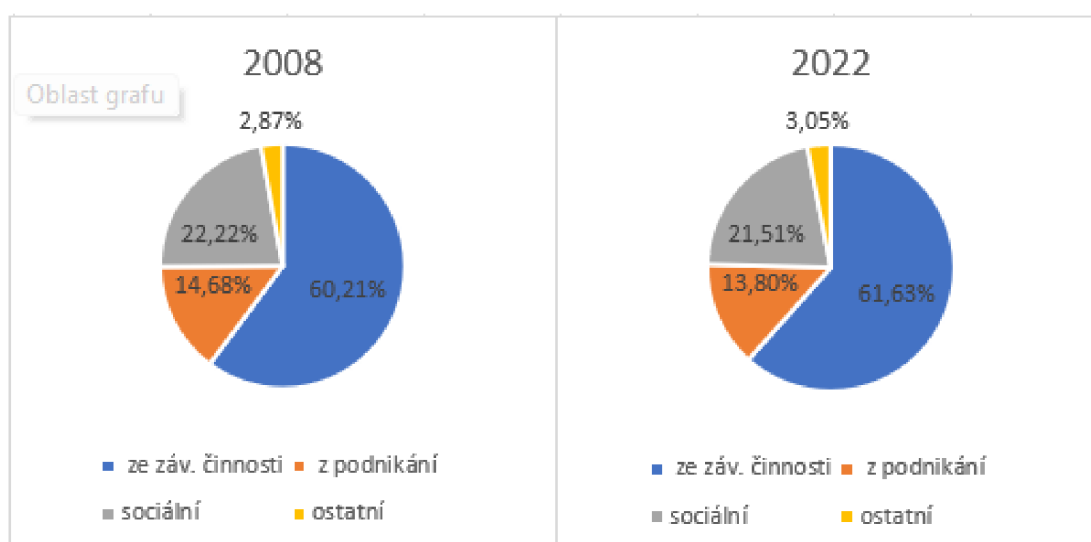
Na základě výpočtu indexu determinace 0,9894 lze interpretovat, že zvolená trendová funkce vystihuje vývoj dané časové řady z 98,94 %. V tabulce č. 7 jsou odhadnuty hodnoty na intervalu spolehlivosti 95 % pro následující tři období od roku

2022, kdy průměrné mzdy budou v následujících pár letech růst. V prvním predikovaném roce by měly vzrůst o 7,43 %, v roce 2024 o 6,99 % a k roku 2025 vzrostou o 7 % s porovnáním předchozího roku. Výpočet relativní chyby prognózy (viz vztah 2.14) vyšel 7,44 % z čehož lze usoudit, že zvolená trendová funkce je adekvátní.

4.1.2 Struktura příjmů domácností

Hrubé celkové příjmy od roku 2008, kdy jejich hodnota byla na částce 164 105 tis. Kč na osobu, zaznamenaly od tohoto roku nárůst ve všech nadcházejících letech až do konce sledovaného období. Z počátku se jejich nárůst pohyboval v řádech 2 tis. Kč na osobu, ale od roku 2012 je zaznamenán výraznější procentuální nárůst, kdy během roku 2012 – 2013 vzrostly o 2,67 %. Jeden z nejvýraznějších nárůstů přišel mezi roky 2017 až 2018, kdy hrubé příjmy vzrostly z částky 216 510 tis. Kč na 232 941 tis. Kč na osobu, což byla meziroční změna o 7,59 % (nejvyšší ve sledovaném období). Hrubé příjmy nebyly nějak výrazněji ovlivněny kovidovými roky 2019, 2020 a 2021. V těchto letech rostly v řádech o 10 tis. Kč na osobu. Poslední rok zaznamenal opět výraznější nárůst, kdy však nepřekonal procentuální hladinu z roku 2018. Meziroční změna se pohybovala na hranici 7,46 % a hrubé příjmy tak zaznamenaly v poslední roce sledování 299 126 tis. Kč na osobu.

Graf č. 5 - Porovnání jednotlivých složek hrubého příjmů v letech 2008 a 2022 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ₍₇₎, 2024

Běžné příjmy v sektoru domácností dosáhly v roce 2022 celkové výši

5 862,5 miliard korun. Byl tak zaznamenán nominální vzrůst o 12,3 % (+649,9 miliard korun), ale reálně poklesly o 2,4 % oproti roku 2020 na reálném poklesu úhrnného objemu běžných příjmů se nejvíce podílely náhrady zaměstnancům (pokles o 6,9 %). V menší míře se pak na propadu reálných příjmů podílely sociální dávky (-7,7 %). Naopak vzrostla kupní síla ostatních běžných transferů (+15,7 %) – jedná se o náhrady z neživotního pojištění, výhry ze sázek a loterií apod., důchodů z vlastnictví (+20,0 %) a smíšeného důchodu (zahrnující zejména příjmy z podnikatelských aktivit +3,4 %).

Po odpočtu daní z příjmů a příspěvků na sociální a zdravotní pojištění zůstal úhrnný disponibilní důchod v částce 3 754,3 miliard korun, což bylo o 2,1 % méně než v předešlém roce.

Jednou z nejdůležitějších částí příjmů domácností tvořily **mzdy**. Ty se na celkových příjmech podílely 41,8 %. Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů), které byly zúčtovány všem zaměstnancům k výplatě za celý hospodářský rok 2022 dosáhl částky 1 944 miliard korun. Oproti roku 2021 nominálně vzrostl o 7,4 %.

Druhou hlavní složkou příjmů domácností jsou **sociální příjmy**. Ty v roce 2022 dosáhly na celkovou částku 731,8 miliard korun a převýšily skutečnost roku 2021 o 67,1 miliard korun, tj. o 10,1 %. Nárůst je pak zaznamenán u dávek pomoci v hmotné nouzi a humanitární dávek občanům Ukrajiny, dávek státní sociální podpory, dávek pěstounské péče, náhradního výživného a jednorázového příspěvku na dítě, příspěvku na péči, dávek důchodového pojištění a dávek pro osoby se zdravotním postižením.

Dávky důchodové pojištění, které bez dávek do ciziny, poskytly 570,7 miliard korun, tj. o 56,1 miliard více než v minulém roce. Největší zastoupenou složkou v důchodovém pojištění jsou starobní důchody, které se podílejí 83,5 % z celkovým objemu výdajů na dávkách. Invalidní důchody byly pak vyplaceny v částce 58,3 miliard korun a oproti předešlému roku se zvýšily o 6 miliard korun. Další složkou důchodové pojištění, která vzrostla je ta pozůstalostní, jejíž výdaje vzrostly o 3,2 miliard korun na 35,2 miliard korun.

Celková částka 56,6 miliard korun byla vyplacena na **dávkách státní sociální podpory**, jakými jsou dávky pěstounské péče, náhradní výživné a jednorázový příspěvek na dítě. S podílem 7,7 % na celkových sociálních příjmech obyvatel byla druhou nejvýznamnější složkou sociálních příjmů domácností.

Rodičovský příspěvek, který se bere jako rozhodující výdaj (s podílem 58,4 %) z částky 56,6 miliard korun zaznamenal propad o 6,7 % na částku 33,1 miliard korun, tj. o 2,4 miliard méně než v předešlém roce.

Pokles o 8,6 % na částku 88,2 miliard korun zaznamenalo také porodné.

Naopak se zvýšily výdaje na příspěvek na bydlení, kdy bylo na něj vynaloženo 8,5 miliard korun, což je o 28,7 % více než tomu bylo v roce 2021. Také dávky péstounské péče, které se podílejí 7,4 % na celkovém objemu dávek státní sociální podpory, poskytly 4,2 miliard korun více než v minulém roce, zhruba o 2 % (0,1 miliard korun). O polovinu 50,9 % bylo vyplaceno 3,9 miliard korun formou přídatku na dítě. Dávka na náhradní výživné, která byla zavedena k 1.7. 2021 bylo vyplaceno 159,3 miliónu korun.

Třetí složka v pořadí, která se objemově s podílem 6,5 % nejvíce podílí na sociálních příjmech domácností jsou dávky **nemocenského pojištění**. Touto formou bylo v roce 2022 poskytnuto 47,6 miliard korun, což ve srovnání s předešlým rokem bylo o 3,8 miliard korun méně (o 7,5 %).

V této složce je za rok 2022 s podílem 68,8 % nejvíce zastoupené nemocenské, které se však oproti minulému roku snížilo na částku 32,8 miliard korun (o 3,8 % méně). Za měsíc leden až prosinec roku 2022 bylo na peněžitou pomoc v mateřství vyplaceno 11,2 miliard korun, což je meziroční pokles o 0,8 %. Snížení o 50 % (o 2,8 miliard korun) na částku 2,8 miliard korun zaznamenávají výdaje na ošetřovné. Naopak nárůst zaznamenávají výdaje na otcovskou poporodní péči, dlouhodobé ošetřovné a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.

Čtvrtou významnou složkou sociálních příjmů domácností je **příspěvek na péči** s podílem 4,9 %, kdy na jeho výdaje se vyčerpalo 36,4 miliard korun, což činí meziroční nárůst o 3,7 miliard korun (o 11,2 %).

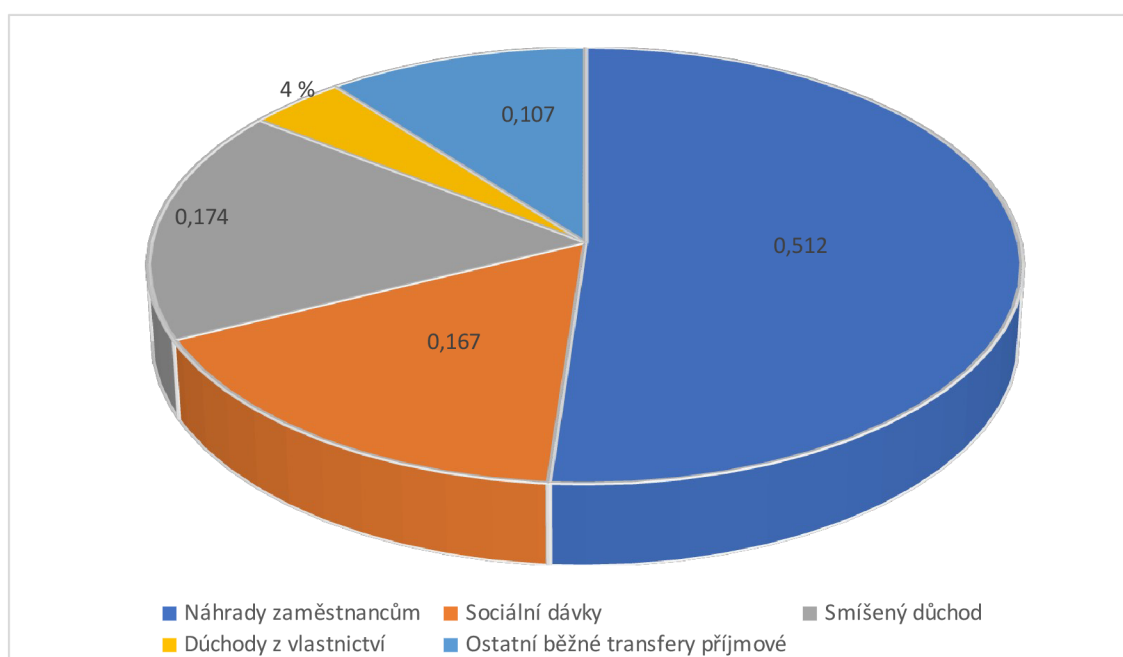
Dalšími složkami v pořadí, které se zvláště nepodílejí ani neovlivňují sociální příjmy jsou prostředky vyplacené formou **podpory v nezaměstnanosti** (9,8 miliard korun), **dávky pomoci v hmotné nouzi** (5,7 miliard korun) a **humanitárních dávkách občanům Ukrajiny** (8,7 miliard korun), **příspěvku na živobytí** (3,5 miliard korun), **doplatku na bydlení** (1,8 miliard korun), **výdajů na mimořádnou okamžitou pomoc** (370 milionu korun), **dávek pro osoby se zdravotním postižením** (2,7 miliard korun)

Poslední složkou, která se na celkových příjmech domácností podílí zhruba 42 % až 43 % jsou **ostatní příjmy**. Jejich absolutní objem do této příjmové skupiny lze vyčíslit

mezi 1 970 – 1 980 miliard korun. Do této kategorie se řadí: příjmy z podnikání, příjmy z majetku, přijaté půjčky, příjmy z pojištění, přijaté úroky z vkladů; půjček; dluhopisů, příjmy ze zahraničí, dary; výhry; stipendia; výživné, příjmy z dědictví, příjmy z šedé ekonomiky.

Povaha této složky příjmů však objektivně neumožňuje komplexní statistickou kvantifikaci úrovně a vývoje všech jejich výše uvedených druhů.

Graf č 6 - Struktura běžných příjmu za rok 2022 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat MPSV⁽¹⁾, 2023

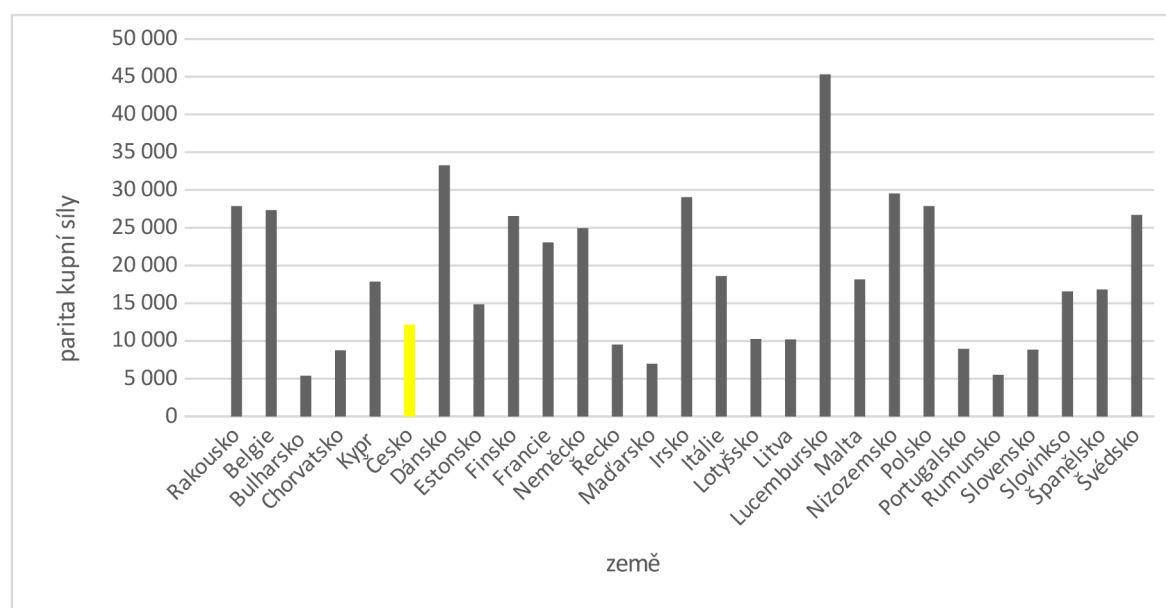
4.1.3 Příjmy domácností zemí EU za rok 2022

Evropský srovnávací program je projekt Eurostatu, který přináší srovnání jednotlivých zemí o hrubém domácím produktu a jeho složkách výdajů na jeho užití. V tomto směru používá přepočtový koeficient, který je vůči vnějším vlivům odolný. A právě za tímto účelem jsou propočítávány parity kupní síly národní měn (PPP – purchasing power parity). PPP je indikátor cenových rozdílů v jednotlivých zemích, který představuje poměr cen v národních měnách za stejné výrobky a služby v různých zemích.

V roce 2022 byl zaznamenán u 17 zemí EU procentuální pokles hrubého disponibilního důchodu, přičemž největší propad zaznamenalo Estonsko, a to téměř o 6 % oproti roku 2021. Naopak nárůst zaznamenává 10 zemí, kdy největší je u Chorvatska, kdy jeho disponibilní důchod se zvedl o 3,96 % oproti předchozímu roku.

Medián ročního disponibilního příjmu v jednotlivých členských státech se výrazně lišil a pohyboval se od 5 378 PPS v Bulharsku až do 45 310 PPS v Lucembursku, které je považováno za jednu z nejbohatších zemí v Evropě. Je to zapříčiněno především vysokými průměrnými příjmy na obyvatele, což je důsledek efektivního finančního sektoru a silného průmyslu. Nízká zaměstnanost a vysoká produktivita také přispívá k prosperitě lucemburské ekonomiky, která má stabilní a efektivní vládu. V roce 2022 byl průměr ročního disponibilního příjmu 18 706 PPS na obyvatele v EU.

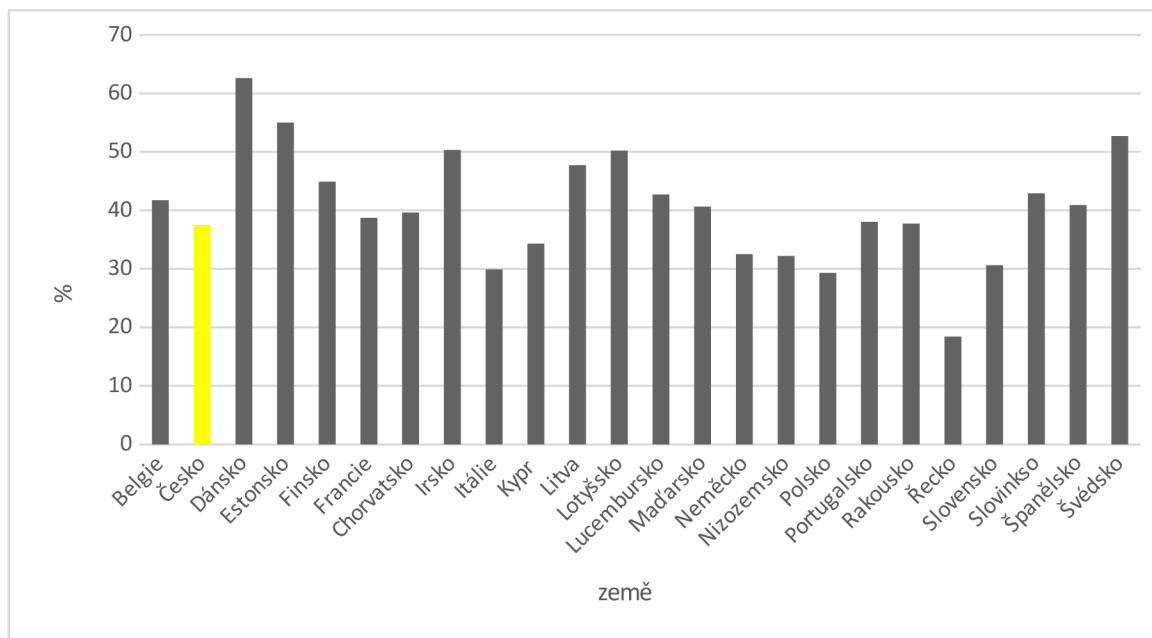
Graf č. 7 - Průměrná částka disponibilního důchodu v zemích EU na člověka za rok 2022 (v PPS)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Eurostat (1), 2024

Největší část příjmů domácností zemí EU tvoří výdaje na mzdy a platy. V Evropské unii se za rok 2022 na tuto složku vydalo 36,6 %. Jedinou výjimkou je Řecko, kdy jeho domácnosti mají větší příjem z příjmu z vlastnictví (38,7 %), což odráží význam malých podniků a samostatné výdělečné činnosti pro řeckou ekonomiku. Nejvyšší příspěvek mezd a platů k disponibilnímu důchodu má Dánsko, které se svými 62,6 % vede v rámci zemí EU. Zároveň mělo nejvíce zdaněnou domácnost, kde daně dosahovaly více než třetiny hrubého příjmu domácností. Na druhém místě je pak Estonsko, které zaostává za Dánskem o 7,6 % a jeho mzdy tak tvoří z 55 % disponibilní důchod. Z dalších členských zemí se pak přes 50 % dostalo ještě Švédsko (52,7 %), Irsko (50,3 %) a Lotyšsko (50,2 %). Naopak nejmenší část mezd a platů tvoří zmíněné Řecko (18,4 %), následuje ho Polsko (29,3 %), Itálie (29,9 %) a lehce přes 30% hranici se dostalo Slovensko (30,6 %).

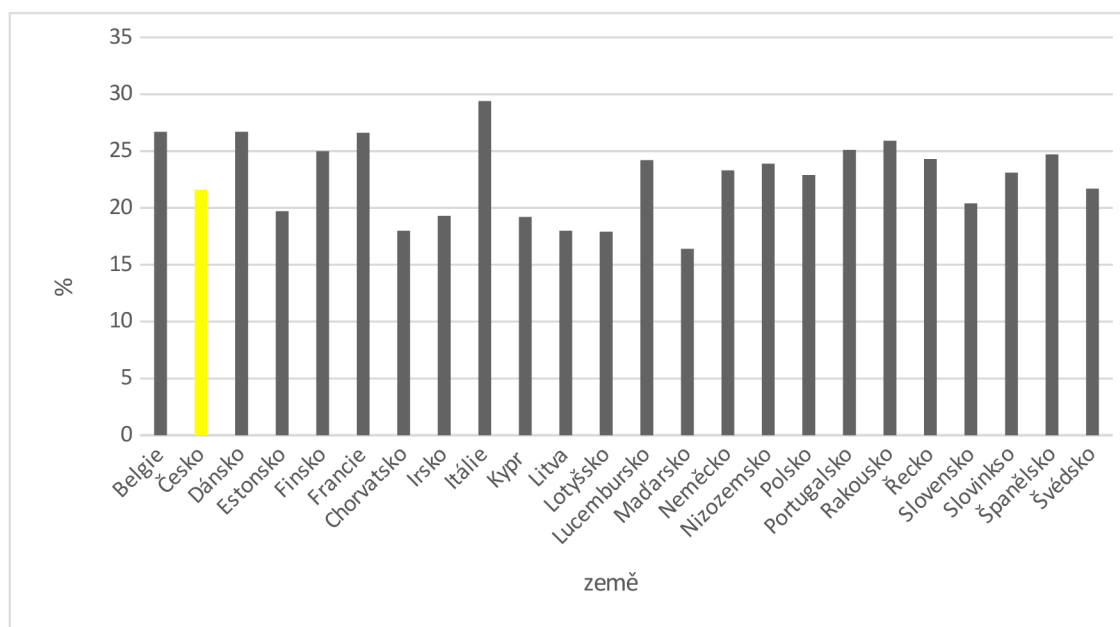
Graf č. 8 - Příspěvek mezd a platů domácností v EU za rok 2022 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Statista (1), 2024

Další významnou složkou jsou sociální dávky, které tvoří u 14 zemí (např. Litva, Německo, Slovensko, Itálie) druhou největší položkou vzhledem ke složení disponibilního důchodu. Největší zastoupení má Itálie 29,4 % a to kvůli svému silnému sociálnímu systému, kdy sociální dávky jsou obvykle přidělovány domácnostem s nízkými příjmy, starším, zdravotně postiženým, nemocným, nezaměstnaným nebo mladým populacím. Avšak v sociální systému lze nalézt pár problémů, jako je doba reakce na mimořádné události, doba čekání na dávky nebo výše peněžní pomoci. Belgie pak zaostává od Itálie o 2,7 %, tj. na hodnotě 26,7 % a hned za Belgií je Francie se svými 26,6 %. Naopak hned u 7 členských států netvoří sociální dávky ani 20 % z disponibilního příjmu. Mezi ně patří Estonsko (19,7 %), Irsko (19,3 %), Lotyšsko (17,9 %), Litva (18 %), Maďarsko (16,4 % - nejmenší procentuální zastoupení v rámci Evropské unie), Chorvatsko (18 %) a Kypr (19,2 %). V rámci celé Evropské unie se v průměru na sociální dávkách vydá 24,8 %.

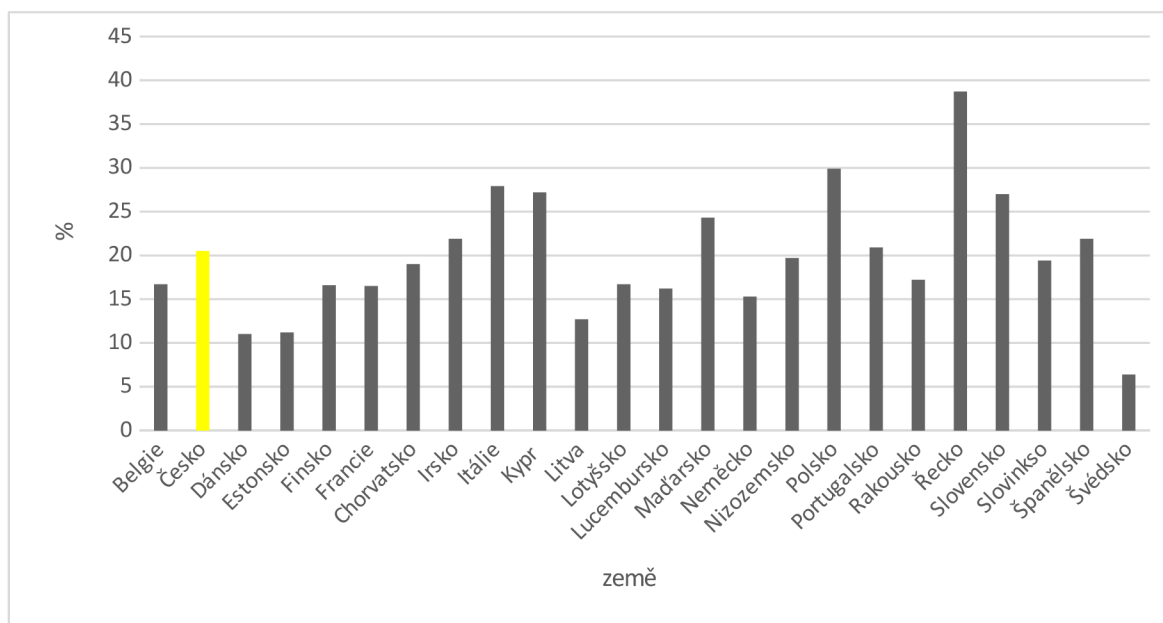
Graf č. 9 - Příspěvek sociální dávek domácností EU za rok 2022 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Statista(2), 2024

Příjmy z vlastnictví jsou zastoupeny jako třetí nejběžnější kategorií v rámci disponibilního příjmu domácností v Evropě. Kdy v rámci této složky se v Evropské unii vydá 19,4 %. Řecko jako jediné z členských zemí EU překonalo hranici 30 % a se svými 38,7 % se drží v této složce na prvním místě. Je to především kvůli četnému zastoupení podnikatelů a malých firem, kteří se výrazně starají o řeckou ekonomiku. Druhou pozici zaujímá Polsko (29,9 %), následováno Itálií (27,9 %), Kypr (27,2 %) a Slovenskem (27 %). Švédsko jako jediné nepřekonalo za rok 2022 hranici 10 % a v tomto ohledu je vůbec nejhorším ze všech států EU, pouhých 6,4 %. A to na základě velkým daním, kdy větší část daně z příjmů musí odvádět do místního rozpočtu, tzn., že celkové daňové zatížení je tak v průměru přes 50 %. Státy jako Dánsko (11 %) a Estonsko (11,2 %) sice překonaly hranici 10 %, ale v porovnání s ostatními zeměmi EU jsou na spodní hranici.

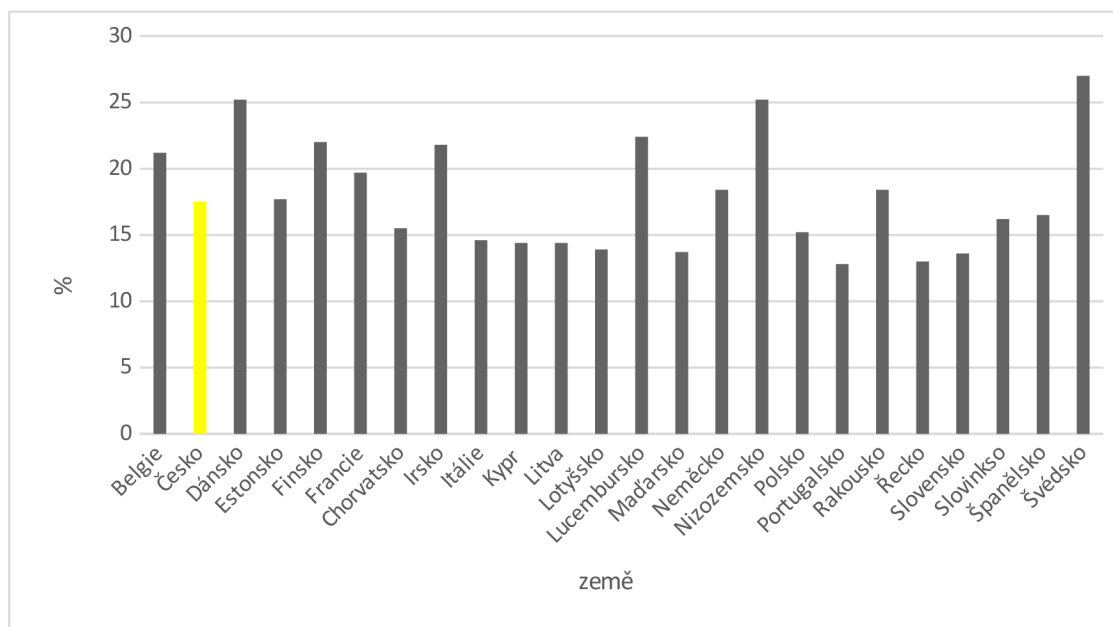
Graf č. 10 - Příspěvek příjmů z vlastnictví domácností EU za rok 2022 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Statista⁽³⁾, 2024

Naturální sociální transfery znamenají přesuny od vládních institucí nebo neziskových organizací k domácnostem. Představují hodnotu výrobku nebo služby poskytnutých ve formě zdravotní a sociální péče, vzdělání, bydlení. Ty se v Evropské unii dostaly na hodnotu 18,4 %. Nejvyšší hodnotu pak v rámci zemí EU zaznamenává za rok 2022 Švédsko (27 %). Vysoké procento má především díky tomu, že již dlouhou řadu let je označováno za „Welfare state“ nebo-li stát blahobytu, který primárně usiluje o ekonomické a sociální zabezpečení svých občanů. Dalšími státy, který se můžou pyšnit svým sociálním systémem je Nizozemsko a Dánsko, které s hodnotou 25,2 % můžou jako jedny z mála států EU konkurovat Švédsku. Naopak nejnižší hodnota je naměřena u Řecka (13 %), Slovenska (13,6 %) a Lotyšska (13,9 %). U Řecka a Lotyšska je nízké procento dáno v rámci míry a hranice ohrožení chudoby, kdy nejméně jedna pětina populace je považována za osoby ohrožené chudobou.

Graf č. 11 - Příspěvek přírodních soc. transferů domácností EU za rok 2022 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Statista⁽⁴⁾, 2024

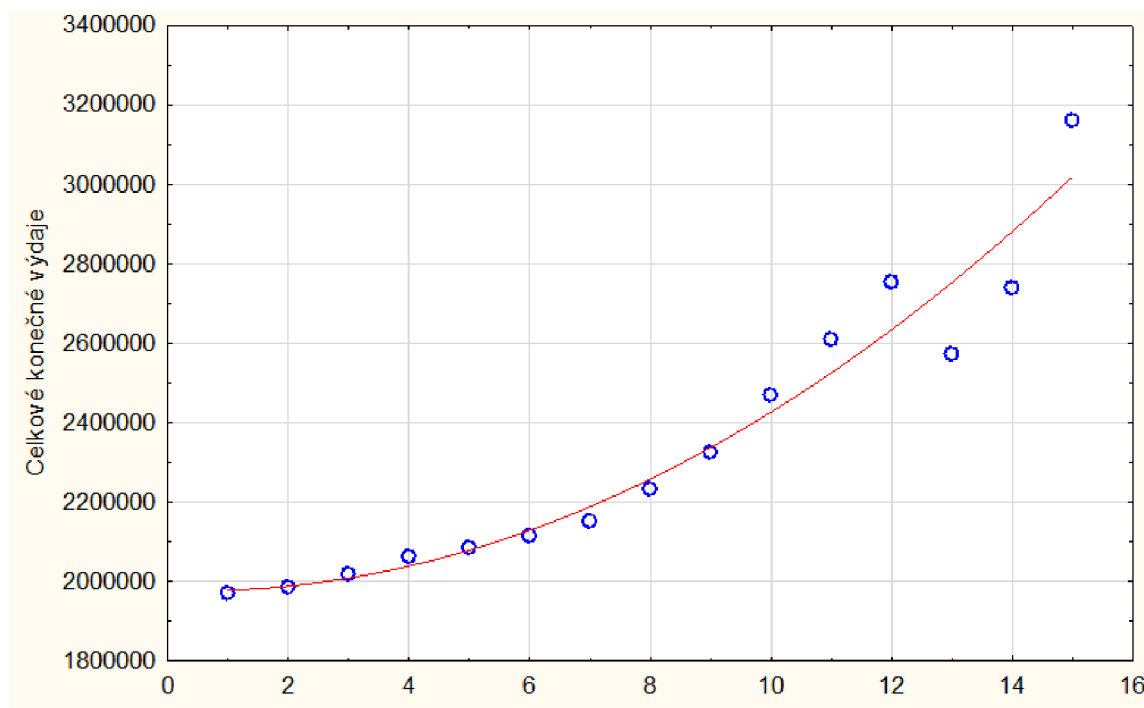
Další složky příspěvku k hrubému disponibilnímu příjmu je provozní přebytek a smíšený důchod, který v EU je na hodnotě 8,3 %. Stát s největším procentuálním příspěvkem v provozním přebytku a smíšeném důchodu je Litva (14,2 %), o 0,5 % méně má Německo (13,7 %) a třetí příčka patří Itálii (11,1 %). Estonsko (1,6 %), Slovensko (1,8 %) a Chorvatsko (2,1 %) mají pak ze všech členských zemí Evropské unie nejnižší procento. V rámci složky ostatní výnosy z investic je Evropská unie na 7 %. Přičemž nejvyšší hodnotu ze všech zemí má shodně na 12,3 % Slovensko a Chorvatsko. Nejnižší hodnota je změřena u Irska 2,5 %.

4.2 Statistický pohled na spotřebu českých domácností v letech 2008 – 2022

4.2.1 Modelování spotřeby českých domácností

Navzdory dopadu celosvětové finanční krizi přinesl začátek sledovaného období zvýšení celkových výdajů na spotřebu z hodnoty 1 968 584 mil. Kč na 1 984 949 mil. Kč, což v relativní vyjádření představovalo 0,83 % (nejmenší nárůst za celé sledované období). Do roku 2014 konečné vydání konstantně stoupaly, zpravidla o 1 %. Od roku 2015 jsou zaznamenány výraznější nárůsty, kdy od zmíněného období rostou výdaje v trendu vždy o 1 % ročně, tzn. rok 2015 = 3,76% růst, 2016 = 4,06 % a tak dále. Tuto tendenci přerušila až celosvětová pandemie Covid-19, kdy v roce 2020 došlo k poklesu o 6,54 % (z 2 752 354 mil. Kč na 2 572 209 mil. Kč), zároveň se jednalo o první, výrazný pokles ve sledovaném období. Následující rok 2021 přinesl opět zvýšení o 6,5 %. Poslední rok zkoumání byl v rámci celého období vůbec ten nejexpanzivnější, kdy se z hodnoty 2 739 482 mil. Kč zvedly výdaje o 15,32 % na částku 3 159 097 mil. Kč. Graf vychází z elementárních charakteristik obsažených v příloze č. 8.

Graf č. 12 - Vývoj celkových výdajů dle klasifikace CZCOICOP v letech 2008 - 2022 (v mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁽⁸⁾, 2024

Vývoj celkových výdajů na konečnou spotřebu v České republice mezi roky 2008 až 2022 byla popsán kvadratickou trendovou funkcí (viz vztah 2.8) ve tvaru $y'_i = 1,97726 - 4091,1611 * t_i + 4906,7494 * t_i^2$. V příloze č. 9 jsou zobrazeny výstupy ze softwaru Statistica.

Tabulka č. 8 - Parametry kvadratické funkce vývoje celkové spotřeby domácností ČR

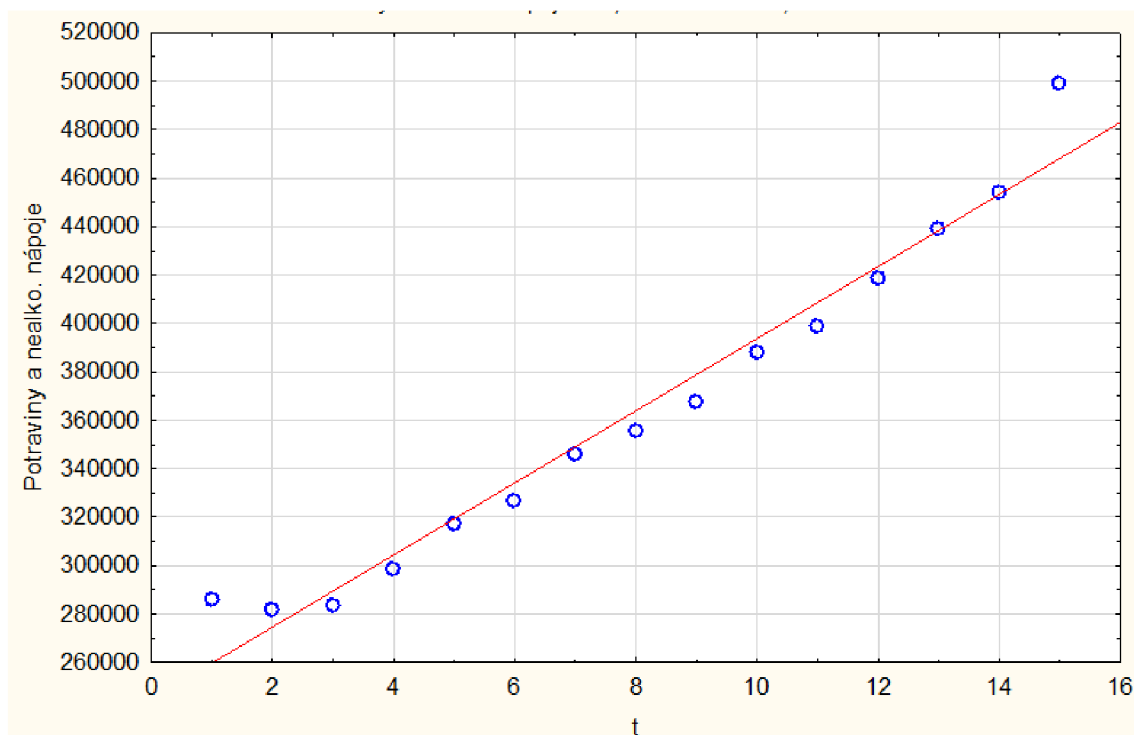
Lineární trendová funkce	$y'_i = 1,97726 - 4091,1611 * t_i + 4906,7494 * t_i^2$		
Index determinace	0,9081		
Predikce, $\alpha = 0,05$, pro rok	2023	2024	2025
Bodový odhad na základě trendové funkce	3 175 631 Kč	3 337 117 Kč	3 508 923 Kč
Intervalový odhad, 95 %	<3 120 575	<3 263 205	<3 412 935
	3 230 687>	3 411 028>	3 604 911>

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu z programu Statistica₍₃₎

Na základě výpočtu indexu determinace 0,9081 lze říct, že zvolená trendová funkce vystihuje vývoj dané časové řady z 90,81 %. V tabulce č. 8 jsou odhadnuty hodnoty na intervalu spolehlivosti 95 % pro následující tři období od roku 2022, kdy celkové výdaje dle účelu budou mít v nadcházejících letech mírný růst. V prvním predikovaném roce by měly vzrůst o 0,52 %, v roce 2024 o 5,09 % a k roku 2025 vzrostou o 5,14 % s rokem 2024. Zvolená trendová funkce je adekvátní, jelikož relativní chyba prognózy (viz vztah 2.14) vyšla 0,52 %.

Na začátku sledovaného období výdaje na potraviny a nealkoholické nápoje dosahovaly hodnoty 285 964 tis. Kč. V následujícím roce klesly 1,44 % z důvodu dopadu globální ekonomické krize z roku 2008. Rok 2010 přinesl zvýšení o 1 790 tis. Kč, avšak stále se nepodařilo překonat hranici z roku 2008. K překonání hranice došlo v roce 2011, kdy se spotřební výdaje na potraviny a nealkoholické nápoje zvýšily o 4,46 % oproti začátku sledovaného období. Od roku 2011 výdaje na potraviny a nealkoholické nápoje stále rostou. Největší nárůst byl zaznamenán mezi roky 2021 a 2022, kdy se výdaje zvedly o 45 059 tis. Kč, což je 9,92 % meziroční nárůst. Ačkoliv s porovnáním s rokem 2021 se spotřebovalo méně mléka, mléčných výrobků, masa, vajec, tuků, brambor, ovoce i zeleniny. Větší poptávku zaznamenalo pečivo, rýže, luštěniny. V rámci této třídy jde až 90,34 % z celkových 494 314 tis. Kč právě na potraviny, zbylých 10 % je přiřazeno k nealkoholickým nápojům, které od začátku roku 2008 zaznamenaly nárůst o 68,76 %, což je o něco málo menší růst než-li u potravin, které vzrostly o 74,86 %. Během sledovaného období byl průměrný koeficient růst na hladině 1,04 %. Elementární charakteristiky v jednotlivých letech jsou v příloze č. 10.

Graf č. 13 - Vývoj celkových výdajů na potraviny a nealkoholické nápoje mezi roky 2008 - 2022 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁽⁹⁾, 2024

Vývoj celkových výdajů na potraviny a nealkoholické nápoje českých domácností od roku 2008 až 2022 je popsán lineární trendovou funkcí (viz vztah 2.7) ve tvaru $y'_i = 2,4479 + 14894,4643 \cdot t_i$. V příloze č. 11 jsou zobrazeny výstupy ze softwaru Statistica.

Tabulka č. 9 - Parametry lineární trendové funkce ve vývoji výdajů na potraviny a nealkoholické nápoje

Lineární trendová funkce	$y'_i = 2,4479 + 14894,4643 \cdot t_i$		
Index determinace	0,9665		
Predikce, $\alpha = 0,05$, pro rok	2023	2024	2025
Bodový odhad na základě trendové funkce	492 401,00 Kč	508 937,50 Kč	525 473,20 Kč
Intervalový odhad, 95 %	<469 743,9	<486 194,2	<502 631
	515 059,7>	531 680,9>	548 315,5>

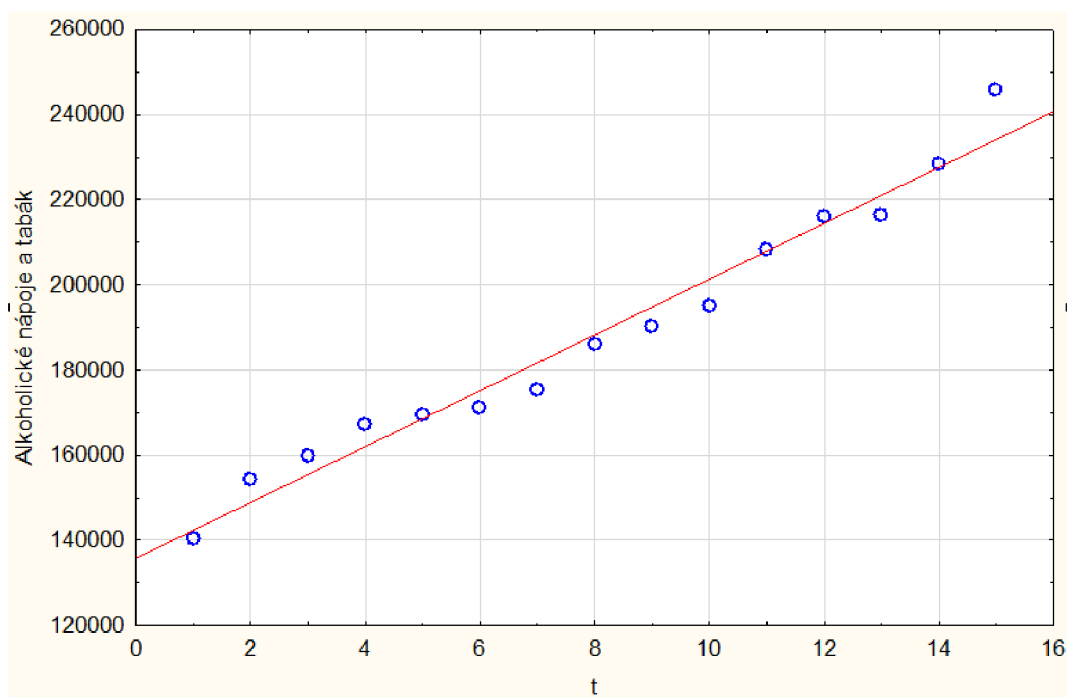
Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu z programu Statistica⁽⁴⁾

Zvolená trendová funkce vystihuje vývoj dané časové řady z 90,81 %, jelikož index determinace je na hodnotě 0,9665. V tabulce č. 9 jsou odhadnuty hodnoty na intervalu spolehlivosti 95 % pro následující tři období od roku 2022, kdy celkové výdaje na potraviny a nealkoholické nápoje budou mít v prvním roce predikce pokles o 1,34 % v porovnání s rokem 2022. Rok 2024 přinese opět růst a oproti roku 2022 to bude o 1,97

%. Rok 2025 bude v intervalu od 502 631 Kč až 548 315,5 Kč, kdy bodový odhad vychází na částku 525 473,20 Kč, což je meziroční nárůst o 3,25 %. Zvolená trendová funkce je adekvátní, jelikož relativní chyba prognózy (viz vztah 2.14) vyšla 1,34 %.

Alkoholické nápoje a tabák jsou velmi oblíbenou položkou české populace ve spotřebních výdajích za domácnost. V tomto ohledu jim patří celkové 7. místo ze všech 12 tříd klasifikace. Globální krize v roce 2008 se tentokrát neprojevila ve výdajích na alkoholické nápoje a tabák, protože v roce 2009 byl zaznamenán nárůst o 9,86 % oproti předchozímu roku, a zároveň se jednalo o nejvyšší procentuální změnu ve sledovaném období. Naopak nejmenší nárůst je zaznamenán mezi rokem 2019 a 2020, kdy se spotřební výdaje zvedly o pouhých 59,6 tis. Kč. Hlavní příčinou byla celosvětová pandemie koronaviru, přičemž roční celková spotřeba na osobu byla v roce 2019 7,7 litrů a v roce 2020 vzrostla o 0,3 litry na konečných 8 litrů. To vypovídá fakt, že narkotika, která dosahovala v roce 2019 10 169 tis. Kč klesla o 1,30 % na částku 10 036 tis. Kč. Ve složce alkoholické nápoje a tabák je k roku 2022 nejvíce zastoupen právě tabák a to z 51,14 %, následují ho alkoholické nápoje z 44,77 %, zbytek procent je přiřazen k narkotikům. Koeficient růstu se držel v pozitivních číslech, kdy jeho průměr mezi roky 2008 až 2022 dosahoval hodnoty 1,03 %. Elementární charakteristiky v jednotlivých letech jsou v příloze č. 12.

Graf č. 14 - Konečné vydání na alkoholické nápoje a tabák v letech 2008 až 2022 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ₍₁₀₎, 2024

Vývoj celkových výdajů na alkoholické nápoje a tabák českých domácností od roku 2008 až 2022 je popsán lineární trendovou funkcí (viz vztah 2.7) ve tvaru $y_i = 1,358 + 6557,3643 * t_i$. V příloze č. 13 jsou zobrazeny výstupy ze softwaru Statistica.

Tabulka č. 10 - Parametry lineární trendové funkce ve vývoji výdajů na alkoholické nápoje a tabák

Lineární trendová funkce	$y_i = 1,358 + 6557,3643 * t_i$		
Index determinace	0,9709		
Predikce, $\alpha = 0,05$, pro rok	2023	2024	2025
Bodový odhad na základě trendové funkce	240 714,0 Kč	247 271,3 Kč	253 828,7 Kč
Intervalový odhad, 95 %	<227 761,5 253 666,4>	<234 018,8 260 523,9>	<240 248,6 267 408,8>

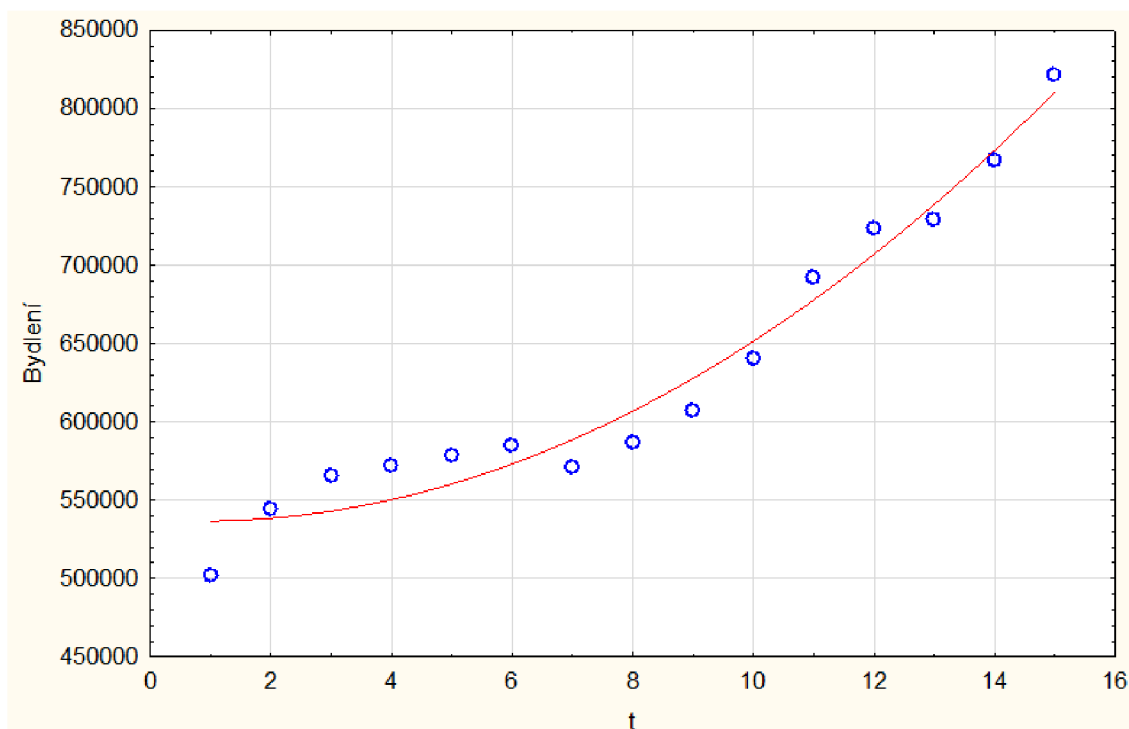
Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu z programu Statistica⁽⁵⁾

Na základě výpočtu indexu determinace 0,9709 lze vysvětlit, že zvolená trendová funkce vystihuje vývoj dané časové řady z 97,09 %. V tabulce č. 10 jsou odhadnuty hodnoty na intervalu spolehlivosti 95 % pro následující tři období od roku 2022, kdy výdaje na alkoholické nápoje a tabák budou v následujícím období 2023 v mírném poklesu (2,02 %). Rok 2024 překoná hodnotu z posledního skutečného roku 2022 a oproti tomuto roku bude vykazovat nárůst o 0,64 %. Poslední rok predikce bude na hodnotě 253 828,7 Kč, což je oproti předchozímu roku pozitivní změna o 2,65 %. Zvolená trendová funkce je vyhovující, jelikož relativní chyba prognózy (viz vztah 2.14) vyšla 2,01 %.

Procentuálně největším výdajem ve spotřebě domácností jsou náklady na bydlení a s ním spojené energie, které v konečném spotřebním vydání představují okolo 23 %. Začátkem období znamenal nejvyšší procentuální nárůst a to o 8,47 %. Do roku 2013 výdaje spojené z bydlení narůstaly a zvedly se o 39 842 tis. Kč. Avšak o rok později, v roce 2014 došlo k propadu o 2,29 %. Z výsledku výběrového šetření Životní podmínky 2012 vyplynulo, že hned 43,6 % má bydlení ve vlastním domě a byt v osobním vlastnictví 26,9 %. Náklady spojené s vlastním bydlením, které mělo 70,5 % české populace, jsou daleko menší než náklady za nájemné, které využívalo 16,3 % populace. Zbýlých 13,2 % osob žilo v družstevních bytech. Od roku 2014 však opět dochází k výraznému nárůstu, kdy do konce sledovaného období bylo vynaloženo o 250 149 tis Kč více než k roku 2014. Opět značný nárůst je na konci sledovaného období, konkrétně mezi roky 2021 až 2022, kdy meziroční změna dosahovala 7,10 % a to především kvůli globálnímu zvýšení velkoobchodních cen energií. Koeficient růstu se pouze jednou dostal

pod hranici 1 a to v roce 2014, kdy byl také zaznamenán pokles spotřebních výdajů na bydlení. Elementární charakteristiky v jednotlivých letech jsou v příloze č. 14.

Graf č. 15 - Celkové výdaje na bydlení, vodu, energie a paliva v období 2008 - 2022 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ₍₁₁₎, 2024

Vývoj celkových výdajů na bydlení, vodu, energie a paliva v České republice v letech 2008 až 2022 je popsán kvadratickou trendovou funkcí (viz vztah 2.8) ve tvaru $y_i = 5,3756 - 2238,4437 * t_i + 1363,0458 * t_i^2$. Výstupy ze softwaru Statistica jsou v příloze č. 15

Tabulka č. 11 - Parametry kvadratické funkce ve vývoji výdajů na bydlení českých domácností

Lineární trendová funkce	$y_i = 5,3756 - 2238,4437 * t_i + 1363,0458 * t_i^2$		
Index determinace	0,9744		
Predikce, $\alpha = 0,05$, pro rok	2023	2024	2025
Bodový odhad na základě trendové funkce	861 849 Kč	909 847 Kč	961 300 Kč
Intervalový odhad, 95 %	<832 534	<879 767	<930 076
	891 163>	939 926>	992 524>

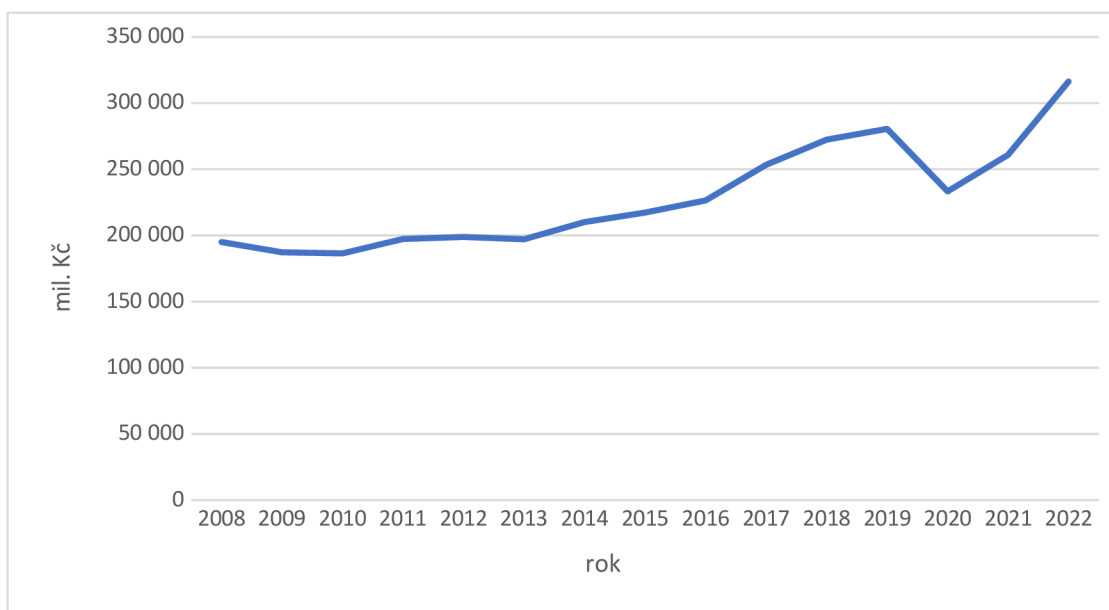
Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu z programu Statistica₍₆₎

Na základě výpočtu indexu determinace 0,9744 lze konstatovat, že vybraná trendová funkce vystihuje vývoj dané časové řady z 97,44 %. V tabulce č. 11 jsou odhadnuty hodnoty na intervalu spolehlivosti 95 % pro následující tři období od roku

2022, kdy výdaje na bydlení, vodu, energie a paliva budou v následujícím období v meziročním růstu o 4,94 %. Následující roky budou znamenat rapidní růst, kdy napřed v roce 2024 vzrostou náklady na bydlení o 5,57 % a v roce 2025 o 5,65 %. Zvolená trendová funkce je správně zvolena, protože relativní chyba prognózy (viz vztah 2.14) se pohybuje na hladině 4,94 %.

Doprava je další spotřební výdaj, který ve svém konečném důsledku zaujímá poměrně velkou část procentního vydání. Ročně se procento pohybuje okolo 10 %. Ve sledovaném období zaznamenala doprava celkem čtyři poklesy spotřebních výdajů. První dva se uskutečnil hned v roce 2009 a 2010, kdy v roce 2009 klesly výdaje o 3,96 % a rok později byl již pokles menší, zhruba o 1 tis. Kč (-0,45 %). Další propad se datuje k roku 2013, kdy se spotřební výdaje oproti roku 2012 snížily o 0,86 %. Největší propad je pak v období, kdy území České republiky zasáhl koronavirus, konkrétně v letech 2019 a 2020, kdy na konci roku 2020 činily výdaje 233 315 tis. Kč, což bylo o 47 189 tis. Kč méně, než tomu bylo vloni. Důvodem poklesu byla restriktivní opatření vlády, která mimo jiné omezila městskou hromadnou dopravu, kdy veškerá spojení měla delší interval čekání než za normálního režimu. Lidé omezili také osobní dopravu, jelikož byla nařízena karanténa a osobní automobily tak nebyly využívány tak často jako tomu je za normálního režimu. Po těchto restrikcích a pomalém navrácení se zpátky do normálního chodu života propukla v roce 2022 krize energetický surovin, kdy stoupla cena ropy a plynu, ale také odvozených cen benzínu a nafty. To mělo za následek, že se konečné výdaje na dopravu oproti roku 2021 zvedly o 21,24 %. Průměr koeficientu růst je za sledované období 1,03 %. Elementární charakteristiky v jednotlivých letech jsou v příloze č. 16.

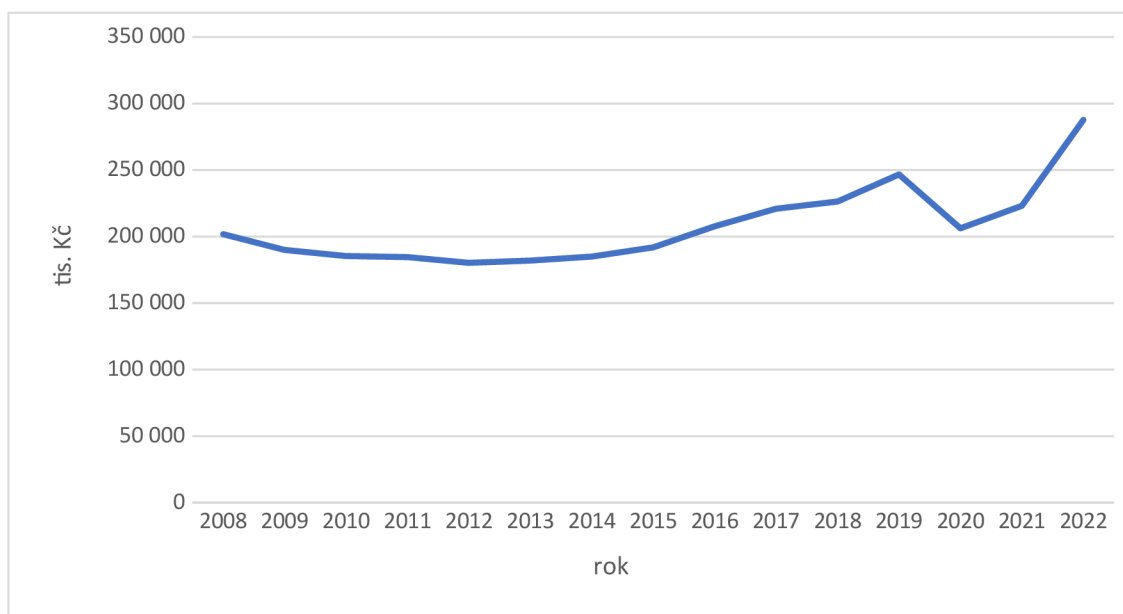
Graf č. 16 - Konečné výdaje na dopravu v letech 2008 až 2022 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ₍₁₂₎, 2024

Výdaje, které po globální finanční krizi roku 2008 také klesly byly na rekreaci a kulturu. Ta zaznamenala pokles v roce 2009 o 5,88 % a následující roky klesla až na hodnotu 180 255 tis. Kč v roce 2012. Po tomto roce docházelo k nárůstu výdajů na rekreaci a kulturu, kdy až v roce 2016 se dostala na vyšší hranici o 2,93 % než tomu bylo na začátku sledovaného období. Náklady na rekreaci a kulturu rostly až do roku 2019 na 246 712 tis. Kč, po tomto roce výdaje opět klesly, a to z důvodu pandemie Covid-19, kdy na základě velkého počtu nakažených bylo nařízeno přerušení veškerého kulturního a sportovního dění na území České republiky. Po stabilizaci a útlumu pandemie se konečné výdaje opět zvedly. V roce 2020 sice ještě částka na spotřebu nebyla vyšší než v roce 2019, ale v roce 2022 byla tato částka vyšší, a to o 16,62 %. V této klasifikaci je nejvíce zastoupena podtřída rekreační a kulturní služby, které tvoří 42,20 % (118 125 tis. Kč) z celkových konečných vydání 279 858 tis. Kč. V roce 2022 zaznamenala podtřída dovolená největší nárůst ve sledovaném období a největší nárůst ze všech podtříd této kategorie, kdy vzrostla o 89,21 % z původních 29 786 tis. Kč. Tento výrazný nárůst potvrzuje také šetření Českého statistického úřadu, kdy Češi v roce 2022 podnikli o 2,5 mil. zahraničních cest více než v roce 2021. Důvodem tohoto vysokého nárůstu byl fakt, že pandemie Covid-19 byla na ústupu a s ním také spojené cestovní restriktce. Koefficient růst nezaznamenal ve sledovaném období negaci a jeho průměr je 1,03 %. Elementární charakteristiky v jednotlivých letech jsou v příloze č. 17.

Graf č. 17 - Celkové výdaje na rekreaci a kulturu v letech 2008 až 2022 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ₍₁₃₎, 2024

Třetí kategorií ve spotřebních výdajích je odívání a obuv. Začátek sledovaného období přinesl této kategorii pokles ve čtyřech jdoucích období za sebou. Čeští obyvatelé nepokládají tyto výdaje za důležité a raději po finanční krizi své peníze utráceli za jiné věci. Od roku 2008 do roku 2012 klesly výdaje zhruba o 10 tis. Kč, což znamenalo meziroční pokles o 13,36 %. Zároveň se jednalo o nejvyšší pokles v celém sledovaném období. Od roku 2012 dochází k růstu, kdy počáteční hodnotu 73 658 tis. Kč překonává rok 2015, zaznamenávající spotřební výdaje v částce 70 295 mil. Kč. Poslední propad odívání a obuv je mezi roky 2019 a 2020, kdy jeho hodnota byla na hladině 8,46 %. Tento propad se opět vyznačuje preferencí českých občanů, protože během celosvětové epidemie Covid-19, nepokládaly za důležité utrácet peníze v textilním průmyslu. V rámci této klasifikace je více zastoupena kategorie oblečení podílející se v roce 2022 76,24 % z celkových 130 982 tis. Kč.

Spotřební výdaje u třídy číslo 5 - bytové vybavení, zařízení a opravy se na začátku sledovaného období pohybovaly po sinusoidě, jelikož během každého roku, do roku 2013 zaznamenávaly roční pokles doprovázejícím v následujícím roce expanzi. V roce 2014 překonaly svou původní hodnotu 110 553 tis. Kč o 2,61 %. Tento trend se v dalším roce zdvojnásobil na 4,3 % a v dalších letech se roční procentní změna jen zvyšovala. Tu překazil rok 2020, kdy byl zaznamenán mírný pokles o 0,23 %, aby pak opět v roce 2021 mohl být další růst. Mezi roky 2021 a 2022 došlo k nejvyššímu

procentnímu růstu za sledované období, kdy meziroční hodnota byla na hladině 12,29 % a zároveň se jednalo o nejvyšší procentuální nárůst v této třídě vůbec.

Zdraví je nejdůležitější, avšak podle konečné spotřeby to tak úplně nevypadá, jelikož mu patří předposlední místo ze všech spotřebních vydání. Důvodem je také fakt, že Zentiva provedla 29. dubna 2021 průzkum, ve kterém se ukázalo, že až třetina Čechů zanedbává svůj zdravotní stav, a každý třetí Čech nebyl za roky 2019 a 2020 na preventivní prohlídce u praktického lékaře. Jako u některých předchozích tříd, také zdraví hned v prvním roce zkoumání zaznamenalo propad, a to o 6,09 %. Žádný další, větší propad nebyl mezi roky 2008 až 2022 zaznamenán. Naopak od roku 2014 kontinuálně roste, kdy koeficient růstu se pohybuje v dolní hranici 1,02 a horní hranici 1,04. Rok 2019 se v této hranici nepohybuje, jelikož se koeficient růstu zvýšil na 1,06, kdy začínal Covid-19 a lidé výrazněji nakupovali léky, a především ochranné roušky oproti minulým rokům, Výrazný nárůst v roce 2021 je ve srovnání s předchozím rokem o 19,73 %. Rok 2022 hned navazuje, kdy vzrostl o 5 % více, tedy o 14,41 % na konečných 82 329 tis. Kč.

V pořadí 8 třída ze spotřebních výdajů dle klasifikace CZ-COICOP jsou pošty a telekomunikace. Kategorie, bez které by si život nedokázala představit většina lidí, jelikož do této kategorie spadají především mobilní telefony. Zároveň telefonické služby představují většinu výdajů spojených s touto složkou konečných výdajů. Zpravidla se podílejí až 90 %. Od roku 2008 až do roku 2016 nebyl zaznamenán větší propad či nárůst. Většinou částka výdaje byla okolo 2 tis. Kč. Tento pomalý trend narušil rok 2017, kdy postupně meziroční změna narůstala a v období mezi roky 2018 a 2019 narostly výdaje o 8,82 %, což byl nejvyšší zaznamenaný nárůst v celém sledovaném období. V poslední roce sledování se částka dostala na 88 487 tis. Kč.

Vzdělání, které se procentuálně podílí nejmenší částkou na celkových vydání konečné spotřeby z důvodu časové frekvence, kdy náklady na vzdělání nejsou měsíčně, ale jedná se o jednorázové platby. Ty zpravidla nemají vysokou hodnotu. Je to také jediná kategorie, která od začátku sledovaného období zaznamenala klesající trend, a to téměř o 3,75 % k roku 2021, vyjma posledního roku 2022, kdy výdaje na vzdělání vzrostly o 2 839 tis. Kč, tj. 19,25 %. Degresivní průběh je dán především počtem mladých lidí do 34 let s vysokoškolským vzděláním, který je v Česku podprůměrný s porovnáním s ostatními zeměmi EU. Zároveň středoškolské vzdělání má 68 % lidí, přičemž průměr OECD je na hranici 44 %. Během sledovaného období jsou zaznamenány dva výraznější nárůsty v této kategorii. První nastal v roce 2019, kdy oproti roku 2018 byl meziroční růst na

hladině 10,51 % a větší nárůst je pak o dva roky později, kdy v roce 2021 z hodnoty 13 753 tis. Kč vzrostly konečné výdaje na vzdělání o 26,71 % na konečných 17 427 tis. Kč.

Stravování a ubytování zaznamenalo hned od začátku roku 2008 nárůst, a to až do roku 2020. Během těchto let byl největší nárůst zaznamenán mezi roky 2018 až 2019, kdy původní hodnota 229 590 tis. Kč se zvedla o 7,43 % a v roce 2019 byla tak zaznamenána částka 246 667 tis. Kč. Celosvětová pandemie Covid-19 si své daně vybrala také u této třídy, kdy v rámci nařízené karantény a omezenému pohybu osob nebyl tak dominantní tuzemský cestovních ruch, který se projevil v poklesu výdajů na ubytovacích službách. Omezení shlukování osob mělo za následek, že majitelé restaurací museli své provozovny na určitý čas zavřít a vydávat pouze jídla „takeaway“, což mělo negativní dopad na jejich tržby a zároveň tím klesly spotřební výdaje českých občanů v rámci této třídy. Naopak po rozvolnění došlo k mírnému nárůstu a rok 2022 byl ve výdajích na stravování a ubytování astronomický, kdy došlo k ročnímu procentuálnímu zvýšení o 50,06 % oproti předchozímu roku.

Poslední složkou spotřebních výdajů je ostatní zboží a služby, ve kterých se nejvíce projevuje pojištění a osobní péče (ostatní předměty a výrobky pro osobní péči). Záhy po finanční krizi v roce 2008 dochází k poklesu o 5,33 %, následujících 5 let, do roku 2014 je hodnota výdajů stále nižší, než tomu bylo na začátku sledovaného období. Až v roce 2015 se dostává přes tuto hodnotu, a to konkrétně o 3,22 % na 181 819 tis. Kč. Od tohoto roku už částka ve sledovaném období nebyla menší než v roce 2008. Nejvyšší nárůst je zaznamenán opět na konci období, mezi roky 2021 až 2022, kdy se spotřební výdaje zvedly o 36 012 tis. Kč (16,16 %) na konečných 249 497 tis. Kč. Naopak nejvyšší naměřený pokles je v roce 2020, kdy oproti předchozímu roku klesly výdaje o 6,08 % na hodnotu 201 010 tis. Kč, opět především způsobeno celosvětovou pandemií koronaviru.

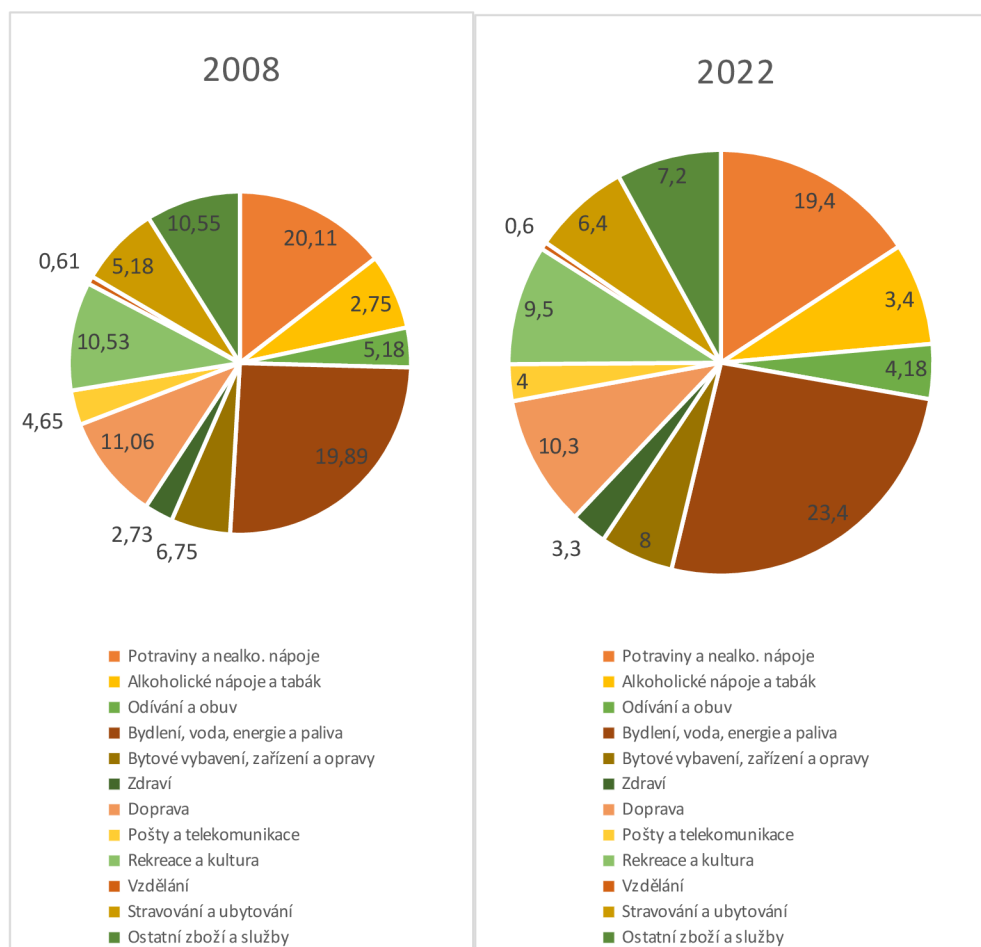
4.2.2 Změny ve struktuře spotřeby domácností v České republice

Graf č. 18 porovnává začátek sledovaného období 2008 a konec období 2022. Pokles zaznamenává třída potravin a nealkoholické nápoje, která od roku 2008 poklesla o 0,71 %, kdy v roce 2022 se podílí 19,4 % z celkových výdajů na konečnou spotřebu. V rámci této kategorie se nejvíce vydá právě na potraviny 32 022 tis. Kč na osobu za rok z celkových 35 159 tis. Kč na osobu. Zbýlých 8,92 % je přiřazeno k nealkoholickým nápojům. Odívání a obuv se řadí také do kategorií, kterým během sledovaného období

klesly procenta (1 %). Odívání v rámci této třídy představuje 76,18% zastoupení z celkových 7 566 tis. Kč na osobu v roce 2022, zbylých 1 801 tis. Kč je přiřazeno k obuvi. Doprava představuje třetí nejvíce zastoupený výdaj českých domácností (10,3 %). Z celkových 18 674 tis. Kč k na osobu k roku 2022 se 12 808 tis. Kč vydá na provoz osobních dopravních prostředků, vzhledem k proměnlivým cenám pohonných hmot, tak je změna částky a procentuálního zastoupení závislé právě na této podkategorii. Další výraznou kategorií v rámci struktury peněžních vydání představuje rekreace a kultura. Ta v rámci sledovaného období zaznamenala pokles o 1,03 %. V této kategorii se nejvíce projevují na celkové částce 17 202 tis. Kč na osobu k roku 2022 podkategorie ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu (květiny a zahrady, domácí zvířata) se svými 6 364 tis. Kč na osobu (37 %). Největší propad (3,35 %) zaznamenala poslední třída – ostatní zboží a služby, do které lze zařadit především osobní péči (38,09 %) a pojištění (40,47 %) z celkových 13 038 tis. Kč na osobu v roce 2022. Tento propad je dán především z kvalitním služeb, které přináší jejich zdražení. Pošty a telekomunikace (změna o 0,65 %) a vzdělání (změna o 0,1 %) nezaznamenaly výraznější pokles.

Naopak nárůst zaznamenává hned 5 tříd. Tou první jsou alkoholické nápoje a tabák, které se podílejí na celkových výdajích za rok 2022 3,4 %. Během sledovaného období vzrostly o 0,65 %. V rámci České republiky se jedná o velmi oblíbenou kategorii, jelikož v této kategorii utratí Čech průměrně 6 177 tis. Kč, kdy 3 658 tis. Kč jde do alkoholických nápojů a zbylých 2 519 tis. Kč do tabáku. Na bydlení a s ním spojené energie se v roce 2022 vydá celkem 42 367 tis. Kč na osobu a jedná se tak o největší výdaj domácností (23,4 %). Zároveň o nejvyšší nárůst o 3,51 % ve sledovaném období. Třída č. 5 – bytové vybavení, zařízení domácností a opravy zaznamenala také nárůst procentuálního zastoupení z 6,75 % na 8 % k roku 2022. Stravování a ubytování v rámci let 2008 a 2022 se více projevuje do konečných výdajů na spotřebu (6,4 %), kdy k roku 2022 představuje částku 11 538 tis. Kč na osobu. Tato částka zahrnuje především položku stravovací služby, které jej zastupují ze 78,89 %. Nejméně zastoupenou třídou v rámci růstu je zdraví, které se podílí 3,3 % (6 044 tis. Kč na osobu) na celkových výdajích. Během sledovaného období zaznamenalo růst o pouhých 0,57 %.

Graf č. 18 - Podíl klasifikací CZCOICOP v roce 2008 a 2022 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁽¹⁴⁾, 2024

Česká populace za rok 2022 utratila celkem 3 159 097 mil. Kč za zboží dle trvanlivosti oproti předchozímu roku 2 739 482 mil. Kč, což je meziroční nárůst o 15,31 %. Nejvíce se vynaložilo na spotřebu služeb 1 405 552 mil. Kč, které tvoří 44,49 % z celkových 3 159 097 Kč. Rostoucí výdaje na spotřebu služeb rostou každým rokem, je to především dáno změnou ekonomiky, kdy její charakter se z průmyslové mění na ekonomiku založenou na službách. Technologický pokrok se značně promítá do výdajů za služby, díky kterému se otevírají nové možnosti a způsoby doručení služby. Zlepšení životních podmínek a důraz na pohodlí a zážitek, kdy lidé jsou ochotni více investovat do služeb, které zlepšují jejich životní styl a naplňují jejich individuální potřeby. Předměty krátkodobé spotřeby se podílejí na celkových výdajích na spotřebu dle trvanlivosti zboží 39,26 % a oproti předchozímu roku zaznamenaly pokles o 1,10 % na celkových výdajích, kdy v roce 2021 bylo vynaloženo 1 105 776 mil. Kč. Výdaje na předměty dlouhodobé spotřeby (285 114 mil. Kč) a střednědobé spotřeby (227 926 mil. Kč) zaujímají jen malou

část z celkových výdajů, konkrétně dlouhodobé zboží 9,02 % a střednědobé 7,21 %. Tato nízká procenta jsou dána především charakterem zboží, kdy předměty dlouhodobé a střednědobé spotřeby se nenakupují a nevyužívají tak často jako je to u předmětu krátkodobé spotřeby a spotřeby za služby.

Tabulka č. 12 - Spotřeba českých domácností dle trvanlivosti zboží v roce 2022

Výdaje na předměty dle trvanlivosti	2022 (mil. Kč)	zastoupení (v %)	změna t-1 (v %)
dlouhodobá spotřeba	285 114	9,02	9,35
střednědobá spotřeba	227 926	7,21	25,59
krátkodobá spotřeba	1 240 505	39,26	12,18
spotřeba služeb	1 405 552	44,49	17,51
celkem	3 159 097		15,31

Zdroj: vlastní výpočty na základě dat ČSÚ₍₁₅₎, 2024

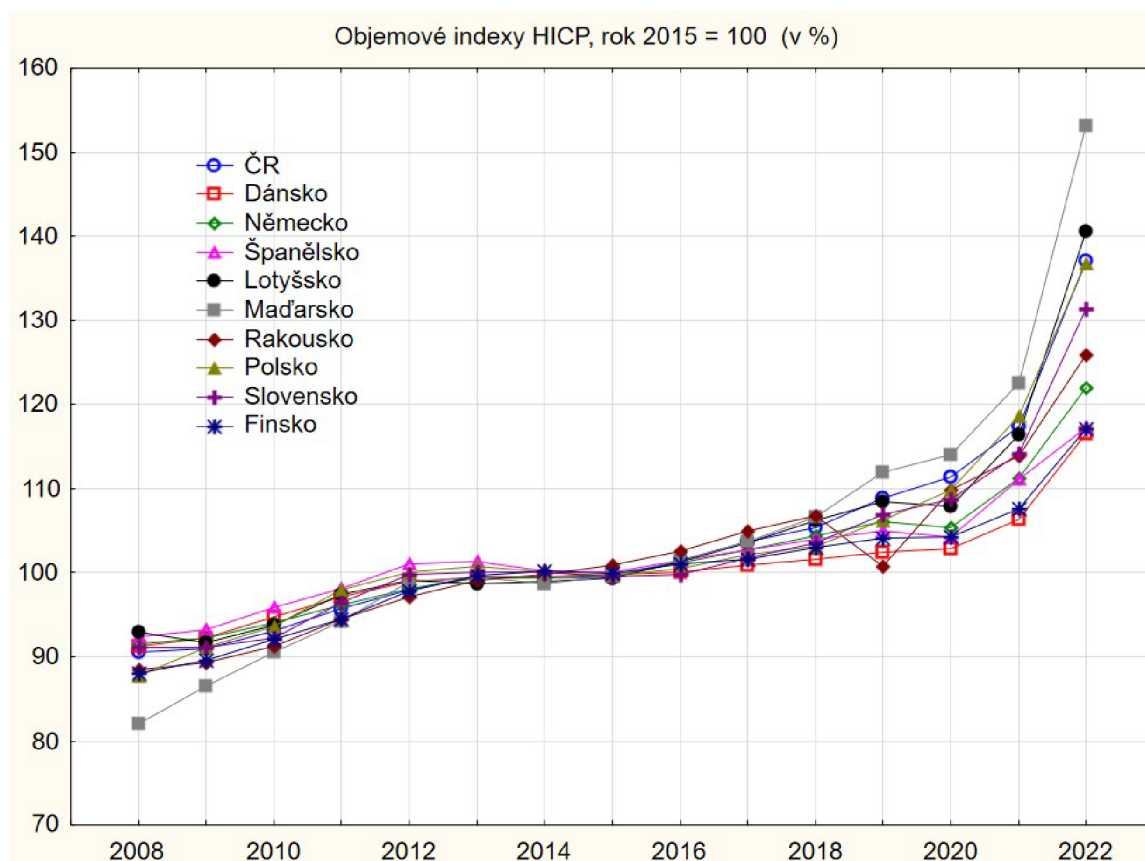
4.2.3 Komparace spotřeby domácností v rámci zemí EU v letech 2008 až 2022

Pro srovnání spotřeby českých domácností s vybranými domácnostmi zemí EU rozhodovala geografická poloha, kdy bylo namířeno na státy, které reprezentují jinou část Evropy. Španělsko bylo vybráno kvůli jižní poloze, západní strana má zástupce z Německa, severní část patří Dánsku, následováno skandinávským státem Finska. Maďarsko je reprezentantem východní části Evropy a Pobaltské státy reprezentuje Lotyšsko. Státy Polska, Rakouska a Slovenska byly vybrány kvůli sousedství s Českou republikou. Hlavním cílem je zejména zhodnotit trendy ve vývoji spotřeby domácností a identifikovat podobnosti a rozdíly ve spotřebním chování domácností ve vybraných zemích. Tato kapitola se rovněž zabývá bližším vývojem úzce souvisejícího harmonizovaného indexu spotřebitelských cen. Veškerá data použitá v této kapitole pocházejí z údajů Eurostatu o výdajích domácností na konečnou spotřebu v domácím kontextu. Jednotlivé hodnoty objemového indexu za sledované období pro vybrané státy jsou obsaženy v příloze č. 18.

Pro komparaci bylo vybráno období (2008 – 2022), kdy byly vybrány státy dle umístění na Evropském kontinentu. Srovnání mezinárodního vývoje reálných výdajů na konečnou spotřebu domácností vzhledem k roku 2015 je prezentováno v grafu č. 18 výdaje domácností na spotřebu – **objemové indexy HICP, rok 2015 = 100 v %**. V České republice vzrostly od roku 2008 konečné vydání o 51,49 % k roku 2022. Nejvyšší nárůst objemového indexu byl zaznamenán u Maďarska 86,60 %, druhá největší procentuální změna v rámci vybraných zemí byla u Polska, kdy počáteční hodnota

nabyla o 55,99 % více. V těsném závěsu za Polskem byla zmíněná Česká republika, na kterou se těsně dotahovalo Lotyšsko (51,31 %). Naopak nejnižší nárůst byl u Španělska 26,89 % a Dánsko 27,74 %. U ostatních států narostly celkové výdaje domácností v roce 2022 oproti roku 2000 u Finska 32,92 %, Německa 33,33 %, Rakouska 42,45 % a Slovenska 44,20 %. Procentuální změny za jednotlivé roky sledovaného období jsou reprezentovány v příloze č. 19.

Graf č. 19 - Vývoj spotřeby zahraničních domácností v letech 2008 - 2022

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Eurostat⁽²⁾, 2024

Tempo růstu spotřeby domácností ve sledovaném období je u většiny států podobný, kdy dosahují hodnoty od 2 % do 5 %. Vůbec ten nejvyšší průměrný meziroční reálný růst patří Maďarsku se 4,71 %, dále je Polsko 3,30 % a pak téměř stejný průměrný roční růst je u Lotyšska 3,13 % a České republiky 3,08 %. Nejpomalejší progres spotřeby byla u Španělska 1,74 %, které následuje Dánsko 1,79 %. V rámci průměru EU-27 (2,23 %) se nejlépe drží Německo 2,11 % a Finsko 2,08 %. Mezi lety 2008 a 2022 zaznamenalo Rakousko 2,62 % a Slovensko 2,72 % průměrný růst konečných výdajů na spotřebu.

V chování evropských států v oblasti spotřeby se vyskytují rozdíly, které jsou spojeny s různými demografickými faktory, jako jsou historie země, místní zvyky, tradice a charakteristiky jednotlivých národů. Strukturální odchylky a proměny v domácnostech souvisejí s růstem dostupných příjmů, změnami v příjmové struktuře domácností, vývojem cen a celkovou nabídkou zboží a služeb.

Graf č. 19 vytyčuje **procentní rozdíly ve struktuře spotřebních výdajů domácností** ve sledovaném období 2008 – 2022 dle klasifikace COICOP mezi vybranými státy EU.

Výdaje na potravinu a pití představují u většiny zemí druhý nejběžnější výdaj v rámci klasifikace dle účelu. Výjimkou je Rakousko (10 %) a Německo (11,5 %), které mají zároveň nejmenší podíl a tato třída obsazuje až třetí místo v rámci jejich struktury vydání. Nejvyšší podíl má naopak k roku 2022 Lotyšsko (19,7 %) a Slovensko (19,5 %). V těsném závěsu je Polsko, které od začátku sledovaného období nezaznamenalo výraznější nárůst (o 0,1 %) k roku 2022. Česká republika se řadí mezi nadprůměr EU-27, kdy české domácnosti vydaly 15,8 % oproti 13,8 % v rámci EU-27. Země jako Dánsko (11,8 %), Finsko (12 %) a Španělsko (13 %) by se řadily spíše k podprůměru EU-27.

Složka celkových vydání alkoholické nápoje a tabák, která patří k oblíbeným v rámci České republiky, kdy k roku 2022 se vydalo 7,8 %, což je v rámci zemí komparace nejvyšší dosažené procento a zároveň ve sledovaném období zaznamenalo nejvyšší procentuální nárůst, kdy od roku 2008 se výdaje na alkoholické nápoje a tabák zvedly o 0,7 % České republiky pak může konkurovat Lotyšsko (7,1 %) a Maďarsko se svými 7 %. Nejmenší podíl je pak přiřazen k Německu (3,1 %) a Rakousku (3,4 %). Do podprůměru v rámci EU-27 (4 %) se vejde ze sledovaných zemí ještě Dánsko (3,6 %). Státy jako Španělsko (4,1 %) a Finsko (4,5 %) by se řadily už nad lehčí nadprůměr ve srovnání se všemi evropskými zeměmi. Slovensko pak má 4,9 % k roku 2022 a Polsko 6,2 %, které jako jeden z mála států zaznamenal výrazný pokles, a to od roku 2008 o 1,3 %.

Odívání a obuv představují v rámci České republiky relativně malý podíl (4,2 %) z celkových spotřebních výdajů domácností v porovnání se sledovanými zeměmi. Na svůj vzhled si nejvíce potrpí v Lotyšsku (5,3 %) a v Rakousku (5,1 %). Naopak v Maďarsku (3 %) a ve Španělsku (3,5 %) si na módu moc nepotrpí. Lehčí podprůměr vzhledem k EU-27

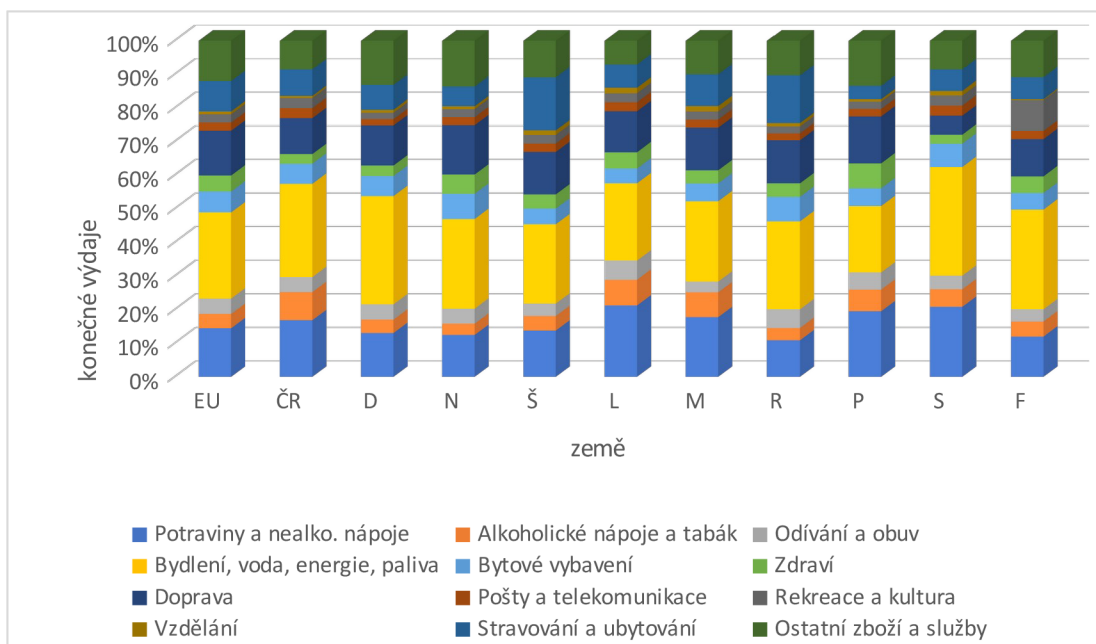
(4,3 %) má Dánsko a Německo se shodnou hodnotou 4,1 %. Větší podprůměr má pak už jen Slovensko (3,8 %) s Finskem (3,6 %).

Na bydlení vynakládají všichni Evropané nemalé finanční prostředky. V této třídě byl k roku 2022 z vybraných zemí EU největší podíl zaznamenán u Slovenska (30,3 %), jelikož je to země s nejhůře dostupným bydlením v celé Evropské unii, kdy mají nejvyšší rozdíl mezi cenou bydlení a příjmy obyvatel. Na druhé místo se pak řadí Finsko (29,7 %) a Dánsko na třetím místě s 29,1 %. Finsko také zaznamenalo nejvyšší nárůst od roku 2008 a to konkrétně o 6 %. Nejmenší podíl na bydlení má pak Polsko (18,9 %) spolu s Lotyšskem (21,3 %). Maďarsko (22,6 %) se vejde ještě do podprůměru v rámci EU-27, které činí 24,1 % a stejnou hodnotu má pak Rakousko. Domácnosti v České republice vydají za rok 2022 celkem 26 % na bydlení a s ním spojené služby (voda, energie, plyn). Německo ve sledovaném období zaznamenalo procentní propad o 0,7 a za rok 2022 obyvatelé vydají 24,6 %.

Německé domácnosti vynaloží 6,9 % na svoje vybavení, rakouské domácnosti (6,7 %) a na 6% hranici se dostaly také slovenské 6,5 %, což je výrazný nadprůměr oproti EU-27 (5,8 %). Podprůměr ve srovnání s EU-27 si drží české domácnosti 5,6 % a domácnosti v Dánsku 5,4 %. Do vybavení nejméně investují domácnosti v Lotyšsku (4,1 %), Španělsku (4,4 %), které zaznamenalo od začátku sledovaného období nejvyšší propad o 0,8 % a propad o 0,5 byl také zaznamenán ve Finsku, kdy k roku 2022 jsou celkové vydání na vybavení domácností 4,9 %.

Zdraví v rámci srovnání zemí nepatří u Slovenska (2,5 %), byť se od roku 2008 zvedly výdaje o 0,7 %, a České republiky (2,7 %) mezi priority. Naopak populace v Polsku (7,1 %) a Německu (5,3 %) si za své zdraví rádi připlatí a vynaloží o poznání více financí. Finsko se svými 5 % se stále řadí na nadprůměr EU-27 (4,5 %), které má shodnou hodnotu s Lotyšskem.

Graf č. 20 - Zastoupení tříd na konečnou spotřebu domácností EU v roce 2022 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Eurostat⁽³⁾, 2024

Třetí nejzastoupenější výdaj je spojen s dopravou, kdy nejvyšší podíl z vybraných zemí má Německo (13,5 %) spolu s Polskem (13,4 %). Naopak nejnižší podíl má Slovensko (5,3 %). Ostatní země mají oproti EU-27 (12,5 %) nižší procentuální vydání – Česká republika (10 %), Dánsko (10,8 %), Španělsko (11,9 %), Lotyšsko (11,3 %), Maďarsko (12 %), které ve sledovaném období zaznamenalo nejnižší pokles o 2,7 % - značně tomu přispělo zastropování cen pohonných hmot v roce 2022. Dále je to Rakousko (11,8 %) a Finsko (11,1 %).

Výdaj spojený s poštou a telekomunikací, který ve všech zemích od začátku sledovaného období poklesl. Na jejich spotřebu nejvíce vynaloží domácnosti v České republice shodně se Slovenskem 2,8 %. Naopak nejmenší výdaj to je v Dánsku (1,7 %) a Rakousku (1,9 %). Identickou hodnotu v porovnání s EU-27 má Maďarsko (2,3 %). Více pak vydají už pouze ve Španělsku (2,4 %), Lotyšsku (2,5 %) a ve Finsku (2,4 %). Německo ve sledovaném období zaznamenalo pokles o 0,6 % na 2,2 % k roku 2022.

Velmi oblíbený ve Finsku (9,2 %) a značně nad průměrem EU-27 (2,3 %) je výdaj pojící se s rekreací a kulturou. Naopak volný čas nemají rádi v Dánsku (1,7 %) a v Rakousku (1,9 %). Česká republika a Slovensko mají stejně jako u předchozí kategorie stejnou hodnotu 2,8 %. Od roku 2008 zaznamenalo v této složce růst Španělsko o 0,1 % (8 %), Lotyšsko o 0,3 % (9,7 %).

Vzdělání má nejmenší dopad na celkové vydání domácností a v zemích jako je Česko, Dánsko, Německo, Rakousko, Polsko a Finsko nepokryje ani 1 %. Nejvyšší podíl zaznamenává Lotyšsko spolu s Maďarskem, oba státy mají 1,5 %.

Za stravování a ubytovací služby nejvíce utratí ve Španělsku (14,9 %), což jsou spolu s Rakouskem (13,1 %) jediné země, které se dostaly přes hranici 10 %. Průměr EU-27 je 8,5 %, přes kterých se dostalo jen Maďarsko (8,9 %). Nejmenší výdaj to představuje pak v Polsku 3,8 % a Německu 5,4 %. Pod průměrem EU-27 se dostala také Česká republika se 7,4 % (o 0,2 % méně než na začátku sledovaného období).

Poslední výdaj, který se za sledované období u většiny států pohyboval v menších procentuálních změnách jsou výdaje domácností na ostatní zboží a služby. Nejvyšší nárůst od roku 2008 je zaznamenán u Finska o 1,1 % z původních 9,8 %. Naopak výrazný pokles je u Dánska a to o 1,1 % na hodnotu 11,9 %. Se srovnání s EU-27 (11,7 %) se pod průměr dostala Česká republika (8,9 %), Španělsko (10,4 %), Lotyšsko (6,6 %), Maďarsko (9,1 %), Rakousko (10,7 %), Slovensko (8,3 %) a zmiňované Finsko (10,9 %).

4.3 Statistická analýza subjektivního vnímání životní úrovně domácností

4.3.1 Popis výběrového šetření a struktury výběrového souboru

Data pro tuto analýzu byla získána z Českého sociálně-vědního archivu. Výzkum probíhal v červenci 2021 a provedl ho výzkumný tým Centra pro výzkum veřejného mínění CVVM – Sociologického ústavu AV ČR, v rámci výzkumu „Naše společnost 2021“.

Výběru se účastnilo celkem 904 osob starších 15 let, kde kvótními znaky bylo pohlaví, věk a vzdělání. Výběr souboru ve vztahu k území České republiky byl dodržen, kde kontrolovanými znaky byla velikost místa bydliště a regionů. Tabulka této reprezentativity je uvedena v příloze č. 20, ze které vyplývá, že výběrový soubor

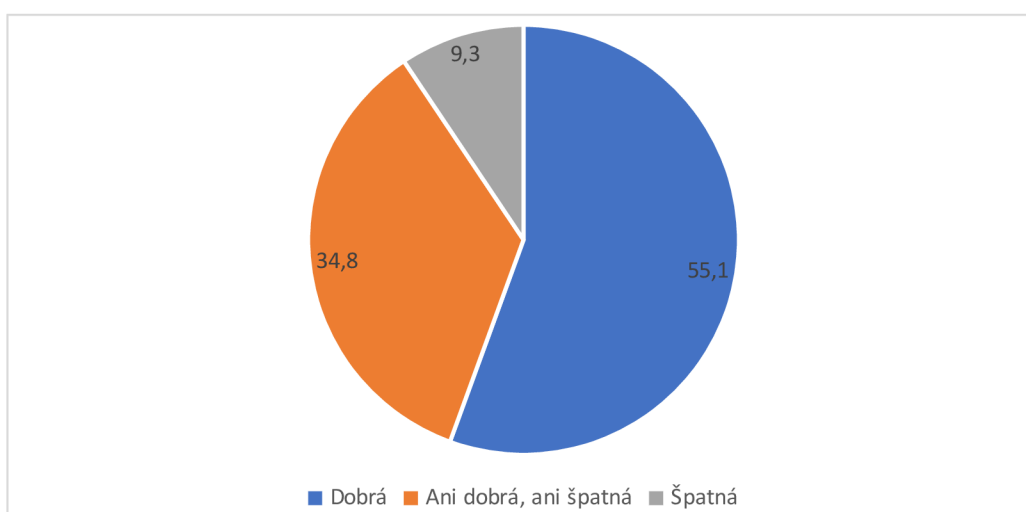
odpovídá struktuře obyvatel České republiky, a to jak podle pohlaví, vzdělání a věku, tak také podle území. Minimální odchylky jsou brány v toleranci.

Odpovědi na otázky z dotazníku byly získány standardizovaným rozhovorem, který provedlo 139 tazatelů. Ti zhodnotili dotazovací situaci v průměru velmi dobře. Vzhledem k dobré kvalitě vyplněných dotazníků byly do zpracování zařazeny všechny provedené rozhovory.

4.3.2 Analýza subjektivního vnímání ekonomické situace a životní úrovně domácností

Tabulka v příloze č. 21 zobrazuje odpovědi na otázku životní úrovně domácností, kde jsou zaznamenány relativní četnosti a četnosti jednotlivých odpovědí. Celkem bylo zaznamenáno 904 odpovědi, ve kterých nejvíce dotazovaných osob 55,1 % (498) považuje svou životní úroveň domácností za dobrou, neutrálního názoru je 34,8 % (315) lidí, ke špatné situaci svých domácností se vyjádřilo 9,3 % (84) osob a odpověď na otázku, jak hodnotí životní úroveň svých domácností nenašlo 0,4 % (7) lidí.

Graf č. 21 - Hodnocení životní úrovně domácností (v %; n = 904)

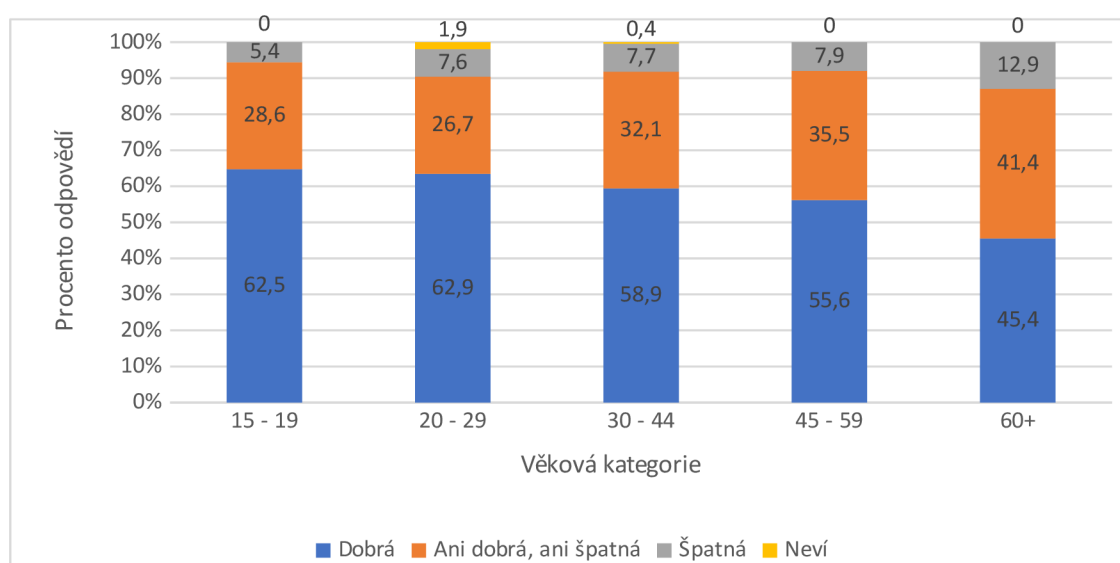

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSDA₍₁₎

Nejvíce dotazovaných respondentů podle **věku** bylo ve věkové kategorii 60+ 30,97 % (celkem 280), kdy 45,71 % (128) z nich hodnotí ekonomickou situaci své domácnosti dobře, 40,71 % (114) mají dle svého pohledu neutrální postavení a 13,57 % (38) z nich hodnotí životní úroveň špatně. Následuje kategorie 30 – 44, kde bylo zaznamenáno celkem 27,32 % (247) odpovědí, kdy nadpoloviční většina 59,12 % (146) považují svou domácnost za dobře finančně stabilní. Ani dobrou, ani špatnou situaci je

zaznamenána odpověď u 31,98 % (79) lidí, negativně jí hodnotí 8,5 % (21) občanů a pouze jeden člověk si není jistý. Věková struktura 45 – 59 zaznamenala celkem 23,67 % (214) odpovědí, kdy 55,61 % (119) z nich se přiklání k dobré životní úrovni domácnosti, 35,98 % (77) jsou neutrálního charakteru a 8,41 % (18) negativních. Nejméně zastoupena je třída mladistvých 15 – 19, kde bylo dotázáno 57 občanů, kdy 63,16 % (36) z nich je kladných odpovědí, 31,58 % (18) neutrálních a pouze 5,26 % (3) špatné.

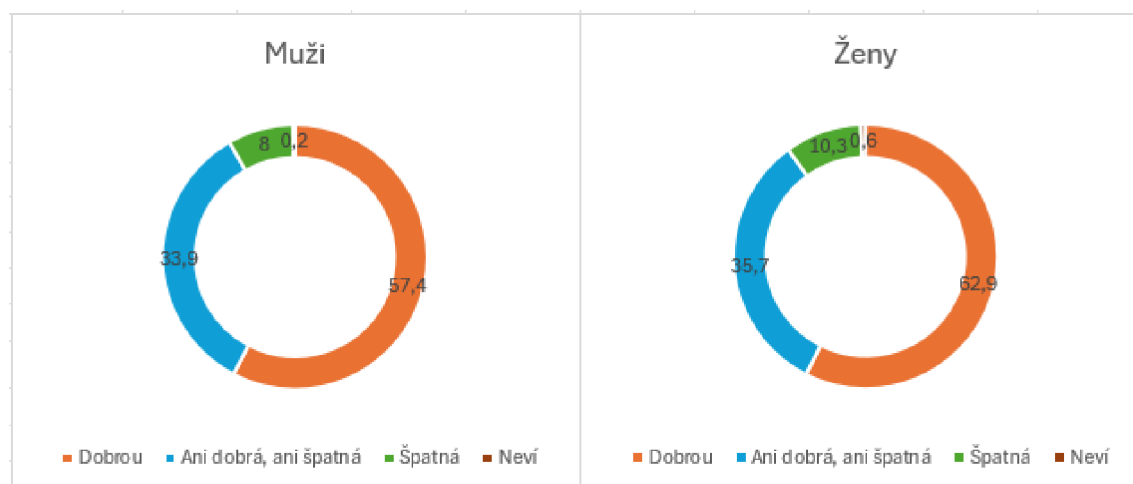
Graf č. 22 - Struktura odpovědí podle věku na otázku životní úroveň domácností 2021 (v %; n = 904)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSDA₍₂₎

Při posuzování životní úrovně domácností by mohlo hrát roli také **pohlaví**. Dotázáno bylo celkem 48,56 % (439) mužů, kdy 57,4 % (252) z nich hodnotí své domácnosti za dobré, 33,9 % (150) jsou názoru neutrálního, odpověď na špatnou životní úroveň domácnosti našlo 8 % (36) mužů a jeden muž svou odpověď nenašel vůbec. V rámci ženského pohlaví bylo celkem dotázáno 51,44 % (465) osob. 62,9 % (247) žen považuje úroveň domácnosti za dobrou, 35,7 % (167) zodpovědělo – ani dobrá, ani špatná. Špatnou domácnost má podle průzkumu 10,3 % (48) žen a další 0,6 % (3) žen neví.

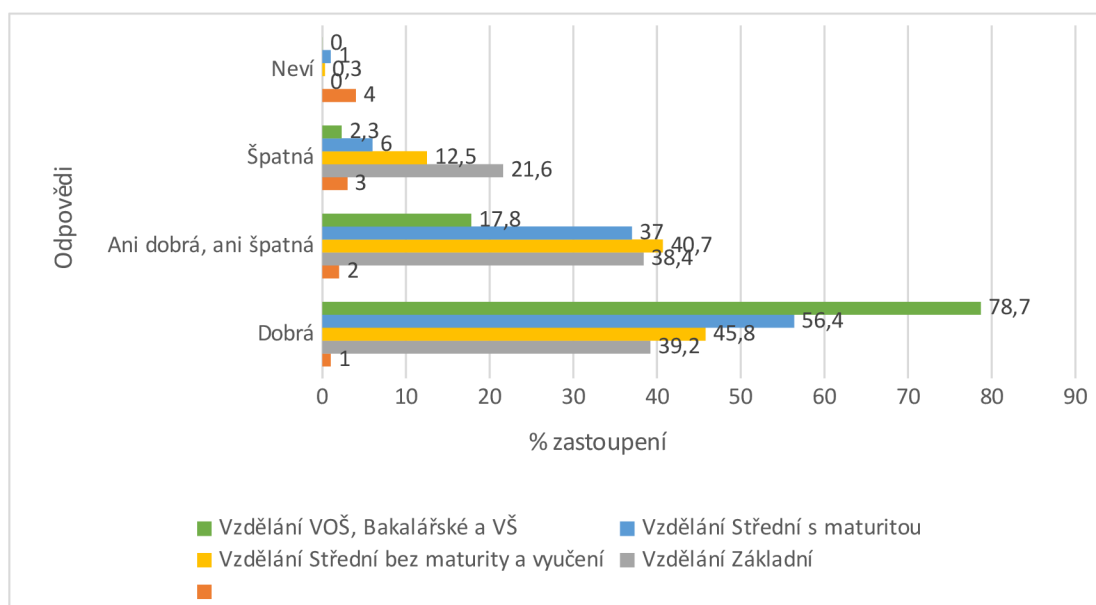
Graf č. 23 - Struktura odpovědí podle pohlaví na otázku životní úroveň domácností 2021 (v %; $n = 904$)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSDA₍₃₎

Poslední proměnná, která by mohla mít odraz na celkový obraz životní úrovně domácností je dosažený stupeň **vzdělání**. V této kategorizaci bylo zaznamenáno nejvíce odpovědí u lidí, kteří dokončili střední školu s maturitou 33,63 % (304), kdy 56,4 % (171) považuje svou domácnost za ekonomicky dobrou, 37 % (113) jich je neutrálních, 6 % (17) z nich mají domácnost ve špatném stavu a 1 % (3) lidí nevědělo. Druhý nejvyšší počet odpovědí 32,96 % je u občanů, kteří vystudovali střední školu bez maturity a vyučení. Z celkových 298 záznamů je u 45,8 % (137) dobrých, 40,7 % (122) ani dobrých – ani špatných, 12,5 % (38) špatných a 1 neví. Většina lidí 78,7 % (138), kteří získali titul z vysokých škol hodnotí svou domácnost dobře, 17,8 % (33) jsou neutrálního názoru a 2,3 % (5) jich má ve špatném stavu. Z absolventů vysokých škol se nenašel nikdo, kdo si nevěděl rady s odpovědí. Poslední, menší skupina vzdělanců patří těm se základním vzděláním. U ní bylo zaznamenáno celkem 126 odpovědí, kdy 39,2 % (49) se přiklání k dobře, 38,4 % (48) k neutrální a 21,6 % (29) ke špatné odpovědi.

Graf č. 24 - Struktura odpovědí podle vzdělanosti na otázku životní úroveň domácnosti 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSDA₍₄₎

4.3.3 Testování závislosti hodnocení životní úrovně domácnosti dle věku, pohlaví a dosaženého vzdělání

První charakteristika – věk, byla vybrána pro analýzu závislosti na životní úrovni domácností. Celkem bylo zaznamenáno 904 odpovědí. Věkové kategorie byly rozděleny do pěti skupin, a to 15 až 19 let, 20 až 29 let, 30 až 44 let, 45 až 59 let a 60 a více let. Pro otestování závislosti mezi hodnocením životní úrovně domácností a věkem byl použit χ^2 v kontingenční tabulce (viz. vztah 2.15), který prokázal statisticky významnou závislost vnímání životní úrovně na věku. Dle hodnoty Cramérova koeficientu kontingence (viz vztah 2.18) lze závislost považovat za velmi slabou. příloha č. 22 obsahuje celou kontingenční tabulku a zároveň analýzu závislosti.

Tabulka č. 13 – Četnosti vnímání životní úrovně podle věku

Kontingenční tabulka (Tabulka dat13) Tabulka Životní úroveň(3) x Věková kategorie(5) Proměnná vah: Četnosti							
	Životní úroveň	Věková kategorie 15-19	Věková kategorie 20-29	Věková kategorie 30-44	Věková kategorie 45-59	Věková kategorie 60+	Řádek součty
Počet	Dobrá	36	66	146	119	128	495
Sloupc. četn.		63,16%	64,08%	59,35%	55,61%	45,71%	
Řádk. četn.		7,27%	13,33%	29,49%	24,04%	25,86%	
Celková četn.		4,00%	7,33%	16,22%	13,22%	14,22%	55,00%
Počet	AD-AŠ	18	28	79	77	114	316
Sloupc. četn.		31,58%	27,18%	32,11%	35,98%	40,71%	
Řádk. četn.		5,70%	8,86%	25,00%	24,37%	36,08%	
Celková četn.		2,00%	3,11%	8,78%	8,56%	12,67%	35,11%
Počet	Špatná	3	9	21	18	38	89
Sloupc. četn.		5,26%	8,74%	8,54%	8,41%	13,57%	
Řádk. četn.		3,37%	10,11%	23,60%	20,22%	42,70%	
Celková četn.		0,33%	1,00%	2,33%	2,00%	4,22%	9,89%
Počet	Všechny	57	103	246	214	280	900
Celková četn.		6,33%	11,44%	27,33%	23,78%	31,11%	

Zdroj: vlastní zpracování v programu Statistica na základě dat ČSDA₍₅₎

Obdobný způsob výpočtu byl proveden pro analýzu závislosti mezi otázkou životní úrovně a pohlavím. Celkem bylo zaznamenáno 904 odpovědi a jejich četnosti jsou shrnuty v tabulce číslo 14. Příloha číslo 23 shrnuje výstupy z analýzy sledovaných znaků, kde χ^2 v kontingenční tabulce (viz vztah 2.15) prokázal nezávislost mezi životní úrovní a pohlavím. Cramérův koeficient (viz. vztah 2.18) proto neprokázal žádnou sílu závislosti.

Tabulka č. 14 - Četnosti vnímání životní úrovně dle pohlaví

Kontingenční tabulka (Tabulka dat41)				
Tabulka Životní úroveň(3) x Pohlaví(2)				
Proměnná vah: Četnosti				
	Životní úroveň	Pohlaví Muž	Pohlaví Žena	Řádek součty
Počet	Dobrá	252	247	499
Sloupc. četn.		57,53%	53,46%	
Řádk. četn.		50,50%	49,50%	
Celková četn.		28,00%	27,44%	55,44%
Počet	AD-AŠ	150	167	317
Sloupc. četn.		34,25%	36,15%	
Řádk. četn.		47,32%	52,68%	
Celková četn.		16,67%	18,56%	35,22%
Počet	Špatná	36	48	84
Sloupc. četn.		8,22%	10,39%	
Řádk. četn.		42,86%	57,14%	
Celková četn.		4,00%	5,33%	9,33%
Počet	Všechny	438	462	900
Celková četn.		48,67%	51,33%	

Zdroj: vlastní zpracování v programu Statistica na základě dat ČSDA₍₆₎

Jeden z dalších hlavních faktorů, který by mohl ovlivnit názor občanů na životní úroveň své domácnosti je dosažené vzdělání. Četnosti a odpovědi, které byly rozděleny do čtyř skupin jsou uvedeny v tabulce č. 15 – základní vzdělání, střední vzdělání bez maturity a odborného vyučení, střední vzdělání s maturitou, a poslední skupinu tvoří absolventi vyšších odborných škol a jednotlivci s bakalářským nebo úplně dokončeným vysokoškolským vzděláním. Výsledky analýzy jsou shrnuty v příloze číslo 24. χ^2 v kontingenční tabulce (viz. vztah 2.15), který odhalil závislost mezi životní úrovní a dosaženým stupněm vzdělání. Síla závislosti dle Cramérova koeficientu (viz vztah 2.18) je mírná.

Tabulka č. 15 – Četnosti vnímání životní úrovně podle stupně vzdělání

Kontingenční tabulka (Tabulka dat72) Tabulka Životní úroveň(3) x Vzdělání(4) Proměnná vah: Četnosti						
	Životní úroveň	Vzdělání Základní	Vzdělání Střední bez mat. a vyučení	Vzdělání Střední s maturitou	Vzdělání VOŠ, VŠ	Řádek součty
Počet	Dobrá	49	137	171	138	495
Sloupc. četn.		38,89%	46,13%	56,81%	78,41%	
Řádk. četn.		9,90%	27,68%	34,55%	27,88%	
Celková četn.		5,44%	15,22%	19,00%	15,33%	55,00%
Počet	AD - AS	48	122	113	33	316
Sloupc. četn.		38,10%	41,08%	37,54%	18,75%	
Řádk. četn.		15,19%	38,61%	35,76%	10,44%	
Celková četn.		5,33%	13,56%	12,56%	3,67%	35,11%
Počet	Špatná	29	38	17	5	89
Sloupc. četn.		23,02%	12,79%	5,65%	2,84%	
Řádk. četn.		32,58%	42,70%	19,10%	5,62%	
Celková četn.		3,22%	4,22%	1,89%	0,56%	9,89%
Počet	Všechny	126	297	301	176	900
Celková četn.		14,00%	33,00%	33,44%	19,56%	

Zdroj: vlastní zpracování v programu Statistica na základě dat ČSDA₍₇₎

Veškeré kontingenční tabulky č. 13, 14 a 15 uvedeny v této kapitole vychází z grafů č. 22, 23 a 24, které jsou obsahem kapitoly 4.3.2 Analýza subjektivního vnímání ekonomické situace a životní úrovně domácností.

4.3.4 Pohled na posun subjektivního vnímání ekonomické situace oproti roku 2021

Následující podkapitola se věnuje porovnání životní úrovně domácností za uplynulých pět let (od roku 2016 do roku 2020). Na základě dat ČSDA₍₅₎ byla zpracovaná tabulka č. 12, kde jsou zaznamenány odpovědi v procentech od reprezentativních vzorků. Ve sledovaném období převažují odpovědi od ženského pohlaví, a to zhruba v řádech o 1 % až 2 %.

Z tabulky je zřejmé, že stále více lidí se přiklání **dobrému** hodnocení ekonomické situace svých domácností, kdy v roce 2016 tuto odpověď našlo celkem 52,8 % (531) respondentů z celkových 1 005. Následující rok odpovědělo na tuto otázku 53,2 % (523) občanů, avšak tento nižší počet byl zapříčiněn menší vzorkem (983), v procentuální měření to znamenalo nárůst o 0,5 %. Rok 2018 přinesl opět výraznější zvýšení oproti předchozímu roku a to o 33 kladných odpovědí, tj. je celkem 51,6 % (556). Vysokému číslu napomáhal fakt, že se jednalo o nejrozsáhlejší šetření (1 078 dotazovaných). Zatímco rok 2019 představoval v absolutních číslech snížení o 13 kladných odpovědí, v relativním pojetí vzrostl počet odpovědí „dobrá“ o 1,5 % na celkem 53,1 % a jednalo se tak o nejvyšší procentuální nárůst v období 2016 až 2020. V kovidovém roce 2020 bylo zaznamenáno celkem 1 011 odpovědí, kdy 54,1 % (547) bylo hodnoceno jako pozitivní pohled na životní úroveň domácností.

Tabulka č. 16 - Struktura odpovědí na otázku životní úrovně domácností v letech 2016 až 2020 (v %)

Odpověď / rok	Dobrá	Ani dobrá, ani špatná	Špatná	Neví	Pohlaví		Celkem
					Muž	Žena	
2016	52,8	33,2	13,8	0	48,36	51,64	1 005
2017	53,2	34	12,4	0,3	49,54	50,46	983
2018	51,6	36,5	11,6	0,4	48,70	51,3	1 078
2019	53,1	36,8	10,2	0,2	48,78	51,22	1 023
2020	54,1	33,8	11,7	0,2	48,86	51,14	1 011

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSDA₍₈₎, 2024

Druhá nejzastoupenější odpověď na otázku: „Jak hodnotíte životní úroveň své domácnosti?“, byla **ani dobrá – ani špatná**. Přesně $\frac{1}{3}$ 33,2 % (334) našla v roce 2016 tuto odpověď z celkových 1 005. Následující rok znamenal v této otázce relativní zvýšení o 0,8 % na celkových 34 %, kdy bylo zaznamenáno celkem 983 odpovědí. Rok 2018 představoval nejvyšší procentuální nárůst (2,5 %), což představovalo 36,5 %, celkem 393 názorů na neutralitu v subjektivním vnímání. V roce 2019 představovala odpověď „ani dobrá – ani špatná“ u 36,8 % (376) respondentů. Poslední rok komparace byl zaznamenán první pokles, a to o 3 %, kdy z celkových 1 011 záznamů si nebylo jistých 33,8 % (342) lidí.

Poslední, výraznější odpovědí je, že lidé považují životní úroveň svých domácností za **špatně** ekonomicky stabilní. První rok zkoumání bylo zaznamenáno celkem 13,8 % (139) odpovědí. V následujících letech klesalo relativní zastoupení, a to konkrétně v roce 2017 o 1,2 %, kdy byl záznam u 12,4 % (122) respondentů, v roce 2018 o 0,8 %, což představovala 11,6 %, celkem 125 lidí odpovědí. Rok 2019 byl posledním rokem snížení (1,4 % oproti předchozímu roku), kdy z celkových 1 023 záznamů bylo evidováno 10,2 % (104) odpovědí. Následující rok, vinou také Covid-19 přinesl výrazné zvýšení, kdy z hodnoty 10,2 % vzrostl nárůst o 1,5 % na konečných 11,7 %. V absolutním vyjádření to přineslo celkem 118 negativních názorů z celkových 1 011 na životní úroveň domácnosti.

V letech 2017 až 2020 je také zaznamenána odpověď - **neví**. Ta se výrazněji neprojevuje do celkového hodnocení a zpravidla se vyskytuje v hodnotách od 0,2 % (2019, 2020) až do 0,4 % k roku 2018, kde z celkových 1 078 lidí jich zodpovědělo 4.

5 Výsledky a diskuse

Začátek sledovaného období přinesl ve vývoji hrubých příjmů od začátku sledovaného období nárůst o 1,21 % k roku 2009 (166 087 tis. Kč/osoba) a to i přesto, že ve světě propukla finanční krize. V ubíhajících letech zkoumaného období nepřinesly hrubé příjmy výrazné výkyvy a mají spíše tendenci růstu. Od začátku sledovaného období vzrostly z částky 164 105 tis. Kč/osoba na částku 299 127 tis. Kč/osoba, což představovalo meziobdobími nárůst o 82,27 %. Kvadratická trendová funkce vypočítala, že hrubé příjmy budou vést ke zvýšení své hodnoty také v následujících letech, kdy v roce 2023 budou v intervalu 316 102 tis. Kč/osoba do 326 620,77 tis. Kč/osoba, rok 2024 by měly hrubé příjmy vyšplhat maximálně na částku 349 319,7 tis. Kč/osoba a k poslednímu predikovanému roku by měla být částka 367 992,20 tis. Kč/osoba. V rámci struktury hrubých příjmů, největší podíl mají peněžní příjmy ze závislé činnosti, které se podílejí 61,63 % z celkových příjmů. Od roku 2008 (98 819 tis. Kč/osoba) zaznamenaly nárůst o 86,57 %, což v roce 2022 činilo 184 366 (tis. Kč/osoba). Ostatní příjmy jsou druhé v pořadí, které jsou nejvíce zastoupeny v příjmech. Ročně pojmomu 21,51 % a při srovnání s rokem 2008 došlo k mírnému propadu o 0,71 %. K propadu došlo také u skupiny příjmů z podnikání, které měly na začátku sledovaného období mírný pokles o 3,35 % z důvodu nejistoty finančního trhu. Pokles u těchto příjmů se držel následující dva roky, kdy od roku 2012 opět pozitivně roste. Ani covidové roky neměly za následek, že příjmy z podnikání klesly, ačkoliv během tohoto období rostly vždy o méně než 1 %. Mezi roky 2021 až 2022 je zaznamenán nejvyšší nárůst za celé sledované období (o 12,3 %). Nejmenší složkou podílejících se na struktuře hrubých příjmů jsou příjmy ostatní, které se podílejí zanedbatelnými 3,05 % (9 127 tis. Kč/osoba). Avšak v porovnání se začátkem sledovaného období šlo o 0,18 % nárůst. Zároveň šlo o největší procentuální nárůst, kdy z hodnoty 4 722 tis. Kč/osoba vzrostly o 93,29 %. Česká republika v porovnání s ostatními zeměmi evropského kontinentu zaujímá dolní příčky, konkrétně 17. místo v procentuálním zastoupení mezd a platů domácností. Sociální dávky k disponibilnímu důchodu mají v České republice 21,6% zastoupení, což stačí v rámci celé EU na 16. místo. S 20,5 % ve příjmech z vlastnictví je ČR na 11 místě. Naturální sociální transfery k disponibilnímu příjmu u většiny států pokrývají pod 20% hranici. Česká republika není výjimkou a se svými 17,5 % se řadí na 12. místo.

V blogu na webových stránkách ČNB (10.5.2023) je psáno o nerovném dopadu inflace na české domácnosti, kdy příjmy domácností v roce 2022 citelně zaostaly za spotřebitelskou inflací. Nejhlubší pokles reálných příjmů zasáhl zaměstnance, zatímco reálné příjmy živnostníků vzrostly. Nejlépe si vedla nejbohatší pětina domácností, a to jednak díky vyššímu podílu příjmů z podnikání a kapitálů a zároveň nižšímu daňovému zatížení. Mírný pokles je zaznamenán u domácností, pro které důchody a jiné sociální transfery představují většinu příjmů.

Česká republika v porovnání s ostatními zeměmi evropského kontinentu zaujímá dolní příčky, konkrétně 17. místo v procentuálním zastoupení mezd a platů domácností. Sociální dávky k disponibilnímu důchodu mají v České republice 21,6% zastoupení, což stačí v rámci celé EU na 16. místo. S 20,5 % ve příjmech z vlastnictví je ČR na 11 místě. Naturální sociální transfery k disponibilnímu příjmu u většiny států pokrývají pod 20% hranici. Česká republika není výjimkou a se svými 17,5 % se řadí na 12. místo.

Průměrná mzda v roce 2008 byla 23 542 tis. Kč. Od tohoto roku je zaznamenán trend směrem nahoru, kdy v roce 2022 byla průměrná mzda 40 353 tis. Kč, což bylo zvýšení o 71,41 %. Kvadratická trendová funkce spočítala, že k roku 2023 by měla být průměrná mzda 43 354,86 tis. Kč. Jednalo se tak o přesně poskytnutý vývoj, jelikož zpráva Českého statistického úřadu z března 2024 obsahovala informaci o průměrné mzdě v roce 2023, která činila 43 341 tis. Kč. Následující roky predikce 2024 a 2025 obsahují opět růst průměrné mzdy, vždy v rádech o 7 %. Česká republika patří mezi členské země OECD, kde jsou nejmenší mzdové rozdíly mezi zaměstnanci a s průměrnou mzdou 40 353 tis. Kč je na úrovni Pobaltí.

Pavel Běhounek (2024) predikuje ve svém článku průměrnou mzdu na rok 2024 podle parametrů vyhlášených v nařízení 286/2023 Sb. Jeho odhad 43 967 Kč není ve vypočítaném intervalu <45 545,07 Kč; 47 226,39 Kč> uvedený v tabulce č. 7. Tento nesoulad v rámci průměrné mzdy se odlišuje, protože kvadratická funkce, která byla použita pro odhad nevychází ze dvou statistických údajů (všeobecný vyměřovací základ a přepočítací koeficient za stejné období).

Výzkum CVVM(CVVM₍₁₎, 2024), který probíhal od konce března do začátku května 2022, se zabýval problematikou, jaký vývoj reálných příjmů předpokládají domácnosti letos. Až 68 % českých občanů jsou názoru, že jejich reálné příjmy jsou nižší, než tomu

bylo minulý rok. Více než čtvrtina (27 %) považuje své reálné příjmy za stejné a 4 % dotazovaných hodnotí své příjmy kladně s porovnáním minulého roku.

Celková spotřeba výdajů dle klasifikace CZ-COICOP s rostoucí úrovní ekonomiky zaznamenala ve sledovaném období 2008 až 2022 nárůst o 60,47 % (z částky 1 968 584 mil. Kč na 3 159 097 mil. Kč). Na základě kvadratické funkce lze očekávat, že celková spotřeba českých domácností bude i nadále růst, kdy v roce 2023 to bude v částce 3 175 631 mil. Kč, v roce 2024 bude hodnota 3 337 117 mil. Kč a poslední rok prognózy se bude pohybovat v rozmezí od 3 412 935 mil. Kč až 3 604 911 mil. Kč. V rámci struktury celkových vydání české domácností nejvíce utratí za bydlení (23,4 %) a s ním spojené energie. K roku 2022 bydlení představovalo 821 297 tis. Kč a oproti roku 2008 se jednalo o 63,54% nárůst. Se zvyšováním životní úrovně domácností a cenami lze očekávat, že výdaje na bydlení budou stále růst, jelikož v roce 2025 by měly výdaje na tuto třídu být okolo 930 076 tis. Kč až 992 524 tis. Kč. Výrazný výdaj (19,4 %) při konečném vydání představují také potraviny a nealko. nápoje, které sice během sledovaného období zaznamenaly mírný propad (o 71 %) z celkové spotřeby, ale částka 499 104 tis. Kč je pořád velký výdaj domácností. U tohoto výdaje lze v prvním roce predikce očekávat mírný pokles, zhruba o 1,34 % na částku 492 401 tis. Kč. V následujících dvou letech (2024, 2025) však výdaje na potraviny opět povedou k růstu a v poslední roce odhadu by mělo jít o částku 525 473,20 tis. Kč.

Zpráva Ministerstva práce a sociálních věcí (2022, s. 45), která odhaduje zvýšení spotřebitelské inflace v roce 2023 v intervalu 10,2 % až 12 % potvrdila vypočítanou prognózu, kdy by se celková spotřeba měla zvyšovat. Dále uvádí, že zvýšení cen nastalo hlavně v oddílech bydlení (vyšší náklady na elektřinu), potraviny a nealkoholické nápoje (zvýšení cen pekárenských výrobků a obilovin) a ve třídě rekreace a kultuře. Tato zpráva potvrzuje také vypočítané predikce pro jednotlivé struktury klasifikace spotřeby CZCOICOP.

Ministerstvo financí (leden 2024, s. 3) uvádí, že spotřeba domácností klesla v roce 2023 o 3,2 %. Následná predikce pro rok 2024 říká, že celková spotřeba by měla vzrůst o 2,6 %.

Při srovnání struktury celkových vydání českých domácností s vybranými evropskými domácnostmi k roku 2022 lze konstatovat, že výdaje na bydlení představují pro všechny domácnosti největší výdaj. Česká republika v tomto směru zaujímá čtvrté místo, ihned po Dánsku (29,1 %), Slovensku (30,3 %) a Finsku (29,7 %). Druhý nejběžnější výdaj je v rámci třídy potravin a nealkoholické nápoje, kdy domácnostem v Česku patří 5 místo a se svými 15,8 % jsou lehce nad průměrem v rámci EU-27 (13,6 %). Doprava, jakožto v pořadí třetí nejvíce využívaný výdaj v rámci klasifikace CZ-COICOP, je v porovnání s evropskými domácnostmi méně důležitý výdaj, protože ve spotřebě pro české domácnosti zaujímá 10 %, což je o 2,5 % menší zastoupení, než je průměr EU-27. Jediné domácnosti, které vydají menší část procent než v Česku, jsou ty slovenské (5,3 %).

Průzkum subjektivního vnímání životní úrovně domácností provedenou týmem Centra pro výzkum veřejného mínění CVVM – Sociologického ústavu AV ČR podstoupilo 904 osob, starších 15 let. Pro analýzu na otázku, jak hodnotíte úroveň svých domácností, byly vybrány kvótní znaky pohlaví, věk a dosažený stupeň vzdělání. Odpověď na otázku našlo 498 (55,3 %), kteří považují úroveň svých domácností za dobrou. Neutrální postoj, kdy úroveň domácností není dobrá, ani špatná má 315 obyvatel (34,8 %) a 84 (9,3 %) jsou názorů, že domácnosti jsou ve špatném stavu. Přičemž v šetření CVVM (CVVM₍₂₎, 2024), které probíhalo od konce března do května 2022 byla položena dotazovaným domácnostem otázka, jak hodnotí současné materiální podmínky. Více než polovina (53 %) Čechů hodnotí materiální životní podmínky svých domácností za dobré, 35 % pak vnímá své podmínky za neutrální a 12 % je pak pokládá za špatné. Hodnocení materiálních životních podmínek vlastních domácností se oproti loňsku nezměnilo.

V tabulce č. 17 jsou shrnuty výsledky analýzy závislosti kvalitativních znaků na životní úroveň domácností. První kvótní znak byl věk, který prokázal statistickou významnost, jelikož p-value 0,0157 je menší než interval spolehlivosti $\alpha = 0,05$. K následní síly závislosti byl vypočítán Cramérův koeficient, který prokázal slabou závislost mezi věkem a názorem na životní úroveň domácnosti. V rámci cele analýzy subjektivního vnímání byl nalezen znak, který není statisticky významný (p-value 0,361 > 0,05) a neovlivňuje tak životní úroveň domácnosti – pohlaví. Největší vliv z vybraných kvótních znaků je pak dosažený stupeň vzdělání. Ten s p-hodnotou 0,001 prokázal

statistickou významnost. Sílu této závislosti považuje Cramérův koeficient za střední, jelikož jeho hodnota je 0,05.

Tabulka č. 17 - Souhrn výsledků analýzy závislosti subjektivního vnímání životní úrovně domácnosti

	Kvótní znak		
	věk	pohlaví	vzdělání
P-value	0,015 7	0,361	0,001
Cramérův koeficient	0,102 3	0,0475	0,2159
Koeficient kontingence	0,143 2	0,0475	0,2921

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu z programu Statistica⁽⁸⁾

6 Závěr

Celková ekonomická situace v České republice se značně projevuje do struktury, vývoje a výši spotřebních vydání domácností. Pokud se daří ekonomice ČR, rostou příjmy, díky kterým mohou domácnosti zvyšovat svou životní úroveň a spotřebovávat tak dražší a větší množství statků a služeb. Do spotřeby domácností mohou vstupovat také okolní faktory a události, které značně ovlivní, ať už pozitivně či negativně, celkové spotřební vydání. Příkladem je rok 2008, kdy propukla celosvětová ekonomická krize na základě kolapsu americké banky Lehman Brothers. nebo pandemie Covid-19, která ve světě byla v letech 2019, 2020 a část roku 2021. V budoucnu lze očekávat podobný trend jako tomu byl v celém sledovaném období 2008 až 2022, tzn. že celková spotřeba se bude nadále zvyšovat. To by mělo přimět české obyvatelé k větším úsporám, které v roce 2023 představovaly 19 %, což bylo o 7 % více oproti dlouhodobému průměru. Komparace mezi českými a zahraničními domácnostmi ukázala, že Češi vydají daleko více korun za potraviny a nealkoholické nápoje a za bydlení. V tomto směru to mají české domácnosti daleko složitější, jelikož jejich příjem je pod průměrem EU.

Životní úroveň je komplikované téma, které by se nemělo brát na lehkou váhu. Klíčem k celkové spokojenosti obyvatel je potřeba znát jejich pocity a postoje, aby byly správně identifikovány jejich aspekty a mohly tak být pozitivně ovlivněny. Není to však pouze otázka na životní úroveň jejich domácností, ale také na mnoho dalších záležitostí patřící k běžnému životu. Jelikož existuje řetězový efekt který, pokud, je jeden občan (ne)spokojený s jednou částí, může značně ovlivnit (ne)spokojenost s celkem samotným. Proto je důležité na základě vzniklých nespokojeností aplikovat efektivní změny, které povedou ke zlepšení. Na základě srovnání životní úrovně z let 2016 až 2020 a následnému roku 2021 lze odhadovat, že životní úroveň domácností se bude zvedat tím, že lidé budou dosahovat vyššího stupně vzdělání. Tomuto faktu nahrávají údaje při sčítání lidu v roce 2021, kdy oproti poslednímu sčítání lidu roste počet obyvatel s úplným středním vzdělání a vyšším stupně vzdělání, a naopak klesá počet lidí se základním vzděláním.

7 Seznam použitých zdrojů

ARLT, Josef. *Moderní metody modelování ekonomických časových řad*. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 9788071695394.

ARLT, Josef a Markéta ARLTOVÁ. *Ekonomické časové řady: vlastnosti, metody modelování, příklady a aplikace*. Praha: Grada, 2007. ISBN 9788024713199.

ARLT, Josef; ARLTOVÁ, Markéta a RUBLÍKOVÁ, Eva. *Analýza ekonomických časových řad s příklady*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0307-7.

BARTOŠOVÁ, Jitka. *Finanční potenciál domácností: kvantitativní metody a analýzy*. [Praha]: Professional Publishing, 2013. ISBN 9788074311079.

BÁRTOVÁ, Hilda, Vladimír BÁRTA a Jan KOUDELKA. *Spotřebitel: (chování spotřebitele a jeho výzkum)*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 9788024512754.

BĚHOUNEK, Pavel. [online] Praha. [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.behounek.eu/l/prumerna-mzda/>

BÍLKOVÁ, Alena a Theodor BERAN. *Základy kvantitativních metod v ekonomii*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. ISBN 978-80-86723-62-4.

BLATNÁ, Dagmar. *Metody statistické analýzy*. Vyd. 3. [Praha]: Bankovní institut vysoká škola, 2008. ISBN 978-80-7265-129-0.

BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; SEVEROVÁ, Lucie a STARÁ, Dana. *Makroekonomie: makroekonomický přehled*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 9788073807085.

BROCKWELL, J Peter. *Introduction to time series and forecasting*. New York, NY: Springer Science+Business Media, 2016. ISBN 9783319298528.

BUDÍKOVÁ, Marie, Maria KRÁLOVÁ a Bohumil MAROŠ. *Průvodce základními statistickými metodami*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 9788024732435.

CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ. *Občané o materiální životních podmínkách svých domácností – duben/ květen 2023*. [online] Praha: CVVM, 2023. [cit. 2023-10-15] Dostupné na: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ekonomicke/prace-prijmy-zivotni-uroven/5689-obcane-o-materialnich-zivotnich-podminkach-svych-domacnosti-duben-kveten-2023>

CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ. *Občané o reálných příjmech – duben/ květen 2023*. [online] Praha: CVVM, 2023. [cit. 2023-10-15] Dostupné na: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5676/f9/ev230718.pdf

CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ. *Spotřební chování domácností – červen/ červenec 2023*. [online] Praha: CVVM, 2023. [cit. 2023-10-15] Dostupné na:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5707/f9/or231010.pdf

CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ. *Hodnocení životní úrovně domácnosti – question – červenec 2021*. [online] Praha: CVVM, 2023. [cit.2024-03-06] Dostupné na: <https://cvvmapp.soc.cas.cz/#question2>

ČESKÝ SOCIÁLNĚ VĚDNÍ DATOVÝ ARCHIV: *Datový soubor Naše společnost 2021 – červenec* [online]. Praha: ČSDA, 2015 [cit. 2024-06-03]. Dostupné z: <http://nesstar.soc.cas.cz/webview/>

ČSÚ, 2023. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-12-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-aktualizovano-2482023#14>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Metodická část Klasifikace individuální spotřeby CZ-COICOP*. [online] Praha: Český statistický úřad, 2023. [cit. 2023-08-17] Dostupné na: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_individualni_spotreby_-cz_coicop-

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Metodika – statistika rodinných účtů*. [online] Praha: Český statistický úřad, 2023. [cit. 2023-09-13] Dostupné na: https://www.czso.cz/csu/vykazy/statistika_rodinnych_uctu

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Národní účty*. [online] Praha: Český statistický úřad, 2023. [cit. 2023-10-15] Dostupné na: <https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Životní podmínky (EU-SILC)*. [online] Praha: Český statistický úřad, 2023. [cit. 2023-09-13] Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/zivotni-podminky-eu-silc-metodika>

Divišová, Kateřina. *Spotřeba a příjmy domácností v ČR a subjektivní vnímání životní úrovně* [online]. Praha, 2019 [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: <https://is.czu.cz/auth/lide/clovek.pl?id=55329;zalozka=13;studium=221232;zp=238105>. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta - katedra statistiky. Ing. Radka PROCHÁZKOVÁ, Ph.D.

DOWNEY, Allen B. *Think stats: pravděpodobnost a statistika pro programátory: verze 1.6.0*. Brno: Flow, 2014. ISBN 978-80-905480-4-6.

EUROSTAT. *Statistika příjmů, úspor a investic domácností*. [online] Praha: Eurostat Statistics explained, 2024. [cit. 2024-02-25]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Households_-_statistics_on_income_saving_and_investment#Gross_household_adjusted_disposable_income

EUROSTAT. *Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP)*. [online] Praha: Eurostat, 2024. [cit. 2024-03-02]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/prc_hicp_aind/default/table?lang=en&category=prc.prc_hicp

EUROSTAT. *Objemové indexy*. [online] Praha: Eurostat, 2024. [cit. 2024-03-05]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/prc_hicp_midx_custom_10235814/default/table?lang=en

EUROSTAT. *Klasifikace individuální spotřeby podle účelu COICOP – procentuální zastoupení*. [online] Praha: Eurostat, 2024. [cit. 2024-03-05]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_co3_p3_custom_10237282/default/table?lang=en

FREUD, Sigmund. *Nespokojenost v civilizaci*. Přeložil Ivana ŠKOLNÍKOVÁ. Praha: Jan Kučera, 2023. ISBN 978-80-11-03141-1.

FUCHS, Kamil a Pavel TULEJA. *Základy ekonomie*. Praha: Ekopress, 2003, 347 s., ISBN 8086119742.

HÁLOVÁ, Renata. *Životní úroveň českých domácností* [online]. Praha, 2016 [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: <https://is.czu.cz/auth/lide/clovek.pl>. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta - katedra statistiky. Ing. Radka PROCHÁZKOVÁ, Ph.D.

HANČLOVÁ, Jana a Lubor TVRDÝ. *Úvod do analýzy časových řad*. [online] Ostrava: Ekonomická fakulta, VŠB-TU Ostrava, 2003. [cit. 2023-09-11] Dostupné na: https://www.fd.cvut.cz/department/k611/PEDAGOG/VSM/7_AnalyzaCasRad.pdf

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Páté, přepracované vydání. Praha: Portál, 2023. ISBN 9788026219682.

HINDLS, Richard. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 9788086946436.

HOLMAN, Robert, 2015. *Základy ekonomie: pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 80-7179-434-1.

HRONOVÁ, Stanislava a kol., 2009. *Národní účetnictví: nástroj popisu globální ekonomiky*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-153-6.

HUK, Jaroslav. *Výzkum veřejného mínění a mediální publikum*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2013. ISBN 978-80-7452-031-0.

JÍLEK, Jaroslav., MORAVOVÁ, Jiřina. *Ekonomické a sociální indikátory: od statistik k poznatkům*. 1. vydání, Praha: Futura, 2007, 246 s., ISBN 978-80-86844-29-9.

JUREČKA, Václav a Martin MACHÁČEK. *Makroekonomie*. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2023, 384 s., Expert (Grada). ISBN 978-80-271-3635-3.

JUREČKA, Václav a kol. *Mikroekonomie*. 3. vydání, Praha: Grada Publishing, a.s., 2018, 400 s., ISBN 978-80-271-0146-7.

KÁBA, Bohumil a SVATOŠOVÁ, Libuše. *Statistické nástroje ekonomického výzkumu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-359-9.

KEYNES, John Maynard. *Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz*. Přeložila Lenka HUŠÁKOVÁ. V Praze: Cicero, 2020. ISBN 9788027073993.

KOTLER, Philip a Gary ARMSTRONG. *Marketing*. Praha: Grada, 2004. ISBN 9788024705132.

KOUDELKA, Jan. *Spotřební chování a marketing*. Praha: Grada, 1997. ISBN 8071693723.

KOUDELKA, Jan. *Spotřební chování a segmentace trhu*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 8086730018.

KREJČÍ, Jindřich. *Kvalita sociálněvědních výběrových šetření v České republice*. Studie (Sociologické nakladatelství). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008. ISBN 9788074190018.

KUBANOVÁ, Jana, 2004. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*, 2. vyd. Bratislava: Statistika. 249 s. ISBN 80-85659-37-9.

MACEK, Jan., FISCHER, Jakub, a kol. *Ekonomická a sociální statistika*. 1. vydání, Plzeň: Západočeská univerzita, 2008, 240 s., ISBN 978-80-7043-642-4.

MAREK, Luboš. *Statistika pro ekonomy: aplikace*. Praha: Professional Publishing, 2005. ISBN 8086419681.

MINISTERSTVO FINANČÍ. (2024). *Makroekonomická predikce 2024*. [online]. [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2024/makroekonomicka-predikceleden-2024->

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍ VĚCÍ. (2023). *Analýza vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v roce 2023* [online]. [cit. 2023-08-31]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/analyza-vyvoje-prijmu-a-vydaju-domacnosti-cr-v-roce-2022-a-predikce-na-dalsi-obdobi>

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT. *Household spending*. [online]. Praha. OECD, 2024. [cit. 2024-03-03] Dostupné na: <https://data.oecd.org/hha/household-spending.htm>

PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2007. ISBN 9788086730219.

PICHANIČOVÁ, Ludmila a Hana PAČESOVÁ. *Ekonomie*. Praha: Vysoká škola chemicko-technologická, 1999. ISBN 8070803460.

PUNCH, Keith. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073673819.

ŘEZANKOVÁ, Hana. *Analýza dat z dotazkových šetření*. (Čtvrté přepracované vydání). [Praha]: Professional Publishing, 2017. ISBN 9788090659483.

SOUČEK, Eduard, Cyhelský, Lubomír, 2009. *Základy statistiky*. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 114 s. ISBN 978-80-7408-013.

SPĚVÁČEK, Vojtěch a kol., 2012. *Makroekonomická analýza: teorie a praxe*. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-86131-92-4.

STATISTA. Příspěvek složek k hrubému disponibilní důchodu zemí EU za rok 2022. [online] Praha: Statista, 2024. [cit. 2024-02-25]. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1449116/contributing-components-gross-household-income/>

SVATOŠOVÁ, Libuše a PRÁŠILOVÁ, Marie. *Statistické metody v příkladech*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1673-7.

7.1 Seznam obrázků

Obrázek č. 1 - Stupně klasifikace CZ-COICOP.....	24
Obrázek č. 2 - Faktory ovlivňující chování spotřebitelů.....	27

7.2 Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - Schéma asociační tabulky.....	18
Tabulka č. 2 - Schéma kontingenční.....	19
Tabulka č. 3 – Typy sociálních skupin dle typu členství.....	28
Tabulka č. 4 - Seznam témat modulů v rámci zjišťování životní úrovně.....	34
Tabulka č. 5 - Členění spotřeby domácností ve statistice rodinných účtů.....	36
Tabulka č. 6 - Parametry kvadratické funkce vývoje hrubých příjmů domácností.....	38
Tabulka č. 7 - Parametry kvadratické funkce vývoje průměrné měsíční mzdy.....	40
Tabulka č. 8 - Parametry kvadratické funkce vývoje celkové spotřeby domácností ČR...51	
Tabulka č. 9 - Parametry lineární trendové funkce ve vývoji výdajů na potraviny a nealkoholické nápoje.....	52
Tabulka č. 10 - Parametry lineární trendové funkce ve vývoji výdajů na alkoholické nápoje a tabák.....	54
Tabulka č. 11 - Parametry kvadratické funkce ve vývoji výdajů na bydlení českých domácností.....	55
Tabulka č. 12 - Spotřeba českých domácností dle trvanlivosti zboží v roce 2022.....	63
Tabulka č. 13 – Četnosti vnímání životní úrovně podle věku.....	72
Tabulka č. 14 - Četnosti vnímání životní úrovně dle pohlaví.....	73
Tabulka č. 15 – Četnosti vnímání životní úrovně podle stupně vzdělání.....	73
Tabulka č. 16 - Struktura odpovědí na otázku životní úrovně domácností v letech 2016 až 2020 (v %)......	75
Tabulka č. 17 - Souhrn výsledků analýzy závislosti subjektivního vnímání životní úrovně domácností.....	80

7.3 Seznam grafů

Graf č. 1 - Lorenzova křivka pro stanovení míry nerovnosti.....	31
Graf č. 2 - Lorenzova křivka a poměr ploch pro stanovení Giniho-koeficientu.....	32
Graf č. 3 - Vývoj hrubých příjmů v letech 2008 až 2022 (v tis. Kč/osoba/rok).....	38
Graf č. 4 – Vývoj průměrných mezd v období 2008 – 2022 (v tis. Kč./ osoba).....	40
Graf č. 5 - Porovnání jednotlivých složek hrubého příjmů v letech 2008 a 2022 (v %)...41	
Graf č 6 - Struktura běžných příjmu za rok 2022 (v %)......	44
Graf č. 7 - Průměrná částka disponibilního důchodu v zemích EU na člověka za rok 2022 (v PPS)......	45
Graf č. 8 - Příspěvek mezd a platů domácností v EU za rok 2022 (v %)......	46
Graf č. 9 - Příspěvek sociální dávek domácností EU za rok 2022 (v %)......	47
Graf č. 10 - Příspěvek příjmů z vlastnictví domácností EU za rok 2022 (v %)......	48
Graf č. 11 - Příspěvek přírodních soc. transferů domácností EU za rok 2022 (v %)......	49
Graf č. 12 - Vývoj celkových výdajů dle klasifikace CZCOICOP v letech 2008 - 2022 (v mil. Kč)......	50

Graf č. 13 - Vývoj celkových výdajů na potraviny a nealkoholické nápoje mezi roky 2008 - 2022 (v tis. Kč).....	52
Graf č. 14 - Konečné vydání na alkoholické nápoje a tabák v letech 2008 až 2022 (v tis. Kč).....	53
Graf č. 15 - Celkové výdaje na bydlení, vodu, energie a paliva v období 2008 - 2022 (v tis. Kč).....	55
Graf č. 16 - Konečné výdaje na dopravu v letech 2008 až 2022 (v tis. Kč).....	57
Graf č. 17 - Celkové výdaje na rekreaci a kulturu v letech 2008 až 2022 (v tis. Kč).....	58
Graf č. 18 - Podíl klasifikací CZCOICOP v roce 2008 a 2022 (v %)......	62
Graf č. 19 - Vývoj spotřeby zahraničních domácností v letech 2008 - 2022.....	64
Graf č. 20 - Zastoupení tříd na konečnou spotřebu domácností EU v roce 2022 (v %).	67
Graf č. 21 - Hodnocení životní úrovně domácností (v %; n = 904).....	69
Graf č. 22 - Struktura odpovědí podle věku na otázku životní úroveň domácností 2021 (v %; n = 904).....	70
Graf č. 23 - Struktura odpovědí podle pohlaví na <i>otázku</i> životní úroveň domácností 2021 (v %; n =904).....	70

Graf č. 24 - Struktura odpovědí podle vzdělanosti na otázku životní úroveň domácností 2021 (v %).....71

7.4 Seznam použitých zkratk

CZ COICOP:	Česká Klasifikace individuální spotřeby podle účelu (Czech Classification of Individual Consumption by Purpose)
CVVM:	Centrum pro výzkum veřejného mínění
ČSÚ:	Český statistický úřad
EU:	Evropská unie
HDP:	Hrubý domácí produkt
NISD:	Neziskové organizace sloužící domácnostem
PPS:	Parita kupní síly (purchasing power parity)
SOÚ AV:	Sociologický ústav Akademie věd ČR

8 Přílohy

Příloha č. 1 – Klasifikace spotřeby dle účelu CZ-COICOP

Přehled oddílů klasifikace

01	Potraviny a nealkoholické nápoje
02	Alkoholické nápoje, tabák a narkotika
03	Odivání a obuv
04	Bydlení, voda, energie, paliva
05	Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy
06	Zdraví
07	Doprava
08	Pošty a telekomunikace
09	Rekreace a kultura
10	Vzdělávání
11	Stravování a ubytování
12	Ostatní zboží a služby
13	Výdaje neziskových institucí sloužících domácnostem (NISD) na individuální spotřebu
14	Výdaje vládních institucí na individuální spotřebu

Systematická část klasifikace

(Přehled oddílů, skupin a tříd klasifikace)

01 POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE

01.1 Potraviny

- 01.1.1 Pekárenské výrobky; obiloviny (NT)
- 01.1.2 Maso (NT)
- 01.1.3 Ryby (NT)
- 01.1.4 Mléko, sýry a vejce (NT)
- 01.1.5 Oleje a tuky (NT)
- 01.1.6 Ovoce (NT)
- 01.1.7 Zelenina (NT)
- 01.1.8 Cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky (NT)
- 01.1.9 Potravinářské výrobky a přípravky jinde neuvedené (NT)

01.2 Nealkoholické nápoje

- 01.2.1 Káva, čaj a kakao (NT)
- 01.2.2 Minerální vody, nealkoholické nápoje, ovocné a zeleninové šťávy (NT)

02 ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK A NARKOTIKA

02.1 Alkoholické nápoje

- 02.1.1 Lihoviny (NT)
- 02.1.2 Vína (NT)
- 02.1.3 Piva (NT)

02.2 Tabák

- 02.2.0 Tabák (NT)

02.3 Narkotika

- 02.3.0 Narkotika (NT)

03 ODÍVÁNÍ A OBUV

03.1 Odívání

- 03.1.1 Oděvní materiály (ST)
- 03.1.2 Oděvy (ST)
- 03.1.3 Oděvní doplňky a textilní galanterie (ST)
- 03.1.4 Čištění, opravy a půjčování oděvů (S)

03.2 Obuv včetně oprav a půjčování

- 03.2.1 Obuv (ST)
- 03.2.2 Opravy a půjčování obuvi (S)

04 BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA

04.1 Nájemné z bytu

- 04.1.1 Nájemné placené nájemníky za první (hlavní) bydliště (S)
- 04.1.2 Ostatní nájemné (S)

04.2 Imputované nájemné za bydlení

- 04.2.1 Imputované nájemné vlastníků - nájemníků (S)
- 04.2.2 Ostatní imputované nájemné (S)

04.3 Běžná údržba a drobné opravy bytu

- 04.3.1 Výrobky pro běžnou údržbu a drobné opravy bytu (NT)
- 04.3.2 Služby pro běžnou údržbu a drobné opravy bytu (S)

04.4 Ostatní služby související s bydlením

- 04.4.1 Dodávka vody (vodné) (NT)
- 04.4.2 Sběr pevných odpadů (S)
- 04.4.3 Odvádění odpadních vod kanalizací (stočné) (S)
- 04.4.4 Ostatní služby související s bydlením jinde neuvedené (S)

04.5 Elektrická a tepelná energie, plyn a ostatní paliva

- 04.5.1 Elektrická energie (NT)
- 04.5.2 Plyná paliva (NT)
- 04.5.3 Kapalná paliva (NT)
- 04.5.4 Tuhá paliva (NT)
- 04.5.5 Tepelná energie (NT)

05 BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY

05.1 Nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahová krytina; opravy

- 05.1.1 Nábytek a bytové zařízení (T)
- 05.1.2 Koberce a ostatní podlahová krytina (T)
- 05.1.3 Opravy nábytku, zařízení a podlahových krytin (S)

05.2 Bytový textil

- 05.2.0 Bytový textil (ST)

05.3 Přístroje a spotřebiče pro domácnost včetně oprav

- 05.3.1 Hlavní (velké) přístroje pro domácnost elektrické a neelektrické (T)
- 05.3.2 Malé domácí elektrické spotřebiče (ST)
- 05.3.3 Opravy domácích přístrojů a spotřebičů (S)

05.4 Skleněné, keramické, stolní a kuchyňské potřeby pro domácnost
05.4.0 Skleněné, keramické, stolní a kuchyňské potřeby pro domácnost (ST)

05.5 Nářadí, nástroje a různé potřeby pro dům a zahradu
05.5.1 Nástroje a nářadí dlouhodobé spotřeby pro dům a zahradu včetně oprav (T)
05.5.2 Nástroje a nářadí krátkodobé spotřeby pro dům a zahradu včetně oprav (ST)

05.6 Zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti
05.6.1 Spotřební zboží pro domácnost (NT)
05.6.2 Služby domácího personálu a služby pro domácnost (S)

06 ZDRAVÍ

06.1 Léčiva a zdravotnické prostředky
06.1.1 Léčiva (NT)
06.1.2 Ostatní zdravotnické výrobky (NT)
06.1.3 Léčebné a protetické prostředky (T)

06.2 Ambulantní zdravotní péče
06.2.1 Ambulantní lékařská péče (S)
06.2.2 Ambulantní stomatologická péče (S)
06.2.3 Ambulantní zdravotní péče ostatní (S)

06.3 Ústavní zdravotní péče
06.3.0 Ústavní zdravotní péče (S)

07 DOPRAVA

07.1 Nákup automobilů, motocyklů a jízdních kol
07.1.1 Automobily (T)
07.1.2 Motocykly (T)
07.1.3 Jízdní kola (T)
07.1.4 Povozy tažené zvířaty (T)

07.2 Provoz osobních dopravních prostředků
07.2.1 Náhradní díly a příslušenství pro osobní dopravní prostředky (ST)
07.2.2 Pohonné hmoty, oleje a pod. přípravky pro osobní dopravní prostředky (NT)
07.2.3 Údržba a opravy osobních dopravních prostředků (S)
07.2.4 Ostatní služby týkající se prostředků osobní dopravy (S)

07.3 Dopravní služby
07.3.1 Kolejová osobní doprava (S)
07.3.2 Silniční osobní doprava (S)
07.3.3 Letecká osobní doprava (S)
07.3.4 Námořní a říční osobní doprava (S)
07.3.5 Kombinovaná osobní doprava (S)
07.3.6 Ostatní placené služby v dopravě (S)

08 POŠTY A TELEKOMUNIKACE

08.1 Poštovní služby
08.1.0 Poštovní služby (S)

- 08.2 Telefonní a telefaxové zařízení**
 - 08.2.0 Telefonní a telefaxové zařízení (T)
- 08.3 Telefonické a telefaxové služby**
 - 08.3.0 Telefonické a telefaxové služby (S)
- 09 REKREACE A KULTURA**
 - 09.1 Zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat včetně oprav**
 - 09.1.1 Zařízení pro příjem, záznam a reprodukci obrazu a zvuku (T)
 - 09.1.2 Fotografická a kinematografická zařízení a optické přístroje (T)
 - 09.1.3 Zařízení pro zpracování dat (T)
 - 09.1.4 Nosná média pro záznam obrazu a zvuku (ST)
 - 09.1.5 Opravy zařízení a vybavení audiovizuálního, fotografického a pro zpracování dat (S)
 - 09.2 Ostatní výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu včetně oprav**
 - 09.2.1 Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci ve volné přírodě (T)
 - 09.2.2 Hudební nástroje a výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci uvnitř (T)
 - 09.2.3 Údržba a opravy ostatních výrobků dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu (S)
 - 09.3 Ostatní rekreace včetně vybavení; květiny, zahrady a domácí zvířata**
 - 09.3.1 Hry, hračky a sběratelské předměty (ST)
 - 09.3.2 Zařízení pro sport, kempink a rekreaci ve volné přírodě včetně oprav (ST)
 - 09.3.3 Květiny a zahrady (NT)
 - 09.3.4 Domácí zvířata a potřeby pro jejich chov (NT)
 - 09.3.5 Veterinární a ostatní služby pro domácí zvířata (S)
 - 09.4 Rekreční a kulturní služby**
 - 09.4.1 Rekreční a sportovní služby (S)
 - 09.4.2 Kulturní služby (S)
 - 09.4.3 Herní, loterie (S)
 - 09.5 Noviny, knihy a papírenské zboží**
 - 09.5.1 Knihy (ST)
 - 09.5.2 Noviny a periodické časopisy (NT)
 - 09.5.3 Ostatní tiskoviny (NT)
 - 09.5.4 Papírenské zboží, potřeby k psaní a kreslení (NT)
 - 09.6 Dovolená s komplexními službami**
 - 09.6.0 Dovolená s komplexními službami (S)
- 10 VZDĚLÁVÁNÍ**
 - 10.1 Preprimární a primární vzdělávání**
 - 10.1.0 Preprimární a primární vzdělávání (S)
 - 10.2 Sekundární vzdělávání**
 - 10.2.0 Sekundární vzdělávání (S)
 - 10.3 Postsekundární vzdělávání nižší než terciární**
 - 10.3.0 Postsekundární vzdělávání nižší než terciární (S)

- 10.4 Terciární vzdělávání**
- 10.4.0 Terciární vzdělávání (S)
- 10.5 Vzdělávání nedefinované podle úrovně**
- 10.5.0 Vzdělávání nedefinované podle úrovně (S)
- 11 STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ**
- 11.1 Stravovací služby**
- 11.1.1 Restaurace, kavárny a podobná zařízení (S)
- 11.1.2 Jídelny (S)
- 11.2 Ubytovací služby**
- 11.2.0 Ubytovací služby (S)
- 12 OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY**
- 12.1 Osobní péče**
- 12.1.1 Kadeřnické salony a zařízení osobní péče (S)
- 12.1.2 Elektrické přístroje pro osobní péči (T)
- 12.1.3 Ostatní předměty a výrobky pro osobní péči (NT)
- 12.2 Prostituce**
- 12.2.0 Prostituce (S)
- 12.3 Osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené**
- 12.3.1 Klenoty, hodiny a hodinky (T)
- 12.3.2 Ostatní osobní potřeby a doplňky (ST)
- 12.4 Sociální péče**
- 12.4.0 Sociální péče (S)
- 12.5 Pojištění**
- 12.5.1 Životní pojištění (S)
- 12.5.2 Pojištění související s bydlením (S)
- 12.5.3 Pojištění související se zdravím (S)
- 12.5.4 Pojištění související s dopravou (S)
- 12.5.5 Ostatní pojištění (S)
- 12.6 Finanční služby jinde neuvedené**
- 12.6.1 Finanční zprostředkovatelské služby nepřímou měřenou (FISIM) (S)
- 12.6.2 Finanční služby jinde neuvedené (S)
- 12.7 Ostatní služby jinde neuvedené**
- 12.7.0 Ostatní služby jinde neuvedené (S)
- 13 VÝDAJE NEZISKOVÝCH INSTITUCÍ SLOUŽÍCÍCH DOMÁCNOSTEM (NISD) NA INDIVIDUÁLNÍ SPOTŘEBU**
- 13.1 Bydlení**
- 13.1.0 Bydlení (S)
- 13.2 Zdraví**
- 13.2.1 Léčiva (NT)

- 13.2.2 Ostatní zdravotnické výrobky (NT)
- 13.2.3 Léčebné a protetické prostředky (T)
- 13.2.4 Ambulantní lékařská péče (S)
- 13.2.5 Ambulantní stomatologická péče (S)
- 13.2.6 Ambulantní zdravotní péče ostatní (S)
- 13.2.7 Ústavní zdravotní péče (S)
- 13.2.8 Ostatní zdravotnické služby (S)

- 13.3 Rekreace a kultura**
- 13.3.1 Rekreační a sportovní služby (S)
- 13.3.2 Kulturní služby (S)

- 13.4 Vzdělávání**
- 13.4.1 Preprimární a primární vzdělávání (S)
- 13.4.2 Sekundární vzdělávání (S)
- 13.4.3 Postsekundární vzdělávání nižší než terciární (S)
- 13.4.4 Terciární vzdělávání (S)
- 13.4.5 Vzdělávání nedefinované podle úrovně (S)
- 13.4.6 Ostatní vzdělávací služby (S)

- 13.5 Sociální péče**
- 13.5.0 Sociální péče (S)

- 13.6 Ostatní služby**
- 13.6.1 Náboženství (S)
- 13.6.2 Politické strany, odborové a profesní organizace (S)
- 13.6.3 Ochrana životního prostředí (S)
- 13.6.4 Služby jinde neuvedené (S)

- 14 VÝDAJE VLÁDNÍCH INSTITUCÍ NA INDIVIDUÁLNÍ SPOTŘEBU**

- 14.1 Bydlení**
- 14.1.0 Bydlení (S)

- 14.2 Zdraví**
- 14.2.1 Léčiva (NT)
- 14.2.2 Ostatní zdravotnické výrobky (NT)
- 14.2.3 Léčebné a protetické prostředky (T)
- 14.2.4 Ambulantní lékařská péče (S)
- 14.2.5 Ambulantní stomatologická péče (S)
- 14.2.6 Ambulantní zdravotní péče ostatní (S)
- 14.2.7 Ústavní zdravotní péče (S)
- 14.2.8 Veřejné zdravotnické služby (S)

- 14.3 Rekreace a kultura**
- 14.3.1 Rekreační a sportovní služby (S)
- 14.3.2 Kulturní služby (S)

- 14.4 Vzdělávání**
- 14.4.1 Preprimární a primární vzdělávání (S)
- 14.4.2 Sekundární vzdělávání (S)
- 14.4.3 Postsekundární vzdělávání nižší než terciární (S)
- 14.4.4 Terciární vzdělávání (S)

- 14.4.5 Vzdělávání nedefinované podle úrovně (S)
- 14.4.6 Pomocné služby ve vzdělávání (S)

- 14.5 Sociální péče**
- 14.5.0 Sociální péče (S)

Příloha č. 2 – Deskriptivní statistika peněžních příjmů ve sledovaném období 2008 - 2022

Proměnná	Popisné statistiky (Výpočty DP v Pracovní sešit1)								
	platných N	Průměr	Medián	Minimální	Maximál.	VEPAC	sm.odch.	Var.koef.	Standardní Chyba
příjmy ze závislé činnosti	16	120477,5	114459,5	101,0000	184366,0	1,875439E+09	43306,34	35,94558	10826,58
příjmy z podnikání	16	26524,6	25134,0	101,0000	41285,0	8,245715E+07	9080,59	34,23465	2270,15
sociální příjmy	16	43604,8	43399,0	101,0000	64349,0	1,972236E+08	14043,63	32,20666	3510,91
ostatní příjmy	16	5715,6	5635,5	101,0000	9127,0	3,892805E+06	1973,02	34,51974	493,25

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat ČSÚ

Příloha č. 3 – Elementární charakteristiky všech složek hrubých příjmů za období 2008-2022

Rok	Příjmy ze závislé činnosti	První absolutní diference (viz. vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (viz. vztah 2.2)	Koeficient růstu (viz. vztah 2.3)	Relativní přírůstek (viz vztah 2.4)
2008	98 819	x	x	x	x
2009	99 058	239	x	1,002419	0,002412728
2010	99 630	572	333	1,005774	0,005741243
2011	101 745	2 115	1 543	1,021229	0,020787262
2012	102 904	1 159	-956	1,011391	0,011262925
2013	105 988	3 084	1 925	1,02997	0,029097634
2014	112 168	6 180	3 096	1,058308	0,055095928
2015	116 751	4 583	-1 597	1,040858	0,039254482
2016	125 378	8 627	4 044	1,073892	0,068807925
2017	135 899	10 521	1 894	1,083914	0,077417788
2018	147 621	11 722	1 201	1,086255	0,079406047
2019	160 113	12 492	770	1,084622	0,078019898
2020	163 411	3 298	-9 194	1,020598	0,02018224
2021	173 688	10 277	6 979	1,062891	0,059169315
2022	184 366	10 678	401	1,061478	0,057917403

Rok	Příjmy z podnikání	První absolutní diference (viz. vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (viz. vztah 2.2)	Koeficient růstu (viz. vztah 2.3)	Relativní přírůstek (viz vztah 2.4)
-----	--------------------	--	--	-----------------------------------	-------------------------------------

2008	24 096	x	x	x	x
2009	23 289	-807	x	0,966509	-0,03465155
2010	23203	-86	721	0,996307	-0,00370642
2011	22 982	-221	-135	0,990475	-0,00961622
2012	23 317	335	556	1,014577	0,0143672
2013	23 763	446	111	1,019128	0,018768674
2014	24 248	485	39	1,02041	0,02000165
2015	26 020	1 772	1 287	1,073078	0,06810146
2016	26 683	663	-1 109	1,02548	0,024847281
2017	28 465	1 782	1 119	1,066784	0,062603197
2018	31 245	2 780	998	1,097664	0,088974236
2019	33 999	2 754	-26	1,088142	0,081002382
2020	34 935	936	-1 818	1,02753	0,026792615
2021	36 762	1 827	891	1,052297	0,049698058
2022	41 285	4 523	2 696	1,123035	0,109555529

Rok	Sociální příjmy	První absolutní diference (viz. vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (viz. vztah 2.2)	Koeficient růstu (viz. vztah 2.3)	Relativní přírůstek (viz. vztah 2.4)
2008	36 468	x	x	x	x
2009	38 778	2 310	x	1,063343	0,059569859
2010	39 528	750	-1 560	1,019341	0,018973892
2011	41 305	1 777	1 027	1,044955	0,043021426
2012	41 652	347	-1 430	1,008401	0,008330932
2013	42 223	571	224	1,013709	0,013523435
2014	42 809	586	15	1,013879	0,01368871
2015	43 989	1 180	594	1,027564	0,026824888
2016	44 872	883	-297	1,020073	0,019678196
2017	45 475	603	-280	1,013438	0,013260033
2018	47 621	2 146	1 543	1,047191	0,045064152
2019	51 315	3 694	1 548	1,077571	0,071986749
2020	57 437	6 122	2 428	1,119302	0,106586347
2021	59 754	2 317	-3 805	1,04034	0,038775647
2022	64 349	4 595	2 278	1,076899	0,071407481

Rok	Ostatní příjmy	První absolutní diference (viz. vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (viz. vztah 2.2)	Koeficient růstu (viz. vztah 2.3)	Relativní přírůstek (viz. vztah 2.4)
2008	4 722	x	x	x	x
2009	4 962	240	x	1,050826	0,048367594
2010	5 068	106	-134	1,021362	0,020915549
2011	4 840	-228	-334	0,955012	-0,04710744

2012	4 929	89	317	1,018388	0,018056401
2013	5 456	527	438	1,106918	0,096590909
2014	5 113	-343	-870	0,937133	-0,0670839
2015	5 815	702	1 045	1,137297	0,12072227
2016	5 927	112	-590	1,019261	0,018896575
2017	6 671	744	632	1,125527	0,111527507
2018	6 454	-217	-961	0,967471	-0,03362256
2019	6 614	160	377	1,024791	0,02419111
2020	7 496	882	722	1,133353	0,117662753
2021	8 155	659	-223	1,087914	0,080809319
2022	9 127	972	313	1,119191	0,106497206

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Příloha č. 4 – Výsledky regrese hrubých příjmů domácností v letech 2008 – 2022 včetně předpovědi na 3 následující období

N=120	Shrnutí regrese pro závislou proměnnou: Hrubé příjmy (STATISTICA) R= ,99921600 R2= ,99843262 Upravené R2= ,99839208 F(3,116)=24631, p<0,0000 Směr. chyba odhadu: 1763,3 Proměnná vah: t					
	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(116)	p-hodnot
průsečík			106248,0	5280,504	20,12081	0,000000
t	0,248416	0,042975	2991,5	517,518	5,78052	0,000000
V1**2	-0,096079	0,113532	-61,0	72,057	-0,84627	0,399142

Proměnná	Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Hrubé příjmy Proměnná vah: t		
	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-2365,49	16,0000	-37847,8
V1**2	755,36	256,0000	193373,4
průsečík			165835,9
Předpověď			321361,4
-95,0%PL			316102,1
+95,0%PL			326620,8

Proměnná	Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Hrubé příjmy Proměnná vah: t		
	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-2365,49	17,0000	-40213,3
V1**2	755,36	289,0000	218300,4
průsečík			165835,9
Předpověď			343923,0
-95,0%PL			338526,3
+95,0%PL			349319,7

Proměnná	Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Hrubé příjmy Proměnná vah: t		
	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-2365,49	18,0000	-42578,8
V1**2	755,36	324,0000	244738,1
průsečík			165835,9
Předpověď			367995,2
-95,0%PL			362393,3
+95,0%PL			373597,2

Zdroj: vlastní zpracování v programu Statistica

Příloha č. 5 – Deskriptivní statistika průměrné měsíční mzdy ve sledovaném období 2008 – 2022

Proměnná	Popisné statistiky (2008)							
	Průměr	Medián	Dolní kvartil	Horní kvartil	VEPAC	sm.odch.	Var.koef.	Standardní Chyba
Mzda (Kč/ osoba, měsíc)	28979,87	26467,00	24319,00	34125,00	31537168	5615,796	19,37827	1449,992

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat ČSÚ

Příloha č. 6 – Elementární charakteristiky vývoje průměrných mezd od roku 2008 do roku 2022

Rok	Průměrná mzda (tis. Kč/osoba/měsíc)	První absolutní diference (viz. vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (viz. vztah 2.2)	Koeficient růstu (viz. vztah 2.3)	Relativní přírůstek (viz. vztah 2.4)
2008	23 542	x	x	x	x
2009	23 598	56	x	1,002379	0,002373082
2010	23 951	353	297	1,014959	0,014738424

2011	24 319	368	15	1,015365	0,015132201
2012	25 101	782	414	1,032156	0,031154137
2013	25 128	27	-755	1,001076	0,001074499
2014	25 686	558	531	1,022206	0,021723896
2015	26 467	781	223	1,030406	0,029508444
2016	27 589	1 122	341	1,042392	0,040668382
2017	29 504	1 915	793	1,069412	0,064906453
2018	31 885	2 381	466	1,080701	0,074674612
2019	34 125	2 240	-141	1,070252	0,065641026
2020	35 611	1 486	-754	1,043546	0,041728679
2021	37 839	2 228	742	1,062565	0,058881049
2022	40 353	2 514	286	1,066439	0,062300201

Zdroj: vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Příloha č. 7 - Výsledky regrese průměrné mzdy v České republice v letech 2008 – 2022 včetně předpovědi na 3 následující období

Shrnutí regrese pro závislou proměnnou: Průměrná mzda (STATISTICA) R= ,99744581 R2= ,99489814 Upravené R2= ,99481093 F(2,117)=11408, p<0,0000 Směr. chyba odhadu: 399,80 Proměnná vah: t						
N=120	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(117)	p-hodnot
průsečík			24534,20	222,4699	110,2810	0,000000
t	-0,374483	0,033438	-569,20	50,8244	-11,1993	0,000000
V1**2	1,361808	0,033438	109,09	2,6787	40,7265	0,000000

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Průměrná mzda Proměnná vah: t			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-569,200	16,0000	-9107,20
V1**2	109,093	256,0000	27927,86
průsečík			24534,20
Předpověď			43354,86
-95,0%PL			42535,59
+95,0%PL			44174,13

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Průměrná mzda Proměnná vah: t			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-569,200	17,0000	-9676,40
V1**2	109,093	289,0000	31527,93
průsečík			24534,20
Předpověď			46385,73
-95,0%PL			45545,07
+95,0%PL			47226,39

Proměnná	Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Průměrná mzda Proměnná vah: t		
	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-569,200	18,0000	-10245,6
V1**2	109,093	324,0000	35346,2
průsečík			24534,2
Předpověď			49634,8
-95,0%PL			48762,2
+95,0%PL			50507,4

Zdroj: vlastní zpracování v programu Statistica

Příloha č. 8 – Elementární charakteristiky celkových výdajů podle účelu

Rok	Celková spotřeba CZCOICOP (mil. Kč)	První absolutní diference (viz vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (viz vztah 2.2)	Koeficient růstu (viz vztah 2.3)	Relativní přírůstek (viz. vztah 2.4)
2008	1 968 584	x	x	x	x
2009	1 984 949	16 365	x	1,008313	0,008313082
2010	2 020 039	35 090	18 725	1,017678	0,017678036
2011	2 064 120	44 081	8 991	1,021822	0,021821856
2012	2 084 709	20 589	-23 492	1,009975	0,009974711
2013	2 113 039	28 330	7 741	1,013589	0,013589427
2014	2 153 076	40 037	11 707	1,018948	0,018947592
2015	2 234 243	81 167	41 130	1,037698	0,037698158
2016	2 325 144	90 901	9 734	1,040685	0,040685369
2017	2 470 737	145 593	54 692	1,062617	0,062616767
2018	2 609 600	138 863	-6 730	1,056203	0,056203068
2019	2 752 354	142 754	3 891	1,054703	0,054703403
2020	2 572 209	-180 145	-322 899	0,934549	-0,06545125
2021	2 739 482	167 273	347 418	1,065031	0,065030874
2022	3 159 097	419 615	252 342	1,153173	0,153173118

Zdroj: vlastní úprava převzatých dat ČSÚ

Příloha č. 9 - Výsledky regrese celkové spotřeby domácností v České republice v letech 2008 – 2022 včetně předpovědí na 3 následující období

N=120	Shrnutí regrese pro závislou proměnnou: Celkové konečné výdaje (STATISTICA) R= ,95292892 R2= ,90807353 Upravené R2= ,90650214 F(2,117)=577,88 p<0,0000 Směr. chyba odhadu: 1046E2 Proměnná vah: t					
	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(117)	p-hodnot
průsečík			1995518	58217,26	34,27708	0,000000
t	-0,094030	0,141937	-8811	13300,03	-0,66248	0,508967
V1**2	1,044926	0,141937	5161	700,97	7,36191	0,000000

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Celkové konečné výdaje Proměnná vah: t			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-8811,00	16,0000	-140976
V1**2	5160,50	256,0000	1321089
průsečík			1995518
Předpověď			3175631
-95,0%LS			3120575
+95,0%LS			3230687

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Celkové konečné výdaje Proměnná vah: t			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-8811,00	17,0000	-149787
V1**2	5160,50	289,0000	1491386
průsečík			1995518
Předpověď			3337117
-95,0%LS			3263205
+95,0%LS			3411028

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Celkové konečné výdaje Proměnná vah: t			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-8811,00	18,0000	-158598
V1**2	5160,50	324,0000	1672003
průsečík			1995518
Předpověď			3508923
-95,0%LS			3412935
+95,0%LS			3604911

Zdroj: vlastní zpracování v programu Statistica

Příloha č. 10 – Tabulka elementárních charakteristik výdajů na potraviny a nealko. nápoje

Rok	Výdaje na potraviny a nealko. nápoje (v tis. Kč/osoba/rok) - běžné ceny	První absolutní diference (viz vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (viz vztah 2.2)	Koeficient růstu (viz vztah 2.3)	Relativní přírůstek (viz. vztah 2.4)
2008	285 964	x	x	x	x
2009	281 832	-4 132	x	0,985551	-0,01444937

2010	283 622	1 790	5 922	1,006351	0,006351301
2011	298 742	15 120	13 330	1,05331	0,053310392
2012	316 847	18 105	2 985	1,060604	0,060604133
2013	326 573	9 726	-8 379	1,030696	0,030696204
2014	345 655	19 082	9 356	1,058431	0,05843104
2015	355 330	9 675	-9 407	1,02799	0,027990337
2016	367 664	12 334	2 659	1,034711	0,034711395
2017	387 813	20 149	7 815	1,054803	0,054802755
2018	398 537	10 724	-9 425	1,027653	0,027652503
2019	418 574	20 037	9 313	1,050276	0,050276386
2020	438 883	20 309	272	1,048519	0,048519497
2021	454 045	15 162	-5 147	1,034547	0,034546793
2022	499 104	45 059	29 897	1,099239	0,099239062

Zdroj: vlastní výpočty na základě dat ČSÚ

Příloha č. 11 - Výsledky regrese výdajů na potraviny a nealkoholické nápoje domácností v České republice v letech 2008 – 2022 včetně předpovědí na 3 následující období

Shrnutí regrese pro závislou proměnnou: Potraviny a nealko. nápoje (STATISTICA) R= ,98312770 R2= ,96654007 Upravené R2= ,96625651 F(1,118)=3408,6 p<0,0000 Směr. chyba odhadu: 11282, Proměnná vah: t						
N=120	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(118)	p-hodnot
průsečík			227830,4	3102,596	73,43218	0,00
t	0,983128	0,016839	16535,7	283,227	58,38327	0,00

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Potraviny a nealko. nápoje Proměnná vah: t			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	16535,71	16,00000	264571,4
průsečík			227830,4
Předpověď			492401,8
-95,0%PL			469743,9
+95,0%PL			515059,7

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Potraviny a nealko. nápoje Proměnná vah: t			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	16535,71	17,00000	281107,1
průsečík			227830,4
Předpověď			508937,5
-95,0%PL			486194,2
+95,0%PL			531680,9

Proměnná	Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Potraviny a nealko. nápoje Proměnná vah: t		
	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	16535,71	18,00000	297642,9
průsečík			227830,4
Předpověď			525473,2
-95,0%PL			502631,0
+95,0%PL			548315,5

Zdroj: vlastní zpracování v programu Statistica

Příloha č. 12 – Tabulka elementárních charakteristik výdajů na alkoholické nápoje a tabák

Rok	Alkoholické nápoje a tabák (v tis. Kč/osoba/rok) - běžné ceny	První absolutní diference (viz vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (viz vztah 2.2)	Koeficient růstu (viz vztah 2.3)	Relativní přírůstek (viz. vztah 2.4)
2008	140 519	x	x	x	x
2009	154 380	13 861	x	1,098641	0,098641
2010	159 899	5 519	-8 342	1,035749	0,035749
2011	167 335	7 436	1 917	1,046504	0,046504
2012	169 363	2 028	-5 408	1,012119	0,012119
2013	171 238	1 875	-153	1,011071	0,011071
2014	175 369	4 131	2 256	1,024124	0,024124
2015	185 856	10 487	6 356	1,0598	0,0598
2016	190 296	4 440	-6 047	1,023889	0,023889
2017	194 914	4 618	178	1,024267	0,024267
2018	208 202	13 288	8 670	1,068174	0,068174
2019	215 941	7 739	-5 549	1,037171	0,037171
2020	216 510	569	-7 170	1,002635	0,002635
2021	228 328	11 818	11 249	1,054584	0,054584
2022	245 676	17 348	5 530	1,075978	0,075978

Zdroj: vlastní výpočty na základě dat ČSÚ

Příloha č. 13 - Výsledky regrese výdajů na alkoholické nápoje a tabák domácností v České republice v letech 2008 – 2022 včetně předpovědí na 3 následující období

N=15	Shrnutí regrese pro závislou proměnnou: Alkoholické nápoje a tabák (STATISTICA) R= ,98534563 R2= ,97090601 Upravené R2= ,96866802 F(1,13)=433,83 p<,00000 Směr. chyba odhadu: 5268,0					
	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(13)	p-hodnot
průsečík			135796,2	2862,436	47,44076	0,000000
t	0,985346	0,047307	6557,4	314,826	20,82853	0,000000

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Alkoholické nápoje a tabák			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	6557,364	16,00000	104917,8
průsečík			135796,2
Předpověď			240714,0
-95,0%PL			227761,5
+95,0%PL			253666,4

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Alkoholické nápoje a tabák			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	6557,364	17,00000	111475,2
průsečík			135796,2
Předpověď			247271,3
-95,0%PL			234018,8
+95,0%PL			260523,9

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Alkoholické nápoje a tabák			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	6557,364	18,00000	118032,6
průsečík			135796,2
Předpověď			253828,7
-95,0%PL			240248,6
+95,0%PL			267408,8

Zdroj: vlastní zpracování v programu Statistica

Příloha č. 14 – Tabulka elementárních charakteristik výdajů na bydlení, voda, energie a paliva

Rok	Bydlení, voda, energie a paliva v tis. Kč/osoba/rok) – běžné ceny	První absolutní diference (viz vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (viz vztah 2.2)	Koeficient růstu (viz vztah 2.3)	Relativní přírůstek (viz. vztah 2.4)
2008	502 177	x	x	x	x
2009	544 734	42 557	x	1,084745	0,08474502
2010	565 415	20 681	-21 876	1,037965	0,037965319
2011	572 092	6 677	-14 004	1,011809	0,011809025
2012	578 351	6 259	-418	1,010941	0,010940548
2013	584 576	6 225	-34	1,010763	0,01076336
2014	571 148	-13 428	-19 653	0,97703	-0,02297049
2015	586 369	15 221	28 649	1,02665	0,026649835
2016	606 757	20 388	5 167	1,03477	0,034769915
2017	640 218	33 461	13 073	1,055147	0,055147283
2018	691 982	51 764	18 303	1,080854	0,080853709
2019	723 827	31 845	-19 919	1,04602	0,046019983
2020	729 166	5 339	-26 506	1,007376	0,007376072
2021	766 794	37 628	32 289	1,051604	0,051604161
2022	821 297	54 503	16 875	1,071079	0,071079064

Zdroj: vlastní výpočty na základě dat ČSÚ

Příloha č. 15 - Výsledky regrese výdajů na bydlení a s ním spojené energie českých domácností mezi roky 2008 – 2022 včetně předpovědí na 3 následující období

Shrnutí regrese pro závislou proměnnou: Bydlení (STATISTICA) R= ,98715654 R2= ,97447804 Upravené R2= ,97404177 F(2,117)=2233,6 p<0,0000 Směr. chyba odhadu: 14306, Proměnná vah: t						
N=120	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(117)	p-hodnot
průsečík			563907,1	7960,272	70,84018	0,000000
t	-0,371232	0,074788	-9027,0	1818,565	-4,96379	0,000002
V1**2	1,348351	0,074788	1728,0	95,847	18,02898	0,000000

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Bydlení Proměnná vah: t			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-9026,98	16,0000	-144432
V1**2	1728,02	256,0000	442373
průsečík			563907
Předpověď			861849
-95,0%PL			832534
+95,0%PL			891163

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Bydlení Proměnná vah: t			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-9026,98	17,0000	-153459
V1**2	1728,02	289,0000	499398
průsečík			563907
Předpověď			909847
-95,0%PL			879767
+95,0%PL			939926

Předpovězené hodnoty (STATISTICA) proměnné: Bydlení Proměnná vah: t			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha *Hodnota
t	-9026,98	18,0000	-162486
V1**2	1728,02	324,0000	559879
průsečík			563907
Předpověď			961300
-95,0%PL			930076
+95,0%PL			992524

Zdroj: vlastní zpracování v programu Statistica

Příloha č. 16 – Tabulka elementárních charakteristik výdajů na dopravu

Rok	Doprava (v tis. Kč/osoba/rok) – běžné ceny	První absolutní diference (viz vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (viz vztah 2.2)	Koeficient růstu (viz vztah 2.3)	Relativní přírůstek (viz vztah 2.4)
-----	--	---	---	----------------------------------	-------------------------------------

2008	195 026	x	x	x	x
2009	187 289	-7 737	x	0,960328	-0,03967163
2010	186 428	-861	6 876	0,995403	-0,00459717
2011	197 299	10 871	11 732	1,058312	0,058312056
2012	198 838	1 539	-9 332	1,0078	0,007800344
2013	197 076	-1 762	-3 301	0,991139	-0,00886149
2014	210 122	13 046	14 808	1,066198	0,066197812
2015	217 225	7 103	-5 943	1,033804	0,033804171
2016	226 431	9 206	2 103	1,04238	0,042380021
2017	253 285	26 854	17 648	1,118597	0,118596835
2018	272 361	19 076	-7 778	1,075314	0,075314369
2019	280 504	8 143	-10 933	1,029898	0,029897819
2020	233 315	-47 189	-55 332	0,831771	-0,16822933
2021	260 852	27 537	74 726	1,118025	0,118024988
2022	316 282	55 430	27 893	1,212496	0,212495975

Zdroj: vlastní výpočty na základě dat ČSÚ

Příloha č. 17 – Tabulka elementárních charakteristik výdajů na rekreaci a kulturu

Rok	Rekreace a kultura (v tis. Kč/osoba/rok) – běžné ceny	První absolutní diference (viz vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (viz vztah 2.2)	Koeficient růstu (viz vztah 2.3)	Relativní přírůstek (viz vztah 2.4)
2008	201 801	x	x	x	x
2009	189 936	-11 865	x	0,941204	-0,05879555
2010	185 382	-4 554	7 311	0,976024	-0,0239765
2011	184 574	-808	3 746	0,995641	-0,00435857
2012	180 255	-4 319	-3 511	0,9766	-0,02339983
2013	181 915	1 660	5 979	1,009209	0,009209176
2014	184 907	2 992	1 332	1,016447	0,016447242
2015	191 860	6 953	3 961	1,037603	0,037602687
2016	207 715	15 855	8 902	1,082638	0,082638382
2017	220 967	13 252	-2 603	1,063799	0,063798955
2018	226 369	5 402	-7 850	1,024447	0,024447089
2019	246 712	20 343	14 941	1,089867	0,089866545

2020	206 180	-40 532	-60 875	0,835711	-0,16428873
2021	223 088	16 908	57 440	1,082006	0,082006014
2022	287 723	64 635	47 727	1,289729	0,289728717

Zdroj: vlastní výpočty na základě dat ČSÚ

Příloha č. 18 – Objemové indexy struktury celkových výdajů domácností v rámci vybraných zemí EU

Objemové indexy HICP, rok 2015 = 100 (v %)											
Země	EU-27	ČR	D	N	Š	L	M	R	P	S	F
Rok											
2008	90,85	90,5	91,2	91,5	92,36	92,9	82,07	88,42	87,7	91,06	88,06
2009	92	91	92,2	92,3	93,19	91,63	86,5	89,35	91,1	91,1	89,65
2010	94,28	93,1	94,8	94	95,86	93,83	90,49	91,3	93,7	92,25	92,13
2011	96,95	95,7	97,1	96,1	98,11	97,47	94,19	94,4	98	96,48	94,53
2012	99,17	98	98,9	98,1	101,06	99,02	98,97	97,15	100,1	99,73	97,79
2013	99,98	99,5	99,4	99,3	101,37	98,62	99,56	99,08	100,7	100,12	99,68
2014	99,79	99,5	99,5	99,4	100,2	98,89	98,72	99,8	100	99,99	100,23
2015	99,97	99,4	99,8	99,6	100,09	99,29	99,66	100,95	99,6	99,53	99,98
2016	101,04	101,5	100,1	101,2	101,5	101,38	101,46	102,55	100,5	99,75	101,08
2017	102,49	103,7	100,9	102,7	102,74	103,57	103,68	104,94	102,2	101,71	101,59
2018	104,08	105,4	101,6	104,4	104	106,21	106,58	106,74	103,1	103,61	102,93
2019	105,76	108,8	102,4	106	104,88	108,48	111,96	100,69	106,2	106,89	104,1
2020	105,97	111,4	102,8	105,3	104,28	107,95	114,08	109,79	109,8	108,65	104,3
2021	111,59	117,4	106,3	111,3	111,13	116,46	122,51	113,95	118,6	114,15	107,6
2022	123,18	137,1	116,5	122	117,22	140,57	153,14	125,96	136,8	131,31	117,06

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Eurostat

Příloha č. 19 – Procentuální změny objemového indexu

Meziroční změny objemového indexu v %											
Země	EU-27	ČR	D	N	Š	L	M	R	P	S	F
Rok											
2008	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2009	1,27%	0,55%	1,10%	0,87%	0,90%	-1,37%	5,40%	1,05%	3,88%	0,04%	1,81%
2010	2,48%	2,31%	2,82%	1,84%	2,87%	2,40%	4,61%	2,18%	2,85%	1,26%	2,77%
2011	2,83%	2,79%	2,43%	2,23%	2,35%	3,88%	4,09%	3,40%	4,59%	4,59%	2,61%
2012	2,29%	2,40%	1,85%	2,08%	3,01%	1,59%	5,07%	2,91%	2,14%	3,37%	3,45%
2013	0,82%	1,53%	0,51%	1,22%	0,31%	-0,40%	0,60%	1,99%	0,60%	0,39%	1,93%
2014	-0,19%	0,00%	0,10%	0,10%	-1,15%	0,27%	-0,84%	0,73%	-0,70%	-0,13%	0,55%
2015	0,18%	-0,10%	0,30%	0,20%	-0,11%	0,40%	0,95%	1,15%	-0,40%	-0,46%	-0,25%
2016	1,07%	2,11%	0,30%	1,61%	1,41%	2,10%	1,81%	1,58%	0,90%	0,22%	1,10%
2017	1,44%	2,17%	0,80%	1,48%	1,22%	2,16%	2,19%	2,33%	1,69%	1,96%	0,50%
2018	1,55%	1,64%	0,69%	1,66%	1,23%	2,55%	2,80%	1,72%	0,88%	1,87%	1,32%
2019	1,61%	3,23%	0,79%	1,53%	0,85%	2,14%	5,05%	-5,67%	3,01%	3,17%	1,14%
2020	0,20%	2,39%	0,39%	-0,66%	-0,57%	-0,49%	1,89%	9,04%	3,39%	1,65%	0,19%
2021	5,30%	5,39%	3,40%	5,70%	6,57%	7,88%	7,39%	3,79%	8,01%	5,06%	3,16%
2022	10,39%	16,78%	9,60%	9,61%	5,48%	20,70%	25,00%	10,54%	15,35%	15,03%	8,79%
Průměr	2,23%	3,08%	1,79%	2,11%	1,74%	3,13%	4,71%	2,62%	3,30%	2,72%	2,08%

Zdroj: vlastní výpočty na základě dat Eurostatu

Příloha č. 20 – Struktura výběrového souboru – reprezentativita

ROZLOŽENÍ VÝBĚROVÝ
OBYVATELSTVA ČR SOUBOR ODCHYLKA SO rel. abs. rel.

CELÝ SOUBOR	100.0	904	100.0	X
POHLAVÍ				
Muži	48.8	441	48.8	0.0
Ženy	51.2	463	51.2	0.0
VĚK				
15 - 19 let	5.2	52	5.8	0.6
20 - 29 let	13.5	114	12.7	-0.8
30 - 44 let	27.7	248	27.5	-0.2
45 - 59 let	23.0	210	23.3	0.3
60 a více let	30.6	277	30.8	0.2
VZDĚLÁNÍ				
Základní	13.8	122	13.5	-0.3
Střední bez maturity	33.9	292	32.5	-1.4
Střední s maturitou	33.7	311	34.5	0.8
Vysokoškolské	18.6	175	19.5	0.9
VELIKOST MÍSTA BYDLIŠTĚ				
do 799 obyvatel	13.6	130	13.6	0.0
800 - 1999 obyvatel	13.1	124	13.0	-0.1
2000 - 4999 obyvatel	12.1	115	11.9	-0.2
5000 - 14999 obyvatel	14.0	133	13.9	-0.1
15000 - 29999 obyvatel	10.1	98	10.3	0.2
30000 - 79999 obyvatel	11.5	109	11.3	-0.2
80000 - 999999 obyvatel	13.4	128	13.4	0.0
1000000 a více obyvatel	12.2	120	12.7	0.5
KRAJE				
Praha	12.2	115	12.7	0.5
Středočeský	12.5	116	12.8	0.3
Jihočeský	6.0	56	6.2	0.2
Plzeňský	5.5	48	5.3	-0.2
Karlovarský	2.8	23	2.6	-0.2
Ústecký	7.7	71	7.8	0.1
Liberecký	4.1	36	4.0	-0.1
Královehradecký	5.2	45	5.0	-0.2
Pardubický	4.9	43	4.7	-0.2
Vysočina	4.8	44	4.8	0.0
Jihomoravský	11.2	103	11.4	0.2
Olomoucký	6.0	50	5.5	-0.5
Zlínský	5.6	51	5.7	0.1

VÝBĚROVÝ

VÝBĚROVÝ

OUBOR - PAPI		ODCHYLKA	SOUBOR - CAPI		ODCHYLKA
abs.			abs.	rel.	
662	100.0		242	100.0	X
323	48.8		118	48.8	0.0
339	51.2		124	51.2	0.0
41	6.2		11	4.6	-0.6
79	11.9		35	14.6	1.1
185	28.0		63	26.0	-1.7
152	23.0		59	24.2	1.2
203	30.8		74	30.5	-0.1
89	13.5		33	13.6	-0.2
215	32.7		77	31.9	-2.0
226	34.4		85	35.0	1.3
128	19.4		47	19.5	0.9
100	15.1		23	9.6	-4.0
78	11.8		39	16.1	3.0
81	12.3		26	10.9	-1.2
104	15.7		21	8.9	-5.1
67	10.2		26	10.6	0.5
66	10.0		36	14.7	3.2
84	12.7		37	15.3	1.9
81	12.2		34	13.9	1.7
81	12.2		34	13.9	1.7
86	13.0		30	12.2	-0.3
33	5.0		23	9.4	3.4
48	7.3		0	.0	-5.5
10	1.5		13	5.4	2.6
46	7.0		25	10.1	2.4
36	5.5		0	.0	-4.1
45	6.8		0	.0	-5.2
20	3.0		23	9.6	4.7
27	4.1		16	6.7	1.9
76	11.4		28	11.5	0.3
28	4.3		22	9.0	3.0
47	7.2		4	1.7	-3.9
78	11.8		25	10.5	-1.0

Zdroj: ČSDA

Příloha č. 21 – Hodnocení životní úrovně domácností

Životní úroveň domácností	Četnost	Relativní četnost (v %)
Dobrá	493	54,5
Ani dobrá, ani špatná	318	35,2
Špatná	89	9,8
Neví	4	0,4
Celkem	904	100

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSDA

Příloha č. 22 – Životní úroveň a věk – analýza závislosti

Kontingenční tabulka (Tabulka dat13)
Četnost označených buněk > 10
(Marginální součty nejsou označeny)
Proměnná vah: Četnosti

Životní úroveň	Věková kategorie 15-19	Věková kategorie 20-29	Věková kategorie 30-44	Věková kategorie 45-59	Věková kategorie 60+	Řádek součty
Dobrá	36	66	146	119	128	495
AD-AŠ	18	28	79	77	114	316
Špatná	3	9	21	18	38	89
Všechny	57	103	246	214	280	900

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (Tabulka dat13)
Pearsonův chí-ky. : 18,8467, sv=8, p=,015702
Proměnná vah: Četnosti

Životní úroveň	Věková kategorie 15-19	Věková kategorie 20-29	Věková kategorie 30-44	Věková kategorie 45-59	Věková kategorie 60+	Řádek součty
Dobrá	31,35000	56,6500	135,3000	117,7000	154,0000	495,0000
AD-AŠ	20,01333	36,1644	86,3733	75,1378	98,3111	316,0000
Špatná	5,63667	10,1856	24,3267	21,1622	27,6889	89,0000
Všechny	57,00000	103,0000	246,0000	214,0000	280,0000	900,0000

Statistika	Statist. : Životní úroveň(3) x Věková kategorie(5) (Tabulka dat13) Proměnná vah: Četnosti		
	Chí-kvadrá	SV	p
Pearsonův chí-kvadr	18,84666	df=8	p=,01570
M-V chí-kvadr.	18,94952	df=8	p=,01513
Fí	,1447091		
Kontingenční koeficient	,1432174		
Cramér's V	,1023248		

Zdroj: výstupy ze softwaru Statistica na základě dat ČSDA

Příloha č. 23 – Životní úroveň a pohlaví – analýza závislosti

Kontingenční tabulka (Tabulka dat41) Četnost označených buněk > 10 (Marginální součty nejsou označeny) Proměnná vah: Četnosti			
Životní úroveň	Pohlaví Muž	Pohlaví Žena	Řádek součty
Dobrá	252	247	499
AD-AŠ	150	167	317
Špatná	36	48	84
Všechny	438	462	900

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (Tabulka dat41) Pearsonův chí-ky. : 2,03751, sv=2, p=,361045 Proměnná vah: Četnosti			
Životní úroveň	Pohlaví Muž	Pohlaví Žena	Řádek součty
Dobrá	242,8467	256,1533	499,0000
AD-AŠ	154,2733	162,7267	317,0000
Špatná	40,8800	43,1200	84,0000
Všechny	438,0000	462,0000	900,0000

Statistika	Statist. : Životní úroveň(3) x Pohlaví(2) (Tabulka dat41) Proměnná vah: Četnosti		
	Chí-kvadrá	SV	p
Pearsonův chí-kvad	2,037507	df=2	p=,36104
M-V chí-kvadr.	2,042299	df=2	p=,36018
Fi	,0475804		
Kontingenční koeficient	,0475267		
Cramér's V	,0475804		

Zdroj: výstupy ze softwaru Statistica na základě dat ČSDA

Příloha č. 24 – Životní úroveň a vzdělání – analýza závislosti

Kontingenční tabulka (Tabulka dat72) Četnost označených buněk > 10 (Marginální součty nejsou označeny) Proměnná vah: Četnosti					
Životní úroveň	Vzdělání Základní	Vzdělání Střední bez mat. a vyučení	Vzdělání Střední s maturitou	Vzdělání VOŠ, VŠ	Rádek součty
Dobrá	49	137	171	138	495
AD - AŠ	48	122	113	33	316
Špatná	29	38	17	5	89
Všechny	126	297	301	176	900

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (Tabulka dat72) Pearsonův chí-ky. : 83,9746, sv=6, p=,000000 Proměnná vah: Četnosti					
Životní úroveň	Vzdělání Základní	Vzdělání Střední bez mat. a vyučení	Vzdělání Střední s maturitou	Vzdělání VOŠ, VŠ	Rádek součty
Dobrá	69,3000	163,3500	165,5500	96,8000	495,0000
AD - AŠ	44,2400	104,2800	105,6844	61,7956	316,0000
Špatná	12,4600	29,3700	29,7656	17,4044	89,0000
Všechny	126,0000	297,0000	301,0000	176,0000	900,0000

Statist. : Životní úroveň(3) x Vzdělání(4) (Tabulka dat72) Proměnná vah: Četnosti				
Statistika	Chí-kvadrá	SV	p	
Pearsonův chí-kvadr	83,97461	df=6	p=,00000	
M-V chí-kvadr.	83,68439	df=6	p=,00000	
Fí	,3054589			
Kontingenční koeficient	,2921340			
Cramér's V	,2159920			

Zdroj: výstupy ze softwaru Statistica na základě dat ČSDA